

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BİN YILLIK HEMŞEHİRİ

— Halil Babilli —

ROMAN

3.BASKI

A P R I L

Yayın No: 150

1. Baskı: Eylül, 2015
3. Baskı: Nisan, 2018

ISBN: 978-605-5162-59-7

Yayın Yönetmeni
K. Egemen İPEK

Editörler
Nazlı Berivan AK
Aslı TOHUMCU

Kapak Tasarım
Zeynep ÖZATALAY

Sayfa Tasarım
Adem ŞENEL

Baskı
Ayrıntı Basımevi
Sertifika No: 13987

Yayın
A.P.R.I.L. Yayıncılık
Tarık Zafer Tunaya Sokak
21/3 Gümüşsuyu-Beyoğlu-İSTANBUL
Tel: (00 90) 212 252 94 38
Faks: (00 90) 212 252 94 39
www.aprilyayincilik.com
bilgi@aprilyayincilik.com

Bin Yıllık Hemşehri
© Halil Babilli

Bu kitabın yayın hakları April Yayıncılık'a aittir.

Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası Hükümleri gereğince alıntı yapılamaz, fotokopi yöntemiyle çoğaltılamaz, resim, şekil, şema, grafik vb yayınevinin izni olmadan kopya edilemez.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://fantey.org>

.....

BİN YILLIK HEMŞEHİRİ

— Halil Babilli —

Elinizde tuttuğunuz kitap bir tarih metni değil. Fantastik bir roman.

Bu sebeple, tarihsel gerçeklikleri istediğim yerde bektm yahut olduğu gibi bıraktım. Geçmişte hiç var olmamış kişilerden bahsettiğim gibi bazı noktalarda gerçekliğe bağlı kaldım. Bunları bulmak okuyucular için küçük bir oyun olsun.

Bir internet sayfasında yayınladığım hikayelerle başlayan bu macera, siteyi okuyan ve yazdıklarımı başkalarına tavsiye eden insanların sayesinde bir kitap olma yoluna evrildi. İsimlerini bilmediğim ve şahsen grşmediğim bu insanlara her türlü destekleri ve iyi niyetleri için teşekkür ederim.

Kitabı yazarken aklımdan geçenlerin okunmaya değer şeyler olduğu konusunda verdikleri cesaretle yanımda bulunan pek çok insan oldu. şanslıydım. Bu konuda zgr Mumcu, Deniz Yetkin, Armağan Ekici, Zeynep zatalay ve Nisan Yetkin'e teşekkür ederim. İyi ki varlar.

Aslı Tohumcu ve Nazlı Berivan Ak kitabın cisimleşme sürecinde her zaman bana en büyük yardımı gösterdiler. Beni mümkün olduğuunca serbest bırakıp metin dışında bile olsa, atılan hemen her adımda fikrimi sordular. Katkıları olmasaydı elinizdeki metin çok daha yavan bir metin olurdu. Kendileriyle çalışmak büyük bir şanstı.

En büyük teşekkürü ise eşime ediyorum. Sevdiğimiz birinin çıkardığı işi koşulsuz beğenmek hep kolaydır. Burcu getirdiği eleştirilerle bana en büyük yardımı yaptı. Yoksa benim elimden gelen bu kadar diyerek daha iyiyi yakalamaya alışmayabilirdim. ştne ştlk tüm kötü şakalarımaya maruz kalarak insanlık adına kendini kurban etti.

Yazmak bir sanatsa insanlar onu sadece kendileri için yaparlar. Yazdıklarınızı başka insanların beğenmesi ve sevmesi ise çok güzel bir yan tesirdir.

Umarım beğenirsiniz.

Halil Babilli

Eylül, 2015

“Gelinciklerin, vaftiz olmadan ölen çocukların ruhlarını taşıdıklarına inanılır.”

*Gizler ve Batıl İnançlar Ansiklopedisi,
Cora Linn Daniels & C.M. Stevans (2003)*

“Gelinciğin eve yakın yerde görülmesi Yunan kültüründe kötü şans demektir.”

Modern Yunan Folklorü ve Kadim Yunan Dini: Yedigâr kalanlar üzerine bir çalışma, John Cuthbert Lawson (2012)

Kökenler -15. yüzyıl	11
Cüce Vasili -17. yüzyıl	19
Balat'ın Golemi - 17. yüzyıl.....	43
Theo Yeni Dünya'da -17. yüzyıl	57
Yeniçeri'nin Hikâyesi - 19. yüzyıl	117
Karakoncalos – 19. yüzyıl.....	139
Tuttuğunuz altın olsun -20. yüzyıl.....	159

Kökenler - 15. yüzyıl

Theophanes Kantakouzenos ya da yakınlarının isimlendirmesiyle Theo, İsa Peygamber'in doğumunun 1430'uncu sene-i devriyesinde Konstantinopolis'te dünyaya geldi. Rum İmparatoru'nun kütüphanesinden sorumlu babası Andronikos sayesinde zamanının uleması arasında büyüdü. İmparatorluğun en âlim hocalarından ders görüp küçük yaşlarda Latince ve Eski Yunanca öğrendi. Eğitimi tamamlar tamamlamaz babasının yanında çalışmaya başladı. Vaktinde binlerce elyazmasının sıra sıra dizildiği kütüphanenin hâli, imparatorluğun düştüğü zayıf durumun adeta bir yansımasıydı. Güzelim elyazmalarının çoğu, devletin her geçen gün artan borçlarını ödemek için ya Arap tüccarlara satılmış ya da geçim derdindeki memurlar tarafından talan edilmişti. Yine de, dört bir tarafı Türkler tarafından kuşatılmış Konstantinopolis, çöldeki bir vahayı anımsatıyordu ona. Vahşi kumların arasında kalan ve var olma savaşı veren bir medeniyetin son kalesi.

Heyhat, tarihin gösterdiği gibi her medeniyet doğar, büyür ve ölürdü. İki veledin kurt sütüyle yoğurarak mayasını hazırladığı Roma medeniyetinin de, belli ki yok olma zamanı artık gelmişti.

Konstantinopolis Türkler tarafından kuşatıldığında, Theo her hemşerisi gibi şehri savunan askerlere vargücü ile yardım etti.

Hemşerileri ile beraber iş seçmeden ve zorluk nedir dinlemeden canla ve başla çalıştı. Daha önceden kalem dışında bir şey tutmamış elleri taş ve moloz taşımaktan nasır tuttu ve avuçları kanadı.

Kan ve ter ile vaftiz edilmiş üç ayın sonunda, şehrin kalın duvarları Türk toplarının kuvvetine artık daha fazla dayanamadı. Yıkılan duvarların arasından içeri girmeye başlayan Türklerin dehşet verici manzarası karşısında, birçok kişi gibi o da Ayasofya Kilisesi'ne sığındı. Dünya'nın mucizesi olarak bilinen Ayasofya'nın kubbesinin altına tüm İstanbul'un sığabileceğine inanılırdı. O gün bunun çok iyimser bir tahmin olduğu görüldü. Ağzına kadar dolu kilisede rahibeler ve çocuklu kadınlar birbirlerinden medet umarak sarılıp ağlaşıyorlardı. Eli hâlâ silah tutan erkekler, kilisede verilecek son savunma savaşı için sinirli bir ruh hali içinde bekliyorlardı.

O gün, Ayasofya Kilisesi'nin içi mahşer yerinden farksızdı.

İsa Peygamber'den gelecek son bir mucize ile Türklerin Hıristiyanlığın incisinden söküp atılmasını bekleyenler, hâlâ inanamayan gözlerle etrafa bakınanlar ve içindeki öfkeyi gizleyemeyenler bu mahşeri kalabalığın içinde birer kum tanesi gibiydiler.

Rahipler önlerine gelenlere diz çöktürüyor, Meryem Ana'ya kuruluş için dua ettiriyorlardı. Theo ise avama ayak uyararak diz çökmüş olmasına rağmen, rahibin dediklerini pek dinlemeden kendi duasını ediyordu.

“Ey Meryem Ana'mız. Sen ki affedensin. Bu kâfir Türklerin eline esir düşmektense ya beni İsa Efendimiz'in yanına al ya da ruhumu buradan inayetinle uçur. Zulümden sana sığınırız.”

Akşama doğru kilisenin dışında bir hareketlilik yaşandı. Çanlar delicesine çalmaya başladı. Rahipler kapıları kapattılar, ağır sürgüler çekildi. Dua eden sesleri artık neredeyse haykırışı andıran rahiplere rağmen Theo, kapıya vuran koçbaşlarını ve dışarıdan

gelen Türkçe bağrıışmaları duyabiliyordu. Heyecandan olacak başı dönmeye başladı. Daha fazla ayakta duramadı ve oturdu. Demek buraya kadardı. Yüzyıllara koca bir çınar gibi yayılan koca Roma'nın sonunu görmek ona nasip olmuştu. Esir düşmektense, bu kâfirlerin kılıçlarının önüne atlarım diye geçirdi içinden.

Baş dönmesi iyice arttı. Etrafındaki sesler çok uzaktan geliyor gibiydi artık. Gördüğü renkler birbirine girdi, siyahı beyaz, beyazı ise siyah olmuştu. Aniden etrafındaki dünya hızla büyümeye başladı. Kilise ve insanlar gözlerinin önünde devleşti. Elinde tuttuğu İncil devleşti, artık tutulamaz hâle geldi. Ardından kilisenin kapısının kırılma sesini duydu.

Hatırladığı son şey, kiliseye giren dört süvari ve yerlerde sürüklenen rahibelerdi.

Geçirdiği fiziksel değişimin şokundan olacak, kilise baskısından sonra geçen birkaç hafta hatıratında tamamıyla bulanıktı. Bu süre zarfında çeşitli kâbuslar gördüğünü hayal meyal hatırlıyordu. Bu kâbuslarında kocaman hayvanlardan ve dev gibi insanlardan kaçıyor, susuzluktan ölecek gibi oluyor, canını yangınlardan ve gözünü kan bürümüş askerlerden kurtarmaya çalışıyordu.

Bilincinin açılmaya ve ruhunun yeni bedenine alışmaya başlamasıyla, gerçeklik yavaş yavaş oturmaya başladı. Meryem Ana ya da başka bir şefkatli aziz, kilisede ettiği duayı kabul etmiş ve Theo'nun ruhu bir gelinciğe üfürülerek canı bağışlanmıştı.

Gelincik olarak ilk yılını sadece dua ederek geçirdi. Sürekli Tanrı'dan kendisini bu kâbustan uyandırmasını diliyor, eğer ki bu karabasan uzarsa çok büyük bir günah olduğunu bildiği halde kendini öldürmekten korktuğunu, ağlayarak Tanrı'ya itiraf ediyordu. Bir sonraki yılı, yıkılan imparatorluğa ağlamak ve Tanrı'dan

Türkleri bir an önce Konstantinopolis'ten sürmesini istemekle harcadı. Üçüncü yılında ise çoğunlukla kaderine küfretti.

Bir gelincik kaç yıl yaşardı? Bir köpeğe ya da bir kediye yem olmazsa beş yıl mı? Belki on yıl? Eh, pek bir vakti kalmamıştı zaten, demek ki ölüm yakındı. Ancak kalıp değişse de, ruh teheyyüçlerinin peşinden koşmaya devam eder. Yeni vücudu bir gelinciğin bedeni olsa da, o özünde hâlâ öğrenmeye karşı dindirilemez bir susuzluk duyan Andronikos oğlu Theo'ydu. Ömrünün geri kalan zamanında bilgiye duyduğu iştahı doyurmaya karar verdi. Doğup büyüdüğü şehrin yeni sahiplerinin dilini öğrenmekle işe başladı. Onları tanıdıkça aslında pek de barbar olmadıklarını, aksine âdetlerinin kendi âdetlerine ne kadar benzediğini gördü. Altı köstebek gibi kazılı Konstantinopolis'in belki de yüzyıllardır insan yüzü görmemiş dehlizlerinden birini kendine ev belledi.

On yılın ardından on beş yıl, sonra da yirmi yıl geçti. Gidişata bakılırsa pek ölecek gibi değildi. Demek ki bir insan kadar ömrüm olacak, Meryem Ana bana ömrümü bağışladı diye düşünmeye başlamıştı.

Soğuk bir kış günü, zaman zaman ziyaret edip ekmek çaldığı bir fırının kedisine dalgınlığından dolayı yakalandı. Kedi, Theo'nun küçük bedenine dişlerini geçirdi ve zaten ilk ısırışta kırılan gelinciğin bedenini hırsla iki-üç defa sağa sola salladıktan sonra tiksiniyerek yere bıraktı. Boyunu aşan karın içinde yatan Theo'nun bütün kemikleri un ufak olmuştu. Belinden aşağısını hissetmiyordu. Demek ki buraya kadarmış, diye geçirdi içinden. Gözlerini kapadı ve soğukla gelecek tatlı ölümü beklemeye başladı. Ertesi gün uyanığında tüm kırıkları kaynamış, bedeni tamamen iyileşmişti. Herhangi bir yerinin donması şöyle dursun, soğuktan dolayı bir parça kırgınlık bile hissetmiyordu. Olan biteni üzerindeki bir kutsiyet ya da lanete bağladı.

Yıllarca süren gayretinin sonunda minik ellerini kullanarak yazı yazabilmeye başladı. Türk alfabesini, sıbyan mektebindeki dersleri tavan arasından takip ederek iyice öğrendi.

İlk elli yıl kiliseye, sonraki elli yıl sinagoga, ondan sonraki elli yıl da camiye gitti. Bir ara Konstantinopolis'e gelen Alaman Luther'in papazlarını da dinledi. Sonunda o gün nerede yemek dağıtılıyorsa oraya gitmeye karar verdi.

Büyük depremler, veba salgınları ve büyük yangınlar gördü. Bunların çoğundan ustalıkla sıyrılmayı bildi. Yakalandıklarının ise Theo'ya bir zararı dokunmadı. Büyük Kostantiniyye (doğup büyüdüğü şehrin adı artık buydu) yangınlarının birinde, sucuk çalmak amacıyla girdiği ev alevlerin içinde kalınca kaçamadı, o da yandı. Ertesi gün hiçbir şey olmamış gibi küllerin arasında uyandı. Pişince lezzeti daha da artan sucukları alıp dehlizlerdeki evine döndü.

Diğer insanlarla ilişkisi hâliyle sınırlıydı. Bir iki denemeden sonra bunun aslında kendi yararına olduğuna hükmetti. İnsanlar, kendilerine konuşarak yaklaşmaya çalışan bir gelinciğe karşı pek hoşgörülü değildiler. İlk tepkileri korkmaktı ve korkularını gelinciğe hayli şiddetli bir şekilde yansıtıyorlardı. Gerekli olmadıkça insanlarla çok kaynaşmamaya, buna mecbur kaldığındaysa iletişimini bir gizem perdesinin arkasından sürdürmeye karar verdi.

Yine de Theo ne alâlede bir gelincikti ne de herkesten kopmuş bir münzeviydi. Medeniyetin getirdiği meyvelerden nasiplenmenin yollarını keşfetmişti.

Bunun için evvela dertli bir ev ahalisi ya da bir kişi bulması gerekti. Herkesin mahremi tavan araları ile duvarların içinden dinleyip seyredebilen Theo'dan gizli saklı bir iş pek yapılamazdı. Bu sebeple başına bir derdin musallat olduğu evleri tespit etmek konusunda bir sorun yaşamazdı. Böyle bir hane bulduğunda hemen kibar dille bir mektup yazar, ev sahiplerinin dertlerini ismini veremeyeceği ortak bir arkadaşlarından duyduğunu, bu duruma

çok müteessir olduğunu ve isterlerse makul bir hizmet mukabilinde dert sahibine yardım edebileceğini söylerdi. Dertinden perişan olan kişi, cevabını bir mektuba yazarak Theo'nun belirttiği bir ağacın dalına asar ya da dipsiz bir kuyuya atar ise, çok zamanlar harcaşıp da eğittiği gelinciği yazılan mektubu alıp şahsına getirecekti. Gelinciği yakalamaya çalışmak beyhude bir çabaydı. Zira hem bu aşırı çevik hayvanı yakalamak imkânsız derecede zordu hem de özel eğitilmiş olduğundan sadece sahibinin elinden su içere ve yemek yerdi.

Dertli zavallının cevabı evetse, Theo allem eder kallem eder, gerek evlerin içine girerek, gerek insanları dinleyerek, gerek küçük hırsızlıklar yaparak, gerekse hortlakları kovalayarak dertlerine derman bulurdu.

İstediği ücretler çeşit çeşitti. Bir sene boyunca her gün bir ağacın dalına asılması istenen günlük gazeteler, bir kitap, birkaç kantal sucuk ve daha neler neler. Müşterileri elbette bu talepler karşısında önce bir şaşırırlardı, ama zaten bütün iş esrarlı bir şekilde geliştiğinden ve gariplerin dertleri şıp diye çözüldüğünden olacak, pek kurcalamadan istekleri kabul ederlerdi.

Beş yüz seneye yakın bir zaman geçti.

Bu süre boyunca Theo otuzu Türkçe, yirmi beşi Rumca olmak üzere elli beş adet kitap yazıp bastırıldı. Son zamanlarda da düzenli olarak iki Türkçe, bir de Rumca gazetede yazıları çıkıyordu. Yazılarını her zamanki gizemli yöntemleri ile gönderiyor ve kitapları sattığı sürece yayıncılar durumdan şikâyet etmiyorlardı.

Yazdığı kitaplar arasında neler yoktu ki... Beş yüz sene dile kolay, tek bir mesele ile uğraşmak için uzun bir zamandı. Yirmiden fazla kitabı masallar ve söylenceler üzerineydi. İki kitabı, özellikle Rum canavarları hakkındaydı. Bir kitabını 'kadınlar, erkekler evde yok iken neler yaparlar' konusuna ayırmıştı ki en çok satan kitaplarından biriydi. Diğer kitaplarının arasında büyü, casusluk

ve cinsellik hakkında kaleme alınmış olanlar da vardı. Bir gelin-
cik olarak birkaç yüzyıl boyunca insanların yatak odalarını ra-
hatça gözlemleyebilmişti.

Theo asırlar boyunca, onlarca insanın derdine derman bulmuş,
ölümlü gözlerin görmediği şeylere şahit, ölümlü kulakların duy-
madığı şeylere kulak misafiri olmuştu.

İşte burada yazılanlar, İstanbul'da beş yüz yıl boyunca hayatta
kalmış bu olağanüstü gelinciğin başından geçen olağanüstü olay-
ların hikâyesidir.

Cüce Vasili - 17. yüzyıl

***“Hükm itmen, ki size dahi hükm olunmaya. Zira ettiğiniz
hükm ile hükm olunacaksınız ve ne ölçekle ölçerseniz,
size dahi onun ile ölçülecektir”***

Matta 7:1 -1856 Tarihli Karaman İncili

“Buyruklarımın yerine getirilmesini beklerim!” diye bağırdı cüce. Ayağını hışımla yere vurdu. “Çil çil altınlarımı alırken şikayet etmiyordunuz beyzadeler!” dedi. “İki dirhem tütünü mü çok gördünüz bre?”

Hanın kır saçlı, fırça bıyıklı ve davul göbekli sahibi, bu sinirli ve sinirli olduğu ölçüde sarhoş cüceyi içeri aldığına çoktan pişmanlık duymaya başlamıştı. Telaşla etrafına bakınarak, “Yiğidim” dedi, “aman dedim. Aman nedir bilir misin? Hele bir soluklan ne olsun. Kellemize mi kastettin hepimizin? Hadi kendine acıımıyorsun, bari şu dört çocuklu Sarkis kuluna acı. Dediklerin haşmetlü ve devletlü padişah efendimizin kulağına bir giderse, maazallah bizi Müslümanların Hızır’ı bile kurtaramaz! Padişah efendimizin tütünü yasak ettiğini ve içeni en şedit bir şekilde cezalandırdığını sanki duymamış gibisin. Daha geçen hafta, tam sekiz tane biçare tiryakiyi çeşmenin yanındaki ağaçta sarımsak gibi sallandırdılar.

İsa günahlarını affetsin, tebdil gezen subaşını tiryaki sanıp da tütün ikram etmiş gafiller. Aralarından Mahmud Efendi'yi tanırdım. Kimseye bir fenalığı dokunmayan, karıncaezmez bir tiryakiydi. Subaşı adam seçmiyor yiğidim, aman sesini kısık tut! Bizim çırağı az önce Galata'ya gönderdim. İsa efendimizin de izniyle sana tütününü bulup getirecek canım efendim!"

Tütünün yolda olduğunu duyan cüce sakinleşir gibi oldu. Yay gibi gergin vücudu gözle görülecek seviyede gevşedi. Biraz da gözdağı vererek, "Hele bir getirmesin," dedi. "Getirmesin de, Bosnalı Vasili kellesini alıversin!" Sarhoşluktan ve harman olduğundan sendeleyerek odasına çekildi ve kapısını kapattı. Yer döşeğine usulca girdi. Artık ağırdan iyice çatlayan başını ovuşturarak karanlıkta çırağın getireceği tütününü beklemeye başladı.

Gerçekten de çok vakit geçmeden çırak geldi. Vasili'nin kapısını hafifçe araladıktan sonra iki dirhem tütünün bulunduğu keseyi yer döşeginin üzerine fırlatır fırlatmaz ortadan kayboldu. Sinirli konuk, fırlatılan keseyi havada yakaladı. Aceleyle ayağa kalkarak bacaya doğru seyirtti.

Vasili Prikop bir metre boylarında, kalın vücutlu, bir karış uzunluğunda kapkara, kıvrırcık sakalları olan çekik gözlü bir adamdı. Gözlerinin çekikliğinin atalarından birinin Cengiz Han olduğuna işaret ettiğini söyler, savaşçı atası ile övünürdü. Aslen, anneannesinin derede çamaşır yıkarken bir anda gönlünün kaydığı Özbek bir Rum abdalı çekik gözlerinin müsebbibiydi.

Çubuğunu aceleyle doldururken tütünün yarısını yere saçtı. Küfrederek eğildi, yere düşen parçaları alıp çubuğunu sağlamlaştırdı. Ocaktaki ateşten yarısı yanmış uzunca bir dalı usta bir hareketle, elini yakmadan alarak çubuğunu tutuşturdu. Ciğerlerinin tüm kuvveti ile hızlı hızlı çubuğunu körükledikten bir süre sonra başağrısından eser kalmamıştı. Ocağın yanına çöküverdi. Dumanlı kafasının artık hükmedemediği boş gözleriyle etrafa bakınırken, içi hâlâ yarıya kadar tütün dolu olan keseye kilitlendi. Mavi kadifeden

kese, dağınık yer döşəğinin üzerinde ağzı açık bir şekilde duruyordu. “İyi,” diye düşündü. “Sabaha doğru bir çubuk daha yakarım geri kalan nevale ile.”

Vasili, Revan’da yaşayan akrabası Petro’nun yanına varmak üzere bir ay kadar önce Saraybosna’dan yola çıkmıştı. 25 yaşına geldiği hâlde hâlâ koluna altın bir bilezik takmamış oğlu yüzünden, Bosna’nın usta bakırcılarından Vladimir Prikop’un gözüne geceleri uyku girmiyordu. Vasili bakırcılığa karşı ne bir ilgi ne de bir istek duymuştu. Vladimir Efendi çocuğuna uzun uzun öğüt verdi, dövdü, sövdü, hatta dükkâna bağladı; lâkin zorla güzellik olmuyordu. Vasili elinde çekiçle bakıra vururken bile tembellik yapabilecek bir istidada sahipti. Sonunda karar verildi. Genç adamın bakırcılıkla uğraşacağı yoktu. Dayısı Petro, uzun yıllar önce Revan’a göçmüş ve orada kendisine güzel bir meyhane açmıştı. Meyhanelerde yapılacak ayak işleri çok olduğundan bir çırağa ihtiyaç duyuyordu. Vasili’yi çırak olarak yanına aldırarak istediğini bir mektupla kardeşine iletmişti. Meyhaneye çırak gideceğini duyan Vasili’nin gözleri hemen parlamış ve devamlı suretle babası ile kavga ettiği evden kaçmak için fırsat da aradığından, üç gün içinde tüm hazırlıklarını tamamlayıp yola koyulmuştu. Tedbirsiz davrandığından, zula ettiği tütününü Tekfurdağı yolunda çaldırarak, harman bir şekilde, kafası davul gibi olduğu hâlde İstanbul’a giriş yapmıştı.

İstanbul’da kimseyi tanımayan Vasili gibi bir tiryakinin, tütününü yasak eden sultanın payitahtında bu mereti bulması hâliyle çok zordu.

Lâkin pislik pisliliğinden tanır demişler.

Gözü tütünün buhranlı dumanından başka bir şey görmeyen Vasili, han sahibi Sarkis’i ilk görüşte gözüne kestirmişti. Sarkis’in en az kendisi kadar çıkarıcı biri olduğunu anlayan cüce, hayli kaba bir dille tütün istediğini söylemiş ve Sarkis daha cevap vermek

için ağzını açmadan, iki adet İspanyol altınını adamın cebine sokuşturmuştu.

Tütün lafını duyan Sarkis'in beti benzi atmıştı. Eh, kellesini sokakta bulmamıştı ya? Can tatlıydı. Öte yandan, tiryaki konuğunun verdiği rüşvet de öyle hemen elinin tersiyle köşeye itilecek cinsten değildi. Bağdatlı Halil Ağa isminde tanıdığı eski bir tiryaki vardı. Kendisinin son zamanlarda Galata'daki Rum Balki'nin meyhanesine musallat olduğunu duymuştu. Çırağını hemen oraya yolladı. Gönderdiği İspanyol altınlarından birini gören Halil Ağa hemen tütünü bulup buluşturmuş ve çırağa teslim etmişti.

Vasili, kafasından bu tip düşünceler akıp geçerken vaktin sabaha yaklaştığını fark etti. Çubuğundaki tütün bitmişti. Yola devam etmeden önce bir çubuk daha içmek için yerinden doğrulup tütün kesesine yöneldi. Fakat kese yerinde yoktu.

Belki araya bir yerlere sıkışmıştır diye döşeği ters yüz etti. Odayı köşe bucak aradı, yine bulamadı. Odaya giren çıkan olmamıştı.

Vasili şaşkınlıkla ve kızgınlıkla kalakaldı.

Theo camın pervazına basarak çevik bir hareketle çatıya ulaştı. Mavi tütün kesesi boynundan sarkıyordu. Az bir mesafe katederek çatıyı ortaladı. Burada onu kimse göremezdi. Bir gelincik ne kadar gülümseyebilirse o kadar gülümsedi. Bir an, bu illete bu kadar müptela olduğu için kendine kızdı, lakin bu his pek çabuk geçti.

Bizanslı gelincik Theo, son otuz yıldır tütün bağımlısıydı ve bilhassa padişah tütünü yasak ettiğinden beri günlük ihtiyacını karşılamakta epeyce zorlanıyordu. Yasaktan önce kemerlerde açıktan açığa sallanan ve ortalarda rahatça bırakılan tütün keseleri Theo için kolay hedeflerdi. Lâkin lanet tütün yasağının devreye girmesiyle birlikte, padişahın ne kadar ciddi olduğunu göstermek amacıyla mütemadiyen aldığı kelleler, tiryakileri hayli dikkatli davranmaya zorlamış ve tütün keseleri artık ortalarda görünmez olmuştu.

Vasili'nin tellendirdiği çubuğun kokusunu ta aşağı mahalle-
den duymuştu Theo. Gelincik olmanın avantajlarından biri de kes-
kin bir burna sahip olmaktır. Kokuyu takip ederek cücenin kaldığı
odayı tahmin etmiş, pencereyi aralayarak içeri girmiş ve döşekte
nazlı nazlı yatan mavi tütün kesesini hızlıca boynuna geçirdikten
sonra sessizce ortadan kaybolmuştu.

Gelincik, Vasili'nin odasına sızmadan önce yük olmasın diye
Çatıda bıraktığı minik çubuğa kesedeki tütünün bir kısmını dol-
durdu. Omzuna çaprazlamasına asılı heybesinden akmak taşı ve
kav çıkararak oracıkta küçük bir ateş yaktı. ubuğunun iyice tu-
tuştuğundan emin olduktan sonra keyifle arkasına yaslanıp hanın
atısından İstanbul'u seyretmeye başladı.

Hava henüz alacakaranlıktı. Son elli yılda şehir ne kadar da
değişmişti. 1633'te Cibali'de elinde çubuk olduğu hâlde bir ka-
yıkta uyuyakalan tiryakinin sebep olduğu Cibali Kapısı Yangını
şehrin silüetini bambaşka bir hâlde getirmişti. Ahalinin olur olmaz
her yerde toplanıp kendisi hakkında devlet sohbeti yapmasından
hayli rahatsız olan padişah, bu yangını fırsat bilmiş ve meclisleri
dağıtıp insanların bir araya gelmesini engellemek niyetiyle tütünü
yasaklamıştı. Ulemadan Kadızade Mehmet Efendi'nin de teşvi-
kiyle, tütün içenlere en şiddetli cezalar uygulanmaya başlanmıştı.
Zavallı tiryakiler tütün içerken yakalanırlarsa başları vuruluyor,
kelleleri koltuklarının altına koyulup kabahatleri belli olsun diye
de çubukları ağızlarına veriliyordu. Biçare kellelerin bazılarının
bizzat padişah tarafından alındığı tevatürü dolaşıyordu.

Theo dumanlı kafası ile bütün bunları düşünürken, hanın önünde
sanki can pazarı yaşanıyormuşçasına bir cayırta koptu. Derin ve tok
bir ses, "A şu kapıyı bre densiz hancı!" diye bağırdı. Hanın büyük,
ağır ve epeyce eğreti duran kapısı telaşla açıldı. Bir grup yeniçeri
hızla içeri doluştu. Theo olan biteni daha iyi görebilmek için u-
buğunu bıraktı ve çatıdan inerek ilk kattaki pencereye konuşlandı.

Tok sesin sahibi insan ejderi bir subaşıydı. Yanındaki neferler ile birlikte, tir tir titreyen hancının yüzüne taşla baksa eritecek bir nazarla bakıyordu. Beti benzi atan hancı, 'yukarıda' der gibi belli belirsiz bir işaret yapıp ağzında bir şeyler geveledi. Bir anda üç nefer yaydan çıkmış ok gibi fırlayarak üst katta bittiler. Elleriyle koymuş gibi Vasili'yi bulup karga tulumba subaşının huzuruna çıkardılar. Vasili Türkçe bilmezdi ama Rumcası vardı. Subaşının da anası Rum'du. Birkaç farklı lisanda bağırış çağrış olduktan sonra Rumca konuşmaya başladılar.

Theo, subaşının Vasili'ye neden tütün içtiğini sorduğunu duydu. Cüce işlediği suçun cezasını bildiği için tütün içtiğini inkâr ediyor, subaşına suçsuz bir hacı olduğunu söyleyerek serbest bırakılmak için yalvarıyordu. Üst kattaki odasına bir kere daha çıkan askerler Vasili'nin çubuğunu getirip subaşına verdiler. Çubuğu gören Vasili dut yemiş bülbül yavrusu gibi susunca subaşının tepesi iyice attı ve cüceyi elindeki tütün çubuğu ile dövmeye koyuldu. Can acısı ile bağırarak Vasili bu sefer de çubuğun kendine ait olmadığını iddia etmeye başladı. Dediğine göre kendisinden önce aynı odada kalan mel'un kişi çubuğu kullandıktan sonra odaya bırakmıştı. Yoldan yorgun argın gelip de kendini bir han odasına atan talihsiz hacı adayı Vasili de padişah efendimizin buyruğunu çok iyi bildiğinden ve kanunlara harfiyen uyduğundan odasında bulduğu çubuk karşısında afallamış, çok korkmuş ve tesadüf bu ya, tam çubuğu hancıya gösterecekken subaşı hanı basmıştı. İnsan azmanı subaşı, tütün kokusu duyduklarını ve o sebeple hana geldiklerini tekrarlıyor, Vasili'ye şiddeti gittikçe artan bir şekilde çubukla vurarak suçunu itiraf etmesini istiyordu.

Bunu duyan Theo bir an duraksadı. Subaşının tütün kokusu duyduğunu iddia ettiği zamanda Vasili'nin çubuğundaki tütün çoktan bitmişti bile. Belli ki askerlerin duyduğu koku Theo'nun o sırada keyifle çatıda tüttürdüğü çubuktan gelmişti. Huysuz cüce, Theo yüzünden yakayı ele vermişti.

Vasili suçüstü yakalanmamıştı. Onca dayağa rağmen çubuk içtiğini de itiraf etmemişti. Bu sebepten kafasını oracıkta vuramamışlar. Subaşı, “Alın şu gâvuru götürün zindana, öğlene işkenceci Kerpeten İbrahim Çavuş’un elinde bülbül gibi şakır!” diye gürledi ve Vasili’nin ensesine şedit bir tokat aşketti. Yere düşen Vasili’yi kaldıran askerler her iki yanından koluna girerek cüceyi zindana götürdüler. Taşınırken ayakları yerden kesilen Vasili korkudan ve dayaktan çoktan bilincini kaybetmişti.

Cücenin gördüğü muameleye şahit olan ve zindanda başına gelecekleri iyi bilen Theo midesinden bir şeylerin çekildiğini hissetti.

Bunca yıllık ömrü boyunca çokça günah işlemiş ve hırsızlık yapmıştı. Ömrünü insanların gizli konuşmalarını dinleyerek geçirmiş, ademoğlunun en mahrem hallerini görmüştü. Yukarıda Allah vardı, kimseyi öldürmemiş veya ölümüne sebep olmamış da değildi. Artık geçmişte kalan o vakaların hepsi nefsi müdafaaydı.

Ancak o ana dek, kimsenin kanına girmemişti. Bundan sonra da girmek niyetinde değildi. Vasili’yi kurtarmalıydı.

Daha fazla oyalanmadan, uzaklaşmaya başlayan yeniçerileri ve sürükledikleri cüceyi takip etmeye başladı.

Baygın cüce üzerine kapanan demir kapının şangırtısı ile uyandı. Zindan karanlıktı. Yediği dayaktan dolayı her yeri ağrıyordu. Tükürdü. İstanbul’a vardığı güne lanet etti.

Subaşı işkence mi demişti? Yüzüne ateş bastı. Vasili’nin canı kendini bildi bileli gayet tatlıydı. İşkence altında fazla dayanamayacağını biliyordu, hemen çözülür ve tütün içtiğini itiraf ederdi. Bu itiraftan sonra da cellattan kurtuluş yoktu.

Bazı insanlar, sıkıntılı anlarında kaderlerini kabul ederler ve başlarına gelecek felaketi, bir ağacın güneşin ışıklarını kabul ettiği gibi kalpten bir kabullenmişlik ve sessizlikle beklerler. Bu kişiler

son anlarını belki de hayatlarında tecrübe etmedikleri bir huzur içerisinde geçirirler. Lakin Vasili bu insanlardan değildi. Zindanın içinde, köşeye sıkıştırılmış bir tilki gibi bir umut ya da bir çıkış yolu görebilmek için dört dönüyor, her seferinde karanlık ve soğuk duvarların sevimsizliği ile karşılaşılıyordu. Çocukken ne zaman yaramazlık yapsa, babası kendisini atölyesinin karanlık deposuna kapatırdı. Soğuk ve rutubetli depoda her daim fareler cirit atar, el kadar hamamböcekleri gezinir ve yarasalar uçuşurdu. Depoda geçirdiği o korku dolu saatlerin hatıraları cüceyi geri kalan hayatı boyunca bir heyula gibi takip etmişti. Şimdi burada, İstanbul'da, içinde bulunduğu zindanda sanki çocukluğuna geri dönmüştü ve o anıları yeni baştan yaşıyordu. Soğuk terler dökmeye başladı.

Tam umudunu kaybederek paniklemek ve bilincini kaybederek karanlık bir kuyuya düşmek üzereydi ki dışarıdan birinin, "Vasili!" diye seslendiğini duydu. Oldukça ince, neredeyse bir çocuğununki andıran bir sestir bu. Heyhat, demek ki sonu böyle olacaktı. Gaip-ten sesler duyacak, belki de daha sonra hayaller görüp aklını yitirecekti. Kim bilir kaç idam mahkumu şu bulunduğu odada aklını kaçırmış ve son saatlerini şuursuz bir meczup olarak geçirmişti.

Acaba gardiyanlar işkence görmek üzere olan bir mahkum ile eğleniyorlar mıydı? Sessizce kapıya yaklaştı, dinledi. Çok uzaklardan boğuk ve belli belirsiz ayak sesleri geliyordu. Yine aynı ince ses, "Vasili!" diye seslendi. Oldukça tiz bir sestir bu. Vasili Rumca, "Benim, ne istiyorsun?" diye cevap verdi. "Seni kurtaracağım," dedi kapının arkasından gelen ince ses, "Buradan, Kerpeten İbrahim'in eline düşmeden kurtulacaksın."

"Neden sana inanayım? Neden beni kurtarmak isteyesin ki?" dedi cüce. Endişesi sesine yansımıştı. "Seni tanımıyorum. Bana tuzak kurmadığını nereden bileyim?"

Kapının arkasındaki ses sinirlendi. "Şimdi beni dinle ahmak cüce!" dedi. "Sana zarar vermek istiyor olsaydım, yapacağım son

şey seni bu zindandan çıkarmak olurdu. Kerpeten İbrahim'in ellerinde ağır ağır canını teslim etmeni beklerdim.”

Vasili çabucak içinde bulunduğu durumun muhasebesini yaptı ve gözlerini taş duvarlı zindanın içinde gezdirdi. Ses haklıydı.

“Tamam,” dedi. “İnandım sana. Lâkin beni bu necis yerden nasıl kurtaracaksın? Hadi kapıyı açıp da odadan çıkabildim diyelim, bu koca zindandan nasıl çıkacağız? Etraf kum gibi asker kaynıyor.”

“Sen işin o kısmını bana bırak,” dedi gizemli ses. “Şimdi,” diye ekledi emreder bir tonla, “içeri gireceğim ama ondan önce senden bir söz almak istiyorum. Ben içeri girdiğimde şaşırıp kendini kaybetmeyeceksin, bu sözü vermediğin müddetçe seni kurtaramam.”

Tamamdı işte! İnce sesin sahibi demek ki bir kadındı! Kurtarıcısı, kendisinin kadın olduğunu gördüğü zaman Vasili'den şaşırmasını rica ediyordu. Vasili'nin aklına çocukken annesinden dinlediği masallar geldi. O masallarda, hükümdarın kızı fakir ama yakışıklı yiğide gönlünü kaptırırdı. Kızı gören bileği kuvvetli yiğit de kalbine söz geçiremez ve prenses için ölüp bitmeye başlardı. Bunu duyan prensesin zalim babası kim olduğuna bakmadan kızına âşık olmaya cüret eden bu hadsiz ve bahtsız yiğidi aklı başına gelsin diye zindana atardı. Fakat bu gence sahih bir aşkla bağlı olan prenses acısından ince hastalığa yakalanarak yataklara düşerdi. Olan biteni bir süre naz addederek umursamayan babası, durumun ciddiyetini anladığında ülkesindeki en iyi hekimlere haber salar ve kızını iyileştiren hekime servetinin önemli bir kısmını vereceğini tellallarla ilan ettirirdi. Heyhat, hiçbir hekim kızın derdine derman bulamazdı. Sonunda baba yüreği hükümdar kibrine galip gelir ve kızının sevdiği yiğide kavuşmasına izin verirdi. Bunu duyan kızı sanki ejderha sütü içmişçesine bir anda iyileşirdi. Prensес, yiğidin kaldığı zindana koşar adımlarla gider, zindan kapısını açar ve onu zalim babasının hapsettiği zindandan kurtarırdı.

“Söz veriyorum,” dedi cüce. Kapı açılınca içeri girecek prensese derli toplu görünmek için telaşla üstüne başına çekidüzen verdi. İlk intiba oldukça mühimdi.

Kapının açılmasını bir süre heyecanla bekledi fakat kapı açılmadı. Acaba prenses anahtarı mı yerine takamamıştı? Aniden, kapının altından sürünerek geçen fare gibi bir yaratık görüp irkildi. Fareden daha ince ve uzun olan bu hayvanı karanlıkta tam anlamıyla seçemedi. İstanbul’daki bir çeşit musibet herhalde, diye düşündü, kör zindanda fareler cirit atıyordu. Ancak hayvan kendisine doğru yaklaştıkça ayrıntıları daha iyi seçebilmeye başladı.

Üstünde cepkeni ve omzundan sallandırıdığı heybesiyle içeri giren bir gelincikti bu! Gelinciğin heybesi ince bir işçilikle işlenmişti ve dört köşesinden püsküller sarkıyordu. Heybe hayvanın cüssesine göre epey büyüktü. İçinde sallanan bir şeyler taşıyor olmasına rağmen, heybenin ağzının ortasındaki ilikli düğme bu eşyaların dökülmesini engelliyordu. Oldukça afili olan cepken, kah-verengi üzerine altın işlemeliydi ve saten astarı gelincik hareket ettikçe zindanın karanlığında bile insanın gözünü alıyordu.

Theo şaşkınlıktan donakalan ve gördüğü manzaraya bir türlü anlam veremeyen cüceye iyice sokulup, “Haydi bakalım Vasili efendi, bugün şanslı gününmüş. Kellen kurtuluyor,” dedi. Deminden beridir kapının ardından gelen sesin bu gelinciğe ait olduğunu anlayan Vasili, aynı anda birkaç duyguyu birden hissetti. İlk hissettiği duygu pek tabii ki hayal kırıklığıydı. İnce sesin sahibinin babası hayli zengin bir hükümdarın kızı olmadığı aşikârdı. Kurduğu hayallerin hepsi dipsiz bir kuyunun içindeki suya düşmüştü.

İlk hayal kırıklığı geçtiğinde ise cüceye bir ürperme geldi ve korkudan titreme hasıl oldu.

Bu nasıl bir cindi? Postu kurtarayım derken ruhunu şeytana mı kaptırıyordu yoksa? Kilisenin papazı, pazar günleri verdiği vazalarda, şeytanın insanı kandırmak için şekilden şekle girebildiğini ve insanlara en çok ihtiyaç duydukları durumda yaklaştığını

defaatle anlatmıştı. Belli ki kendisini ziyaret eden ve kıvrak bir dille konuşan bu yaratık şeytanın ta kendisiydi. Hemen dizlerinin üzerine çöktü ve gözlerini sımsıkı kapatarak ‘Babamız Göklerden’ duasını okumaya başladı.

Kendisini Vasili’ye gösteren Theo aslında bu tepkiyi bekliyordu. Derin derin iç çekti. “Hiç de şaşmaz doğrusu,” dedi. “Karşınızda bir insan değil de konuşan bir gelinciği, yani beni gördüğünüzde illa ki bir kötülük beklersiniz. Sizden olmayan ve önceden bir benzerini görmediğiniz her şey mutlaka tehlikedir size göre çünkü. Bu tavır her millette ve her dinde aynıdır. Değişen sadece dua okunan dil ve dua edilen Tanrı’dır. Ne zaman arz-ı endam etsem şeytanlıkla suçlanırım. Bu suçlama da, suçlayanın kendine biçtiği ehemmiyeti orta etmesi sebebi ile pek bir gülünçtür. Koskoca şeytan, senin gibi bir başıkabağı ne yapsın? Herkes kendini dev aynasında görür ve şeytanın teşrif etmesine yol açacak kadar mühim olduğunu düşünür. Hemen kurtarılmak için dualarla Tanrı’dan yardım dilenir de, Tanrı’nın yardımı bir gelincik kılığında gönderebileceği hiç akla gelmez!”

Gelinciği dinlerken bir yandan da mırıl mırıl okuduğu duayı nihayet bitiren Vasili’nin gözleri aralandı. Gelinciğin tehditkâr olmayan duruşu (heybesiyle gezen bir gelincik ne kadar tehditkâr görünebilirdi ki?) cüceyi sakinleştirdi. Yutkundu, “Seni şeytan mı gönderdi?” diye titrek bir sesle sordu.

“Şeytanı arıyorsan, onu birkaç saat içinde Kerpeten İbrahim’in gözlerinde göreceksin cüce,” dedi Theo. “Hem de yaman şeytandır ha. Özgürlüğünü arıyorsan, hızlı hareket edip suallerini kesmen gerek. Al şu anahtarı,” diye emrederek gardiyandan çaldığı anahtarı heybesinden çıkardı ve cüceye fırlattı. “Seni burada tutan şu demir kapının anahtarı bu. Bir an önce kapıyı aç da seni çıkarayım bu rezil yerden.” Vasili bir önüne düşen anahtara, bir de soğuk ve paslı gözüken korkunç demir kapıya baktı. Gelinciğin sözlerini düşündü. Belki de iyi saatte olsunlar haklıydı. İsa yardımı

bu şekilde göndermiş olabilir miydi? Hem İncil’de azizlere yardım eden çeşitli hayvanlar yok muydu? Mutlaka olması gerekirdi.

Daha fazla tereddüt etmeden anahtarı yerden aldı. “Peki,” dedi. “Senin Tanrı’nın bir inayeti olduğuna inandım gelincik... Ya da her neysen. Lâkin bir sorum var. Diyelim ki kapıyı açıp da bu karanlık ve sefil odadan çıktık. Peki bu koca zindandan nasıl kaçacağız? Her yer gardiyan kaynıyor. Zindanın ana kapısına varamadan kısıkvrak yakalarlar bizi.”

“Hay akılsız cüce, hay!” dedi Theo. “Buradan kaçmak kolay. Sen hele şu kapıyı aç, gerisi iplik söküşü gibi gelecek. Anahtarını aldığım ve çubuğuna afyon kattığım gardiyan çoktan derin uykudadır. Bu kapıdan dışarı çıkar çıkmaz, koşar adımlarla hemen sağa döneceğiz. Orada bir lağım girişi var. Normal bir insanın sığamayacağı genişlikte olduğundan, buradan ne giren olur ne de çıkan, diye asker umursamaz. Fare girmesin diye üzerine tahta bir kapak bırakırlar o kadar. Ancak biraz zor da olsa, sen o girişten sığabilirsin. Kapağı kaldırıp da içeri girdin mi kurtuldun demektir. Haydi, aç şu kapıyı da düş artık arkama!”

Vasili, sanki tamam dermişçesine kafasını kafasını evet anlamında hafifçe salladı. Uysal bir çocuk gibiydi. Yerdeki anahtarı alıp kapının paslı kilidine yerleştirdi. Önce kilidini sevmiş gibi içeri girmekte zorlanan anahtar, cücenin yüklenmesi ile metalik bir ses çıkararak yerine oturdu. Vasili anahtarı çevirince bir şangırtı koptu. “Tamam,” diye geçirdi içinden Vasili, “şimdi gelip beni yakalayacaklar. Hem de kaçmaya teşebbüs ettiğim için beni anında işkenceye alırlar!” Bir süre nefesini tutarak bekledi, ne birinin hareket ettiğini ne de uzaktan yankılanan ayak seslerini duydu. Rahatladı, kapıyı araladı. Gelincik hemen aralıktan dışarı fırladı, arka ayaklarının üzerine kalktı ve sol ön patisi ile Vasili’yi çağırdı. Yanına ürkekçe gelen cüceye, “İlk badireyi atlattık Vasili Efendi. Ama sevinmek için henüz çok erken. Şimdi ses çıkarmadan beni izle,” dedi.

Acayip ikili, meşalelerle aydınlatılan koridorda yürümeye başladı. Etrafı meraklı gözlerle inceleyen cüce, zindanın büyüklüğü karşısında şaşkınlığa düştü. Yan yana sıralanmış, kim bilir hangi ırz ve devlet düşmanlarını barındıran zindanın diğer bölümlerinin önünden ses çıkarmadan geçtiler. Bir süre daha etrafı dinleyerek ve mümkün merteye sessiz yürüyerek Theo'nun bahsettiği lağım girişine vardılar. Zindanın içine sızan yağmur suyunun gideri olması için yapılmış, hafifçe çukurda kalan ve bir buçuk karış genişliğinde bir girişti bu. Girişin üstü yıpranmış ve neredeyse tamamen karaya çalmış ahşap bir kapakla örtülüydü. “Haydi bakalım,” dedi Theo. “Kapağı kaldır.”

Cüce kapağı kaldırır kaldırmaz, İstanbul'un altından yüzyıllardır akan giden pisliğin kokusu sanki bir anda zindana hücum etti. Tarif etmesi zor bir kokuydu bu. O sırada yanlarında bir Berberi gezgini olsaydı, bu kokuyu gündüz yakıcı çöl güneşinden korunmak amacıyla içine sığınılan üç günlük deve cesedinin böğründen çıkan kokuya benzetirdi.

Çarpan koku ile yumruk yemişe dönen Vasili, bir-iki kere kuru bir şekilde böğürdü, ağzını ve burnunu gömleğiyle örterek tiksintiyle girişe baktı ve ardından gözlerini bir medet umarcasına Theo'ya çevirdi.

“Başka çaremiz yok cüce,” dedi Theo. “Şunu düşün; mevta koku almaz. Bir-iki saate bu necis kokuyu alabilmek için dünyaları verecek durumda olacaksın. Hem meraklanma, çok zaman geçmeden kokuya alışıp duymamaya başlarsın. Haydi bakalım, çok oyalandık!” dedi. Bir hamlede içeri atlayan gelincik lağımın duvarlarından zıplayıp sekerek kısa sürede tünele hâkim olan karanlıkta kayboldu. Zavallı cüce de küçük bir duraksamanın ardından çaresizlikle kurtarıcısını takip etti.

Vasili, hayli ufak cüsseli bedeninin bile anca sığabildiği, baca misali dik ve çamurla iyice kayganlaşmış girişten indikten sonra tünelin zeminine ayaklarını bastığını hissetti. Lağımın içi karanlıktı,

görülebilen tek ışık girişten sızan huzmeydi. İçerideki hava sanki bin yıldır oradaydı. Yavaşça akan pis su neredeyse beline kadar geliyor, suyun içinde ne olduğunu düşünmek dahi istemediği şeyler bacağına sürtünerek geçiyordu. Cüce, tünelin insanın ruhunu sıkıştıran karanlığında panikledi. Gelinciği bu karanlıkta kaybederse, bir daha bu tünelden asla dışarı çıkamaz ve kısa sürede farelere yem olurdu.

“Şimdi beni yeniden dinle Vasili Efendi,” dedi Theo. “İşimizi kolayladık ama sakın ola ki buraya indik diye hemen rahatlama-yasın. Bu tünellerin bazıları Türklerden, hatta İstanbul’dan bile eskidir. Buradaki tüneller asırlarca nice yaratığa ev sahipliği yapmışlardır, hâlâ da yapmaktadırlar. Yüz yıldır buralarda dolaşırım, ben bile tamamını henüz keşfedemedim. Lâkin bizi özgürlüğe kavuşturacak tüneller hangileridir, onu bilirim işte. Beni göremiyor-sun ama önünde yüzerken çıkardığım sesi duyuyorsundur. O sesi takip et. Bu karanlık, hava ve burayı mesken tutmuş kimi mah-lukat sana oyunlar oynayacak ve seni bu yoldan çıkarmaya çalışacaktır. Aman diyeyim, bunlara kanma. Bir kere çağrılara kulak astın mı, bu ucu bucağı bilinmeyen tünellerde farelere yem olana kadar dolanır durursun!”

Cüce gelinciğin yüzerken çıkardığı minik şıpırtıları takip ederek karanlıkta yürümeye devam etti. Çocukluğunda amcası ile yaptığı orman gezileri geldi aklına. Avcı amcasının peşi sıra babası tarafından zorla gönderilen Vasili, bazı geceleri amcasıyla ormanda geçirmek zorunda kalırdı. Bu gecelerde ormandan gelen ne idüğü belirsiz sesler yüzünden tüm gece ayakta kalırdı. Amcasına göre bu garip seslerin her zaman mantıklı bir açıklaması olurdu. Sesler ya yavrusunu arayan bir ayıya, ya su içen bir sırtlana ya da sırtı kaşınan bir kirpiye aitti. Bütün bunların yanında, bazı gecelerde amcasının da açıklayamadığı bir ses duyarlardı. Vasili işte o zaman amcasının gözlerindeki endişeyi görürdü. O gecelerde birbirlerine sarılırlardı ve amcası sabaha kadar Vasili’ye ninniler söylerdi.

Sabah olunca, amcası hiçbir şey olmamış gibi neşeyle gününe devam ederdi. “E be Vasili,” derdi. “Gündüz bize, gece onlara. Burada onların evinde misafiriz. Edebimizle oturup ev sahibini gücendirmedikçe bize neden bulaşsınlar?”

Bu lağımda acaba kimlerin evinde misafirlerdi? Gelincik yüz-yıllardır tünellerde dolaşan yaratıklardan ve insanları nasıl baştan çıkarmak istediklerinden bahsetmişti.

“Beni neden kurtardın gelincik?” diye sordu Vasili önünde yüzen gelinciğe. Theo bir an duraksadı. “Senin kanına girmek istemedim,” dedi. Vasili anlamamıştı. “Nasıl kanıma girmek istemedin?” dedi. “Tütün içtiğimin kokusunu alan yeniçeriler hanı bastılar ve beni tutukladılar. Senin bu olan bitenle nasıl bir alâkan olabilir?”

“Gerçekler her zaman görüldüğü gibi değildir cüce,” dedi Theo. “Sana gelen tütün kesesini, içindeki tütünlerle beraber ben çaldım. Yeniçeriler sokaktan geçerken senin çubuğun çoktan sönmüştü bile. Lâkin ben çatıda tuttürüyordum. O yeniçeriler senin tütün kokuna gelmediler, benim tütün kokuma geldiler.”

“Vay canına,” dedi Vasili şaşkın bir hâlde. “Yamanmışsın yahu!”

“Yaman olsam seni orada bırakırdım cüce,” dedi Theo.

Bir süre sonra tünel iyice genişledi. Sanki boyu normal bir insanın dizine gelen geniş ve akıntısı yavaş bir lağım nehrinin içinde yürüyorlardı. Vasili’nin burnuna uzaklardan tütün kokusu geldi. Lâkin normal bir tütün kokusu değildi bu, daha önceden duymadığı rayihalar vardı bu kokuda. Duyduğu bu harikulade tütün kokusu ile sıradan bir tütünün kokusu arasındaki fark, baharatlı güzel bir et yemeğinin tadıyla suda haşlanmış tuzsuz patatesin tadı kadar vardı. Koku nereden geliyordu? Havayı koklayan Vasili, sol tarafından geldiğini tespit ettiği kokuya doğru yürümeye başladı. Uzakta, karanlığın içinde belli belirsiz bir masa gördü. Masanın üzerinde hafifçe yanan bir mum ve gümüş kakmalı bir çubuk vardı. Masanın yanında ise elinde tütün kesesi tutan bir dilber ayakta

duruyordu. Elleriyle gel işareti yaparak işveli bir tavırla kendisini masaya davet eden dilberin görüntüsü Vasili'yi kendinden geçir-mişti. Şurada biraz duraklasalar ne iyi olurdu. Kaç saattir karanlık lağımın içinde geziniyorlardı. Hem gelincik de tütün içiyordu, o da soluklanmak istemez miydi?

“Gelincik!” diye seslendi karanlığa. “Gelincik, gel bak tütün buldum! Hem de öyle bir tütün ki, böylesini eminim içmemişsindir!”

Aniden kulağında hissettiği bir acı ile çığlık attı ve masanın da, çubuğun da, dilberin de bir anda havaya karışıp yok olduğunu gördü. Elini kulağına atınca parmaklarına kan bulaştığını hissetti. Uzaktan tıslama ile karışık ince bir kahkaha sesi gelmeye başlamıştı.

Gelincik omzundaydı ve içine düştüğü efsundan onu uyandırmak için cücenin kulağını ısırmıştı.

“Ahmak cüce!” diye bağırdı Theo. “Kaz kafalı, zırcahil, ec-helüminkaragöz! Bre Cahil-i Anud! Ben seni uyarmadım mı? Burada her gördüğüne ve duyduğuna inanma, gözünü kırpmaya vak-tin olmadan seni alıp götürürler demedim mi? Ama illa ki başına bir musibet gelecek ki verilen nasihatın değerini öğrenesin. Hay bereketsiz tavuk! Kulağını ısırıp da seni efsunundan uyandıрма-saydım, tütün içiyorum diye şimdi kim bilir hangi canavarın mi-desinde olacaktın. Bir de utanmadan beni de çağırıyor. Dua et ki hemen durumu anladım da seni çok geç olmadan yolundan dön-dürdüm. Şimdi arkama düş ve İsa'nın seni akşam yemeğine davet ettiğini duysan bile peşimden ayrılma!”

Gerek kulağının acısı gerekse ucundan döndüğü felaketin ya-şattığı sarsıntı ile dehşete düşen Vasili, tek bir söz bile söyleme-den boynunu eğdi ve uslu bir kuzu gibi Theo'nun peşine düştü.

Mola vermeden yürümeye devam ettiler. Vasili'nin bacakla-rında derman kalmamıştı. Tam gelinciğe mola vermek istediğini söyleyecekti ki uzakta belli belirsiz bir parlaklık gördü. Bu parlak-lığın yine kendisini efsunlayıp da götürmek isteyen bir iyi saatte

olsunlar olma ihtimaline karşı titreyerek, “Gelincik!” diye karanlığa seslendi. “Gelincik neredesin? Uzakta bir parıltı görüyorum.”

Az ilerisinden, kör karanlığın içinden yanıt geldi. “Buradayım Vasili, korkma. Az önünde yüzüyorum. Tünel bundan sonra düz bir şekilde devam ediyor, iyice kolayladık. Güneş de artık doğmuştur. İşte bak, senin gözlerin bile lağımın çıkışından içeri sızan güneş ışıklarını seçebiliyor.”

Kurtuluşun artık çok yakın olduğunu gören Vasili adımlarını hızlandırdı. Öyle ki, dikkatsizliği yüzünden az kalsın Theo’nun üzerine basacaktı. Gelinciğin önüne geçen cüce çıkışa yaklaştıkça koşmaya başladı. Birkaç kere tökezleyerek düştü ama hemen ayağa kalkıp koşmaya devam etti.

Lağımın çıkışına varınca yukarı baktı. İçeri sızan güneş ışınları saatlerdir karanlıkta kalmış gözlerini acıttı. Bu sebeple hemen yukarı çıkamadı. Gözlerini acı ile ovuştururken Theo yanına geldi.

“Sakin ol Vasili. Bak şu başına gelenlerin hepsi sakın olmandandır. Çıkış hemen şurası işte. Hele bir dinlendir gözlerini.”

Theo’nun sözlerini dinleyen Vasili gözleri güneş ışığına alışana kadar bekledi. Acısı dindiğinde lağımın çıkışından aşağı uzanan derme çatma merdivenden dikkatlice indi. Çıkışın ağzını örtten mazgalı iterek kendini sürüklercesine dışarı attı ve çimenlerin üzerine yığıldı. Güneşin sıcak elleri yüzünü okşuyor, çimenin taze kokusu ciğerlerini dolduruyordu. Hafif esen rüzgâr üzerine sinmiş pislik ve ölüm kokusunu yavaştan taşıyıp götürmeye başlamıştı. Theo’nun minik ve ıslak adımlarla lağımdan çıktığını duydu.

İstanbul’un dışında ve denize yakın bir yerdeydiler. Uzaklarda hafif tepeler görünmesine rağmen etrafları düzlük ve çimenlikti. Yakınlarında, yelkenli kayıklarından kendini belli eden bir balıkçı köyü vardı. Köyün huzuru ve dünyeviliği son yirmi dört saat içinde başlarından geçenlerle keskin bir tezat oluşturuyordu. Belki de bunun bilincine vardıklarından ve beşeri Dünya’ya geri

dönmek istediklerinden, bir süre sessizce oturup etraflarındaki huzurun bünyelerine nüfuz etmesine izin verdiler.

Sonunda sessizliği bozan Theo oldu. “İkimize de geçmiş olsun Vasili. Aşağıda atlattığımız badireler az buz şeyler değildi. Ölümlü hemen her ağzın hep konuştuğu, ancak pek az ölümlü gözün gördüğü şeyler gördün. Bugünkü kaçışını, yeniden doğduğun gün olarak kabul et. Bu sana daha iyi bir insan olman için verilmiş bir şanstır. Çoğu insan hatalarını düzeltmek ve yeni bir hayata başlamak için bir fırsat arar. Senin fırsatın bugündür. Akıllı insanlar bu fırsatları görür ve değerlendirirler. Emin ol ki, hayatını değiştirmek ve yeni bir yol tutmak için hiçbir zaman geç bir zaman değildir.”

Yerde sere serpe uzanmış ve yorgunluktan pestili çıkmış cüce, sesini çıkarmadan Theo’yu dinledi. Gözleri açıktı, bir şeylerin muhasebesini yapıyor gibiydi.

“Haklısın,” dedi, yavaşça ayağa kalktı. “Bugünün benim için çok önemli bir fırsat olduğunun farkındayım. Senin de bahsettiğin gibi, her ne kadar aylak olsam da, ki gördüğün gibi bunu kabul ediyorum, ben de yeni bir başlangıç yapmak istedim hayatımda. Lâkin bu gücü ve kuvveti kendimde hiç bulamadım.”

Theo gülümsedi. “Ey beşer, sen ki arşa uçmak için doğmuşsun. Neden hafif bir esintiyle savruluyorsun?”

“Anlamadım,” dedi Vasili.

“Dante nam eski bir şairden,” dedi Theo yanına gelmiş olan Vasili’ye bakarak. “Demek istediği, insanların içindeki kudretin ne kadar büyük olduğu. Bittiğini düşündüğün anda aslında daha ne kadar kudret sahibi olduğunu gördüğünde şaşıracaksın.”

Vasili uzun bir süre ufka baktı. Gömleğini çıkardı, Theo’ya döndü. Gelinciğe biraz daha yaklaştı. Gülümsedi ve “Hava sıcak ve lağımda geçirdiğimiz zaman da beni iyice terletti gelincik,” dedi. “Sanırım şimdi ne demek istediğini tam olarak anlıyorum.

Belki de başarısız olmaktan korktum hep. Yeniden denemek ve başarısız olmak korkuttu beni. Bu sebeple tuttuğum hayta yolu değiştirmedim. Hatta tam aksine, o yola sıkı sıkıya sarıldım.” Gömleği ile alnını sildi.

“Atladığın bir şey daha var ama gelincik efendi,” dedi Vasili. “Bugünün başka bir önemi daha var, lâkin onu sen pek düşünmeden geçtin.”

Theo iyice dibine sokulmuş olan cüceye meraklı gözlerle baktı ve, “Nedir o önem?” diye sordu. “Bir şey kaçırdığımı hatırlamıyorum doğrusu.”

“Kaçırmana şaşırmadım,” dedi cüce. “Zira herkesin bildiği bir şey değildir. Açıkçası ben de ilk önce seninle paylaşmak istedim. Bunu, postumu kurtardığın için sana duyduğum şükranın bir nişanesi olarak kabul et. Bugün, benim sadece postu kurtardığım bir gün değildir. Bugün benim aynı zamanda zengin olduğum gündür!” Bunu dedikten sonra haris cüce kendisinden beklenilmeyecek mertebede çabuk bir hareketle, elinde tuttuğu gömlekle Theo’nun üzerine atıldı ve Vasili’nin aklından geçen hain plandan haberi olmayan hazırlıksız gelinciği kısıkvrak yakaladı.

Cücenin nankörlüğünü hemen idrak edemeyen Theo, ilk önce başına gelene bir anlam veremedi. “Ne yapıyorsun Vasili? Bırak beni! Neyin peşindesin?” diye kendisini adeta bir kefen gibi sarmalamış, kirli ve pis kokulu keten gömleğin içinden bağırды.

Cüce güldü. “Ah be gelincik! İn misin, cin misin bilmiyorum ama oldukça aptalsın. Hakkını vereyim, vicdanlısın. Beni arkana bakmadan o yeniçerilerin elinde bırakabilirdin ama bunu yapmadın. Aksine, kendi hayatını da tehlikeye atarak beni kurtardın. Sana bunun için minnet borçluyum. Lâkin, iş başka dostluk başka, be gelincik. Ben fırsatı gördüm müydü kimsenin gözünün yaşına bakmam. Belki de büyüdüğüm yerin getirdiği bir şey bu. Nemçeliler bir yandan, Osmanlı bir yandan delicesine at koşturur. İnsana bir türlü nefes aldırmayan bir diyardır benim memleket. Hayatta

kalabilmek için her türlü fırsatı kullanman gereken bir yerdir benim büyüdüğüm yer.

“Senin gibi bir hilkat garibesini, Nemçe Kralı ya da Ceneviz Doçu’na götürürsem ağırlığımcıca altın verirler bana. Benim için kaçırılmaz bir fırsatsın sen. Derler ki, Nemçe Kralı acayip mahluklara ve garip hayvanlara pek meraklıymış. Hiçbir masraftan kaçınmayarak ta Afrika’nın böğründen filler, uzun boyunlu develer ve binbir türlü yırtıcı kediler getirerek sarayında saklarmış. Bu sakladığı hayvanlar ile şahsi bir panayır düzmüş kendine. Nemçe’nin ileri gelenleri bu panayırları temaşa etmeye çağrılmak için yanıp tutuşmuş; zira böyle bir seyir davetini almanın onuru o aileyi ülkenin önemli ailelerinden biri yaparmış. Ceneviz Doçu da, garip mahlukata en az Nemçe Kralı kadar meraklıymış. Yeni Dünya’dan getirdiği mahlukatın sayısı ve çeşidi hiçbir yerde yokmuş. Ayrıca nadir ve sevimli hayvanları ülkesindeki soylu ve güzel hanımlara armağan edip gönüllerini çalarmış.

“Ben ikisine birden teklif götüreyim de, belli olmaz gelincik, belki bir sonraki savaşa seni elde etmek için tutuşurlar, ne dersin?” diyen Vasili keyifli bir kahkaha patlattı.

Theo dikkatsizliğine ve gafillğine lanet etti. Dünya yüzeyinde yürüdüğü bunca sene boyunca bu kadar aciz duruma düştüğü azdı. Düzenbaz cücenin oyununa geldiği için kendisine kızdı.

Vasili yürümeye başladı. Keten gömleğin içindeki Theo’yu öyle sıkı tutuyordu ki, gelincik kımıldayamıyordu bile.

“Ya da seni kendime saklarım be gelincik,” dedi. “Bosna’ya dönünce bir seyir açarım, insanlar seni seyretmeye gelirler, ben de paralarını toplarım. Yok yahu, hele bir dur. Daha kârlısını buldum! Aslında en iyisi senin efsunlu bir cin olduğunu söylemek. Eğer bunu dersem, insanlar dertlerini sana anlatmak ve deva bulmak için güzel para verirler. Sen de eşek değilsin ya, bir deva patlatırsın her derde!”

Vasili'nin patlattığı kahkahalar ile sarsılan Theo, bu keten kefenin içinden konuşarak güzellikle çıkamayacağını çoktan anlamıştı. Gerindi, eşeledi, kollarını kurtarmaya çalıştı, bacaklarını uzattı, boynunu çevirdi, cüceyi ısırmayı denedi ama nafile. Cücenin eli kendisini mengene gibi kavramıştı. Theo sakın kalmayı başarmalı, iyi düşünmeli ve kendisini bulunduğu durumdan kurtaracak bir plan yapmalıydı.

İçinde sıkışıp kaldığı katman katman kumaşın altından, uzak-tan bir sesin, “Efendi!” diye seslendiğini duydu. Duraksamasına ve kendi kendine anlaşılmayacak seviyede alçak sesle bir şeyler söylenmesine bakılırsa, bu durum cücenin hoşuna gitmemişti. Nankör cüce, sesin geldiği yere doğru yürümeye başladı.

Vasili birilerine Rumca, “Merhaba beylerim, Vasili kulunuz sağlığınıza duacıdır!” diye yüksek ve titrek bir sesle bağırdı. Cüceye önceden efendi diye seslenen tok ve derin ses, kırık Rumcası ile kızdığını belli ederek, “Bre cüce, yarı çıplak gezmeye utanmazsın? Ne oldu gömleğine de sırtına geçirmezsin?” diye kükredi. Sesin tonundan sahibinin emretmeye alışkın biri olduğu belliydi.

Theo göremese de, Vasili seslenen kişinin baltakesmez bıyıklı, babayiğit bir yeniçeri olduğunu çok açık bir şekilde görmüştü. Kendisi ile aynı ortadan olan Yeniçeri Hasan ile asayiş nöbetine çıkan Yeniçeri Kara Osman, Vasili'nin yanına emin adımlarla yaklaştığında, cücenin kalbi korkudan fare yüreği gibi atmaya başlamıştı.

“Ah be beyim,” dedi Vasili başını öne eğerek. “Tam şuracıkta yatıyordum ki, namussuz bir gelincik musallat oldu. Ne ettiysem ettim, bir türlü başımdan savamadım münasebetsiz hayvanı. Uyutmadı beni. Ben de dayanamadım, sonunda onu gömleğimle yakalayiverdim.”

“E neden öldürmedin o zaman be adam?”

“Aman efendiciğim, gelincik bizde mübarektir, öldürülmez. Aciz kulunuzun kavmi gelinciğe zarar vermez. Şöyle biraz gideyim münasip bir ağacın dibine salacağım musibet hayvanı.”

Bunu duyan yeniçeriler aralarında güldü. “Ah be akılsız cüce, ne de boş şeylere inanırsınız. Gâvurluk cahilliktir der hocalar ya, pek haklılar! Off, leş gibi de kokuyorsun. Bokta mı yıkandın bre? De hadi git, bir daha da böyle başı kabak, sinesi üryan çıkma karşıma, yoksa atarım zindana. Var git hadi!”

İnsan azmanı askerlerin elinden kurtulduğunu duyan Vasili minnetini göstermek için büyük bir sevinçle yeniçerinin eline sarıldı. Rütbesi düşük olan Yeniçeri Hasan bu tip saygı gösterilerini pek severdi. Cüceyi yormadan elini öptürmek için her türlü kolaylığı gösterdi.

Vasili, Yeniçeri Osman’ın elini de öptükten sonra yoluna devam etmek için elini çekmek istedi, lâkin toraman yeniçerinin demir pençesi biraz bile olsun gevşemedi. Cüce bir kere daha yüklendi ama yine kâr etmedi. Kafasını kaldırıp yeniçerinin yüzüne baktığında ise çakmak çakmak olmuş bir çift gözle karşılaştı.

Yeniçeri Osman ateş gibi bir sesle, “Hasan!” diye seslendi yanındaki arkadaşına. “Benim aldığım kokuyu sen de alıyor musun?”

“Beli Osman,” diye cevapladı Hasan.

Vasili neler olup bittiğini anlayamıyordu. Ne kokusuydu? Hangi kokudan bahsediyordu bu askerler? Üzerimdeki tütün kokusunu almış olamazlar, diye düşündü. Tütünü tellendireli uzun zaman olmuş, koku neredeyse ortadan kaybolmuştu. Hem, lağımda geçirdiği süre boyunca üzerine sinen lağım kokusunun, eser miktardaki tütün kokusunu tamamıyla bastırması icap ederdi.

Birden, sol elindeki, gelinciği sarmaladığı gömleğin ısınmaya başladığını fark etti. Neler olduğunu anlamak için kafasını gayri ihtiyari çevirince, keten gömlektен dumanlar çıktığını gördü. Isınan gömleği daha fazla tutamadı ve acıyla bağırarak yere fırlattı.

Yere düşen gömleğin içinden çıkan, buram buram tüten bir tutam tütün bir tarafa, mahpus gelincik ise başka bir tarafa savruldu. Akabinde burnuna kesif bir tütün kokusu geldi Vasili'nin. Gelincik ortadan kaybolmuştu.

Yeniçeri Osman, yerde yanmakta olan tütünü gösterip, "Ulan gâvur, bu nedir? Sen o gömlekte bizden içtiğin tütünü mü saklı-yordun? Padişah efendimizin tiryakiler için verdiği hükmü bilmez misin?" diye gürledi ve Vasili'nin ensesine bir tokat patlattı.

Yere düşen cüce, "Efendilerim, yanlış anladınız. Ne olur izin verin de size işin aslını açıklayayım," diye ağlamaya başladı ve heyecanla, "Bu gelincik... Nerede o mendebur? Ortadan kaybolmuş işte. Ama inanınız doğruyu söylüyorum babacıklarım. Bildiğiniz gibi bir gelincik değildir o. Konuşur, şaka yapar. Hatta insanla eğlenir. Allah affetsin, pis bir tütün tiryakisidir aynı zamanda. Mille-tin tütününü çalıp ortalık yerde tellendirerek padişah efendimizin emrini hiçe sayar. Kendisini padişah efendimize sunmak için tutmuşum ama nereden bulduysa bulmuş, gömleğimin içinde iken tütün yakmış. Sırf beni zor durumda bırakmak için. Ne mel'un hayvandır o!" diye hızlıca derdini anlatmaya çalıştı.

Cücenin meramını duyan Yeniçeri Osman ile Yeniçeri Hasan bir süre bakıştılar. Osman, tövbe estağfurullah der gibi gözlerini devirdikten sonra cüceye, "Behey gafil!" diye bağırды. "Elbet işlediğin bu suçtan kafanı vuracağız da, ondan önce bizi aptal yerine koymaya çalışmanın cezasını da vereceğiz. Bu cezayı da ancak Kerpeten İbrahim Çavuş'un maharetli elleri keser!" diyerek salya sümük ağlamaya başlayan cüceyi döve döve sürükleyerek az önce kaçtığı zindana geri götürdüler.

Bütün bu konuşmalar ve arbede cereyan ederken, cücenin elindeki gömleği fırlatması ile savrulan Theo, yakındaki bir kayanın dibinde nefes bile almadan saklanıyordu. Bir süre etrafı dinledi, ortalıkta kimsenin olmadığına kanaat getirince başını dışarıya uzattı. Rüzgâr çıkmıştı, balıkçı köyündeki yelkenlilerin direklerinin

dalgalanmaya başlayan denizle inip çıktığı uzaktan seçiliyordu. Theo gülümsedi. Bugün, şu köydeki ve İstanbul'daki çoğu insan için hadisesiz geçen sıradan bir gündü. İnsanların çevrelerinde yaşanan arbedelerden ve felaketlerden ne kadar habersiz olabildiklerini düşünüp hayrete düştü.

Yeniçerilerin geldiğini duyan Theo, laftan anlamayan cücenin elinden kurtulmak için belki de son fırsatın ayağına geldiğini anlamıştı. Hızla harekete geçerek kafasını çalıştırmış ve heybesinden eksik etmediği çakmak taşı ile Vasili'den çaldığı tütünün arta kalanını, hapsedildiği gömleğin içinde zar zor da olsa tutuşturmayı başarabilmişti.

Havayı kokladı. Uzaklardan gelen çiçek kokularına üstündeki pisliğin kokusu karışıyordu. Gelincik kendini zafer kazanmış gibi hissetmiyordu. Ancak vicdanının rahat olduğunu hissediyordu. Cüceyi kurtarmak için elinden geleni yapmış, fakat açgözlü cüce en müthiş hazine olan özgürlüğünü geri kazanmakla yetinmeyip hırsla gelinciğe musallat olmuştu. Aynı duruma düşen hemen herkesin yapacağı gibi Theo kendisini kurtarmayı tercih etmişti.

Vasili her ne kadar kötü bir insan olsa da, birinin kellesinin gidecek olmasına sevinemezdi.

“Neyse,” diye geçirdi içinden. “En azından cücenin kanına girmedim. Tamamen nefsi müdafaa.”

Vücudunu yeniden kokladı. Galata Surları'nda Hacet Dibi denilen meşhur duvar nasıl kokuyorsa, o şekilde kokuyordu. Yıkanma zamanı gelmiş, diye düşündü ve Yerebatan Sarnıcı'na doğru yollandı.

Balat'ın Golemi - 17. yüzyıl

Ben Moşe, Avram'dan olma, Rakel'den doğma Hekim Moşe, Osmanlı zindanında başımı vuracak celladı beklerken yazıyorum bu satırları.

Amacım, atalarımızın ilmine merak duyan saf Yahudi gençlerinin ileride benim durumuma düşmelerini engellemektir. Eski ilimler ehline bırakılmalıdır, derler. Bana sorarsanız, bir sandığa kilitlenip Akdeniz'in en derin çukuruna atılmalıdırlar. İnsan, bizlerden çok daha arif olan atalarımızın bile ancak seneler süren çilelerden sonra yanına yaklaşabildiği bu ilimlere bulaşmadan önce, işinin ehli olup olmadığını bilemez. Olmadığını anladığında ise artık çok geçtir. Şanslı ise suçunun cezasını çabucak çeker. Yok, bir de benim gibi talihsiz ise bir zindanda celladını bekler.

Bu dünyadan göçüp gittiğinde geride kendisini hatırlatacak hiçbir şey bırakmayacak bir idam mahkûmunun, felâketini aktardığı bir hikâyede biraz kendinden bahsetmesini hoş görürsünüz sanırım.

İspanyol Kralı Ferdinand'ın, din kardeşlerimizi atalarının topraklarından sürdüğü, bizim takvimimize göre 5252, Hıristiyan takvimine göre ise 1492 yılında, Malaga'da doğmuşum. Henüz ufak bir bebek iken annem ve babam beni de yanlarına alarak Türk padişahının gönderdiği gemilere binip Kostantiniyye'ye kaçmışlar.

Arkada kalanların kaderleri hayli makus olmuş. Misal, gemilere yetişemeyen amcam haydutlar tarafından belki elmas saklamıştır diye karnı deşilerek öldürülmüş.

Uzun ve zorlu bir yolculuktan sonra Kostantiniyye'ye varan ailemi Balat mahallesine yerleştirmişler. Burada babam bizim için yeni bir ev yapmış ve ailem Balat'ı yeni yuvası bellemiş.

Neyse, daha fazla uzatıp da sizleri sıkmayayım. Zira amacım sizleri sıkıp da hikâyeden uzaklaştırmak değildir. Tam tersine, hikâyemi baştan sona okumanızı sağlamaktır. Okuyasınız ki benim düştüğüm duruma düşmeyesiniz.

On sekiz yaşına gelince, ünlü hekim Zekeriya ben Yakob'un yanında tababet ilmini öğrenmeye başladım. Bir insanın nasıl tedavi edileceğini öğrendiğim gibi, kısa zaman içinde öleceği neredeyse kesin olan bir hastanın tedavisine talip olmamayı da öğrendim. Hekimlikte hasta yaşarsa Allah'tan, ölürse hekimden bilinir, diye bir laf vardır. Hekim, kendi salâhiyeti açısından bir hastayı kabul edip etmemesi gerektiğini şıp diye anlamalıdır. İlmin kendisi kadar, hekimlik sanatının bu gibi püf noktalarını da ustamın yanında öğrendim.

Velhasılıkelam, zaman geçtikçe önce çıraklıktan kalfalığa, sonra da kalfalıktan ustalığa terfi ettim. Ustamın yardımı ile bulduğum hatırlı birkaç kibar müşterim sayesinde mütevazı da olsa bir isim yaptım. Allah'a çok şükür işlerim tıkrındaydı. Lâkin ne derler bilirsiniz, bela insanı en beklemediği ve en keyifli olduğu anda bulurmuş. Benim gibi kendi belasını arayanlar ise, ne zaman işleri yolunda gitmeye başlasa, ne yapar ne eder bir yolunu bulur ve bir çuval inciri berbat edermiş.

Kırkılı yaşlara yaklaştıkça, bende eski ilimlere karşı bir alâka başladı. Yanlış anlamayın, Hipokrat, Galen ve İbn-i Sina'nın ilimlerine zaten vakıftım. Benim bahsettiklerim, atalarımızın büyük bir özenle muhafaza edip de, ta vaat edilmiş topraklar zamanından

günümüze kadar bozulmadan intikal etmelerini sağladıkları ilimlerdir.

Yaratılışın kitabı Sefer Yetzirah'ı en ince ayrıntısına kadar hatmettim. Elazer ben Judah'ın Sadei Razayya adlı eserinde bahsettiği golem yaratma yöntemlerini adım gibi ezberledim. İtiraf etmem gerekir ki, bir goleme can vermek fikri bir hekim olarak da merakımı hayli celbediyordu. Geriye dönüp bakınca görüyorum ki, felâketime yol açan istidadımın asıl sebebi, hekimliğimden gelen, çalışan bir bedeni anlama arzusudur.

Bir goleme can verildikten sonra kalbi olur mu? Ya beyni? Golem nasıl olur da yemek yemez? Veba goleme bulaşır mı peki? Bu ve bunun gibi haddimi aşan sorular sebebi ile gizli ilimlerin hazinelerini açmak için yola çıkmıştım.

Çalışmalarımda ilerledikçe çok önemli bir şeyin farkına vardım. Sefer Yetzirah da, Elazer ben Judah'ın eseri Sadei Razayya da konu hakkında çok mühim kaynaklar olmalarına rağmen, goleme can üfürme hususunu derinlemesine anlatmıyorlardı. Hatta sanki bilerek bu konu karanlıkta bırakılmıştı.

Bu belirsizliğe rağmen evimin bodrumunda kendi ellerimle her ayrıntısına dikkat ederek şekillendirdiğim golem, tüm denemelemeime karşın canlanmadığında da umutsuzluğa düşmedim.

Rab sabredeninin mükâfatını verirmiş ya da bekleyen belasını bulurmuş.

Günün birinde, uzun zamandır hastam olan zengin bir Süryani tüccarın nıkrisine bakmak amacıyla evini ziyarete gitmiştim. Muayenenin sonunda tüccar muayene ücretini her zamanki gibi akçe ile ödeyebileceğini, ancak benim Yahudi kitaplarına düşkünlüğümü bildiğini ve istersem elindeki İbranice elyazmasını ücret olarak alabileceğimi söyledi. Kendisine borcu olan bir Filistinli borcunu ödeyemeyince, Kudüs'teki mal varlığını tüccarımıza nakletmek

zorunda kalmış ve bu kitap da bu nakille beraber gelmiş. Hiç düşünmeden teklifini kabul ettiğimi söyledim.

Uşağın getirdiği kitabı elime aldım. Eski olmasına rağmen güzelce korunmuş, ceylan derisi bir kaplaması vardı. İlk sayfayı açtım ve kitabın adının Hayat Sanatı olduğunu gördüm. Bu isim beni hem şaşırtmaya hem de heyecanlandırmaya yetti. Biraz daha incelediğimde şaşkınlığım bir kat daha arttı. Zira İbranice olan bu kitap, Herzem bin Abdullah isminde Müslüman bir âlim tarafından kaleme alınmıştı. Kitabı daha rahat inceleyebilmek için hastamdan izin istedim ve evime gittim.

Evimde Hayat Sanatı'nı biraz daha incelediğimde Herzem bin Abdullah'ın şahsından bahsettiği bölüme denk geldim. Öyle görünüyordu ki, Herzem aslen Sicilyalı bir Yahudi olup sonradan Müslümanlığı seçmiş biriydi.

Herzem'in kitabını okudukça, o güne değin aslında ne kadar da gereksiz ayrıntılarla uğraştığımı anladım. Kitap daha önce okuduğum hiçbir metinde görmediğim bir şeyden, golemın canını tutan bir can taşından bahsediyordu. Bu taş gökten gelmeli ve demirden olmalıydı. Yazılanlara göre, can taşı gökten düşerken iyice yanarak hava ile tavlaniyordu. Haliyle golemın canını tutacak taş ateşte değil, havada tavlanimalıydı. Zira can dediğın hava gibidir, uçar gider. Bu sebeple ancak havada tavlanimış bir taş, bir canı tutabilir.

Pek tabii ki dikkat edilmesi gereken bazı hususlar mevcuttu. Bunlardan en önemlisi ise can taşının yaşıydı. Taş dünyaya düşeli çok olmamalıydı. Uzun zaman önce dünyaya düşen taşlar zamanla tavlalarını kaybeder ve tuttukları canı rahatsız ederlerdi. Bu rahatsızlık golemın zaten çok da olmayan aklını iyice karıştırabilirdi. Akli karışmış bir golem, yaratıcısının sözünden çıkabilirdi.

Bütün bu gizli hazineleri okuyup ezberledim. Canavarın alınına malum kelime yazıldıktan sonra, golemın iki kaşının arasına çakılarak dev kuklaya can verecek taşın nasıl olması gerektiğini iyice belledim. Her ne kadar golem sanatında kayıp halkayı

sonunda bulduğumu düşünsem de, kendi gözlerimle tecrübe etmeden, bahsedilen bu can taşının bir goleme can verebileceğine inanmam mümkün değildi.

Simyacı tüm tanıdıklarına haber saldım. Filozof taşını aramayı bırakmalarını, kendileri için daha elle tutulur bir görevim olduğunu söyledim. Aradığım can taşının yakın zamanlarda dünyaya düşmüş olması gerektiğini özellikle belirttim. Doğru taşı getirecek kişiye tam otuz Venedik altını vereceğimi de ekledim ve beklemeye başladım. Vaat edilen ödül otuz altın olunca haliyle pek uzun beklememe gerek kalmadı.

İstanbul'un gizemi çoktur ve bu gizemlere akıl sır ermez. Bir gün çalışma odamda temizce kaleme alınmış bir not buldum. Notu yazan şahıs, benim çalışmalarımı yakinen takip ettiğini söylüyor ve bana bir âlim olarak hayranlık beslediğini ekliyordu.

Üzerinde çalıştığım golemin can bulması için elzem can taşına sahip olduğunu yazan bu kişi, istersem hemen yarın taşı bana teslim edebileceğini söylüyor, bu hizmetinin karşılığında ise oldukça garip bir istekte bulunuyordu. Çatladıkapı'nın solunda kalan yıkık dökük eve otuz altın değerinde sucuk bırakırsam, taşın ertesi gün dertsiz ve tasasız bir şekilde elime geçeceği sözünü veriyordu.

Yerimde başka biri olsa, belki bulduğum not ile ilgilenmezdi bile. Bunun, gizli uğraşısını öğrenmiş arkadaşlarının eğlenmek niyetiyle bıraktığı bir not olduğunu düşünür ve üstelemezdi. Heyhat, hırs ve açgözlülük mantık nedir dinlemiyor. Ertesi gün aynen notta yazıldığı gibi otuz altın ederinde sucuk almak için evden çıkıp aşağı mahalledeki Naum Efendi'nin kasap dükkânına gittim.

Dükkânındaki ve kilerindeki sucuklar yetmediği için etraf-taki diğer dükkânlara haber salarak bana otuz altın bedelinde sucuk toplayan Naum Efendi, büyük bir merakla bu kadar sucuğu ne yapacağını sordu. Kendisine önemli bir Musevi bayramının yaklaştığını, bu bayramda çok miktarda sucuk tüketildiğini ve cemaatteki sucuk alışverişinden benim sorumlu olduğumu söyledim.

Benim bu bayramdan haberim yok ya neyse, diye söylendikten sonra bana pek inanmasa da, eline otuz altın saydıktan sonra soru sormayı bıraktı.

Sucukları notta belirtilen metrukhaneye götürüp yığdırdım ve eve döndüm. Saat bir hayli geç olmuştu, yemek yemeden yattım. Sabaha karşı atölyeden gelen bir tıkırtı ile uyandım. Hemen sessizce yatak odamdan çıkıp atölyeye doğru koştum. Gördüğüm manzara inanılır gibi değildi. Üstüne kendine uygun boyda bir heybe giymiş olduğu halde, bir gelincik kitaplarımı karıştırıyor, sayfalarını çevirerek sanki okuyormuş edası ile tefekküre dalıyordu. Mevcut manzara inanılmaz olduğu kadar gülünçtü de. Benim kapıdan içeri girdiğimi gören hayvan hemen kitabı kapattı, patisini heybesine attı ve can taşını masanın üzerine koyarak gözden kayboldu. Hâlâ zaman zaman bu hayvanın kimler tarafından eğitilmiş olabileceğini düşünürüm.

Gelinciğin getirdiği taş tamamıyla demirden mürekkep olup göz göz, oluk oluk ve yamuk yumuktu.

İtiraf edeyim ki, yüce tanrımıza özenip de biraz da kendi suretimde yarattığım golemın iki kaşının arasına can taşını koyduktan sonra, cansız golemın hayat bulabileceğini düşündükçe sapık bir zevk duyuyordum.

Birinci kattaki atölyeme indim. Kendi ellerimle yarattığım golem tüm azameti ile karşımda duruyordu. Elime küçük bir çekiç aldım ve hemen iki kaşının arasında, can taşının sığabileceği büyüklükte bir delik açtım. Taşı güzelce yerleştirdim ve yuvasının üzerine bir golemın canlanması için elzem olan yazıyı, AMAT'ı, yazdım.

Geri çekilip beklemeye başladım.

Bir süre golemde hiçbir kıpırdama olmadı. Aylarca süren hareketsizliği sanki bir hastalıkmiş gibi üzerinde sabit kaldı. Tam yeniden umutsuzluğa düşüyordum ki, mavi bir ışık can taşından başlayarak yavaş yavaş taş bedene yayılarak golemın tüm bedenini

aydınlattı. Bu mavi ışığı, uzaklardan gelir gibi duyulan, ama aslında golemın tam da göğsünün içinden kopan boğuk bir gıcırta gulgulesi takip etti. Golem yavaş yavaş kollarını kaldırdı. Kafasını sağa sola oynattı. Ellerini açıp kapadı. Sanki, küçük birer delikten başka bir şey olmayan gözleri ile parmaklarına bakıyordu. Ellerini bir süre oynattıktan sonra kafasını bana çevirdi. Birden ciğerlerini hava ile doldurur gibi yaylandı. Kulakları sağır eden bir çığlık atarak soluna döndü. Zaten çok da sağlam olmayan rutubetli duvara bir tekme atarak duvarı yerle bir etti. Çöken duvarın toz ve dumanının arasından, golemın Balat'ın karanlık sokaklarında kaybolduğunu duydum.

Dışarıya çıkan koca yaratığın arkasından bakakaldım. Golemin vahşi gücü beni hem dehşete düşürmüştü hem de gururlandırmıştı. Bir süre sonra kendimi toparlayabildim. Herzem'in hemen yanı başında bulunan kitabını alarak devasa yaratığın açtığı delikten dışarı fırladım. Gürültüyü duyan komşuların bir kısmı dehşetle pencerelere çıkmış, bir kısmı da korkak adımlarla yanıma yaklaşmaya başlamışlardı. Etraf hâlâ toz dumandı. İyi komşularım bana neler olduğunu soruyorlar ve sağlığını sual ediyorlardı.

Çok geçmeden subaşıımız Sarı Abdullah ve askerlerinin bağrıış çağrıış sesleri uzaktan duyulmaya başladı. Bu sesleri duyan komşularım hemen evlerine girdiler. Subaşıımız astığı astık, kestiği kestik, izbandut gibi bir Sırp devşirmesiydi. Disipline sonuna kadar inanan bir efendiydi. Asesbaşının son zamanlarda iyice sefahate düşmesinden dolayı, yeniçeriler nerede ise artık sadece kendisine biat eder olmuştu.

Askerler kılıçları çekili halde etrafımı sardılar. Kumandanları, evlerine girmelerine rağmen hâlâ pencerelerinden merakla bakan komşularıma dönerek, tüm çıfıtların hemen susmasını istediğini söyledi. Kendisi dışında konuşan birini daha duyarsa konuşanın dilini oracıkta kesermiş. Yanıma yaklaştı. Yıkık duvarı gösterip bana, "Bu ev senin mi?" diye sordu.

Önüme bakarak, “Evet efendim,” dedim.

“İsmin nedir mel’un!” diye gürledi.

“Moşe kulunuzum efendim,” diyebildim.

“Nedir bu gulgule?” diye sordu.

Olan biteni doğrusuyla anlatmaktan başka bir çarem yoktu. Ne diyebilirdim ki? Evde barut yaptığım ve patlamanın bu yüzden kaynaklandığı gibi bir yalan söylesem oracıkta kafamı vururlardı.

Her şeyi bir bir anlattım.

Bir süredir, devletlü padişahımızın ordusu için, Hristiyan gavurları ile edilen cenklerde yardımı dokunabilecek bir asker yapmak amacıyla gecemi gündüzüme katarak çalıştığımı söyledim. Nihayet amacımda Müslüman bir âlimin eserinin yardımı ile muvafak olduğumu, ancak bir talihsizlik sonucu padişahımızın hizmetine özel hazırladığım taş neferin kafasının karıştığını ve mevcut durumun ortaya çıktığını belirttim. Bu kafa karışıklığının geçici bir durum olduğunu da ekledim.

Subaşı, sen benimle dalga mı geçiyorsun, der gibi kızgınlıkla suratıma baktı. Hışımın arkasındaki yeniçerilere dönüp, “Yıkın!” diye emir verdi. Hemen dört asker üzerime çullanıp beni yere yıktılar. Pabuçlarımı çıkarıp ayaklarımı kalınca bir urganla falakaya bağladılar. Sopa'nın iki yanından birer zabıt tuttu. Falakayı çevirip ipi sopaya iyice dolayarak ayaklarımı bu şekilde hareketsiz kıldılar. En iri zabitlerden biri, elindeki kızılıkcık sopası ile yaklaştı. Vicdanlı subaşımızın, “Gerçeği söyleyene kadar vurun!” dediğini duydum. Elinde kızılıkcık sopası olan zabıt gerildi ve “Ya Allah!” diye bağırarak ayaklarımın tabanlarına vurmaya başladı.

Sizi hiç falakaya yatırdılar mı?

Önce ayak deriniz pişer gibi olur, ardından çıplak ayaklarınızı tandıra bastırıyorlarmış gibi hissedersiniz. Topuğunuzun ve tarak kemiğinizin ağrısını bir süre sonra hissetmezsiniz zaten. Aklınızda

sadece ayaklarınızı kavruldukları o ateşin içinden kurtarmak vardır artık. Bunun için ayaklarınızı kesmemiz gerekiyor deseler, o acı ile düşünmeden kabul bile edebilirsiniz.

Acıdan düşünemiyordum. Ağzımdan sadece anlamsız kelimeler dökülüyordu. Müslüman olacağım desem serbest bırakırlar mıydı ki? Belki o zaman affederlerdi beni...

Ayıklık ile baygınlık arasında bir halde iken, koşturarak gelen başka bir askerin ayak seslerini duydum. Korkmuş olduğu her hâ- linden belli bu asker, subaşının yanına yaklaşıp bir şeyler kekele- meye başladı. Belli ki kendinde değildi; zira dediklerinden hiçbir şey anlaşılmıyordu. Durumu fark eden subaşı, bembeyaz kesilmiş askere tüm gücüyle şiddetli bir tokat attı. Yere yıkılan zabitin yar- dımına arkadaşları koştular. Bana sopa atan ejderha misali adam da dayağa ara vermiş ve olan biteni izlemeye koyulmuştu. Yerdeki zabite biraz su verip sirke koklattılar. Rengi biraz kendine gelir gibi oldu. Ayağa kalktı, seğirterek subaşının yanına geldi, eğilip eteğini öptü. Subaşı hiç istifini bozmadan, “Söyle ne söyleyecek- sen be adam!” diye gürlledi.

Askerin söylediklerini işitir işitmez benim asi golemimden bahsettiğini anlamıştım. Zavallı asker, Haliç kıyısında bir tepegö- zün dolaştığını, önüne gelene saldırdığını ve bu taştan canavara ne okun ne de kılıcın işlediğini söylüyordu. Bütün bunları duyan su- başı bana döndü ve “Senin bok yemen midir yoksa mel’un çıfıt?” diye bağırdı. Korkumdan sadece evet der gibi başımı sallayabil- dim. Subaşının bir işareti ile beni kaldırdılar. Acıdan ayaklarımın üzerine basamıyordum. Kollarıma giren iki zabit beni subaşının önüne kadar yürüttü. Subaşı, “Nedir bu canavarı tepelettirecek, bre kâfir?” diye tısladı dişlerinin arasından.

“Güzel efendim,” dedim. “Kolaydır. Kolaydır, lâkin biraz zah- metlidir. Bu yaratığa, askerinizin de dediği gibi, ne ok ne de kılıç işler. Taş vücutludur. Onu tepelemenin tek yolu, alnında Yahudi harfleri ile yazılı yazının ilk harfini silmektir. Mel’unun alnında

AMAT, yani hayat yazar. İlk harfini silince AMAT MAT'a, yani mevte dönüşür. Bunu yapar yapmaz da canavar un ufak olur."

Subaşıımız Sarı Abdullah gözlerimin içine çakmak çakmak baktı. Hışımla askerlerine döndü, beni işaret ederek, "Peşim sıra getirin!" diye emretti. Önde subaşıımız, arkada koluma girmiş, ya-lın kılıç askerlerle ben, hızla Haliç kıyısına doğru seğırtmeye baş-ladık. Sabah olmaya, etrafta ezan sesleri çınlamaya başlamıştı.

Manzara dehşet vericiydi.

Yirmi kadar yeniçeri, golemi arkasında deniz olacak şekilde köşeye sıkıştırmış, ellerindeki mızraklar ile dürtüyorlardı. Asker-lelerle golem arasında üç adam boyuna yakın mesafe vardı ama bu-nun önceden böyle olmadığı, yerde yatan uzuvları kopmuş, baş-ları ezilmiş ve döşleri deşilmiş civanlardan belliydi. Subaşı Sarı Abdullah yeniçerilerden birini yanına çağırıldı. "Bu gâvur," diye beni işaret etti, "canavarın nasıl tepeleneceğini biliyor!" Beni ha-şince çekiştirdi, "Anlat!" dedi. Önümde duran otuz yaşlarındaki erkek güzeli ve insan azmanı yeniçeriye baktım. "Efendim," de-dim, "alnında yazılı ilk harfi silmeniz yeterlidir." Yeniçeri inan-mayan gözlerle bir bana bir de subaşıına baktı. Subaşıının kafasını doğrudur der gibi sallamasından sonra, ellerindeki mızraklarla go-lemi köşeye sıkıştırmış askerlerine seslendi: "Yiğitler! Bana ana-sından ak süt emmiş ve Azrail ile kucaklaşarak şehadet şerbetini içmek için yanan serdengeçtiler lazım!"

Tüm yeniçerilerden, "Huu!" diye bir ses yükseldi. Ardından, yeniçerilere golemi durdurmak için ne yapmaları gerektiği anlatıldı. Askerler gülbank çektiler ve bir anda golemın üstüne hücum ettiler.

Golem üzerine, "Ya Allah!" diye atlayan ilk askeri boynun-dan yakaladı ve talihsiz adamın boynunu bir şeftali gibi ezdi. Fış-kıran kanın içinden askerin kafası yere düştü, yerde sekti ve Ha-liç'in sularının içinde kayboldu. İkinci yeniçerinin akıbeti de çok farklı olmadı. Golem onun da önce bir kolunu koparttı, ardından göğsüne basarak askeri bir balon gibi patlattı. Üçüncü ve dördüncü

yeniceerilerin sirasi ile bacaklarini ayirip boguurlerini desti. Bundan sonra yeniceerilerin geri kalanı, golemi az buçuk zapturapt altına alabildiler de, aralarından gözükkara biri elindeki savaş baltası ile taş canavarın kafasındaki harfi silip, yazıyı ‘hayat’tan ‘mevt’e çevirdi. Cesur asker muvaffak olur olmaz tüm yeniceeriler geri çekildiler ve golemin parça parça olup ayaklarının dibinde ufalanmasını beklemeye başladılar.

Hiçbir şey olmadı.

Golem sapasağlam ayakta kaldı. Mızrakları ile onu geride tutmaya çalışan yeniceerilerin karşısında hâlâ dimdik duruyordu.

Subaşı delirmiş gibi yanıma yaklaştı ve “Ulen gâvur! Hani pu-tun kırılacaktı!” diyerek kılıcını kaldırdı. Korkudan donakaldım, söyleyecek bir şey bulamadım.

Okuduğum tüm ilmî eserlerin ilettiklerine göre, kafasındaki AMAT ifadesi silinen bir golemin taşa çalınmış cam şişe misali parça parça olup askerlerin ayaklarının dibine yıkılması gerekiyordu. Alnının ortasındaki hayat yazısını mevte çevirmiştiik işte. Daha ne yapabilirdik ki?

İşte o anda her şey zihnimde aydınlandı. Aslında olan biten o kadar basitti ki.

İster istemez gülmeye başladım. Subaşı bu küstahlığıı karşı-sında donakaldı. Kılıcını üzerime üşüremedi bile. Belki de içinde bulunduğru bu bedbaht durumun çıkışının anahtarının bende olduğunun farkındaydı.

“Hepsi hatalıydı,” dedim gülerek. “Hepsi hatalıydı... Ya da gerçekten ne konuştuklarını bilmiyorlardı. Yazı ha? Koskoca bir golemi, Allah’ın inayeti ile göklerden can çağırıp da burnundan can üflediğimiz o koskoca golemi, kafasına yazıp da sildiğimiz bir yazı durduracak ha? Hayır! Hem de bin kere hayır! Hayat ve mevt ifadeleri sadece bir yanlış anlaşılma! Zira hayat ile kastedilen, golemin iki kaşının ortasına hakkedilmiş can taşıdır. Goleme canını

veren hayat ifadesinin ta kendisidir. Golemin kafasına yazı yazıp silmek, sadece ilmi tam bilmeyenlerin üzerlerine felâketler getirmek için düzenlenmiş bir oyundur. Muvaffak olmamız gereken nokta, hayat taşının ilk harfini silip de onu ölüm taşı yapmaktır!"

Subaşı sakinleşir gibi oldu. "Nasıl olur bu iş?" dedi.

Durdum. Sorunun cevabını bilmiyordum.

İşte ben, ilmine çok güvenen Moşe, atalarımızın ehil olmayan bulaşmasın diye tuzaklarla döşediği ilim kitaplarının tuzaklarından birine kış üstü düşmüştüm.

Bu işin bir yolu olmalıydı.

Subaşına döndüm, "Yıkacağız," dedim, "Golemi Haliç'e yıka-
cağız. Haliç'in kıyıda derinleştiği bir yer bulup golemi oraya yı-
kacağız."

"Mel'un o delikten dışarı çıkamaz mı?" diye sordu subaşı.

"Yeterince derin bir çukur bulur da canavarı içine gömebilirsek
çıkamaz," dedim. Hemen bir Rum balıkçı bulundu ve sual edildi. Subaşı-
nı görünce gözleri korkudan fal taşı gibi açılan balıkçı, Ba-
lat'ın çok da uzağında olmayan bir noktada, kıyıdan hemen sonra
üç-dört adam boyunda bir çukur bulunduğunu söyledi. Bahsettiği
yere mesafemiz çeyrek mil kadar vardı. Çare yoktu, iteleyerek ve
mızraklarla dürterek golemi oraya götürecektik.

Askerler hazırlandı. Önden sinirlendirerek, arkadan ise mız-
raklarla iterek golemi Rum balıkçının bahsettiği yere yavaş ya-
vaş yürüttüler.

Durumun vahametini bilmeyen birileri o anlarda bizi uzaktan
izlese, bir komedi kumpanyasındaki kostümlü komikler sanabilirdi.

Yer tamam olunca, bir yeniçeri Haliç'e dalıp tam da bulundu-
ğumuz noktada denizin dibinin çukur gibi derin olduğunu teyit etti.

Koçbaşı niyetine kullanılacak, iki adam boyunda kalınca bir
kalas getirildi. Yeniçeriler koçbaşı tutar gibi hep beraber kalasa

sarıldılar ve “Ya Allah!” diye bağıarak koca golemi Haliç’in soğuk sularına devirmeye çalıştılar. Lâkin canavarı mızraklarla bir köşeye sıkıştırmak bir şeydi, kaba güçle onu devirmek başka bir şey. Ejderha yavrusu mel’un yerinden kıpırdamıyordu bile. Aksi gibi kalasa vurmaya, sallamaya ve ayakta durmaya çalışan askerleri sağa sola dökmeye başlamıştı. Onca cenk görmüş askerler, iyice gerilip canavara bir kale kapısına hücum eder gibi ellerindeki kalasla şiddetli bir darbe vurmanın, onu devirmenin tek yolu olduğu konusunda sonunda hemfikir oldular.

Yorulanlar kenara çekildi, yeni askerler geldi. Yirmi kadar yeniçeri, koçbaşını koca kolları ile kavradılar ve canavarın üzerine koşarak koca kalasın diğer ucunu golemın tam göğsüne oturttular. Aldığı müthiş darbeyle sarsılan ve dengesi bozulan canavar geriye doğru kaykılmıştı bile. Yiğitler ara vermeden bütün güçleri ile ellerindeki kalası itiyorlar ve deniz ile arasında artık sadece bir karış kalan golemi cehennem çukuruna yollamak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Tam bu sırada, aksilik bu ya, canavarın taş beyni çalışır oldu. Tam denize düşecek gibi olduğu bir anda kalası itmeyi bırakıp kalasa tutunmaya başladı ve denizin ucunda sallanan bedeninin tüm ağırlığını yiğitlere verdi. Bu bir an kadar kısa süren durum golemın toparlanmaya başlamasına yetmişti.

Bunu gören Sarı Abdullah’ın yanımdan bir kaplan gibi yaylanarak fırladığını ve goleme müthiş bir omuz attığını gördüm. İnsan azmanı subaşından o şedit darbeyi yiyen golem artık dayanamadı ve denize doğru düşmeye başladı. Lâkin düşerken de en yakınında duran subaşına tutundu ve onu da kendi ile beraber derin sulara çekti.

Askerleri, artık denizin dibindeki derin çukurda hapsolan golemın kumandanlarını parça parça etmesini feryat ve figan içinde ağlayarak seyrettiler.

Bütün bu olanları neden anlattığımı zaten size yazımın başında söyledim. Temennim, gelecekteki istidatlı gençlerin kendilerini dev aynasında görüp de eski ilimlere hâkim olduklarını düşünerek ehil olmadıkları işlere bulaşmalarını engellemek ve o gençleri, felâketlerinden kurtarmaktır. Lâkin bunları yazmamın başka bir sebebi daha var ki, o da en az ilki kadar mühimdir.

Gelecek nesiller, o mel'un golemın hâlâ Haliç'in dibinde hayatta olduğunu unutmamalıdır. Şu anda ahaliye karşı bir tehlike teşkil etmese de, üzeri zamanla çamurla örtülerek gelecekte artık kendisinden bir iz kalmayacak olsa da, o mel'un hep hayatta kalacaktır. Eğer ki bir bednam, ileride o golemi o çukurdan çıkarmak gibi sapık bir fikirle hareket ederse, okuyucularımın görevi, can taşını nasıl ölüm taşına çevirebileceklerini keşfedip ahaliyi bu gü-nahkâr Moşe'nin belasından kurtarmaktır.

Cellatların yaklaşan ayak seslerini duyuyorum. Az vaktim kaldı ama felâketimle yüzleşmeye hazırım.

Allah taksiratımı affetsin!

Theo Yeni Dünya'da - 17. yüzyıl

Theo, sert bir sallantı ile kafasını çarparak uyandı. Denizin dalgalarıyla tatlı tatlı sallanmaya bir itirazı yoktu, ama arada şiddetle vuran bu ipini koparmış dalgalar, sinirini artık iyiden iyiye bozuyordu. Basık hücresinde gerinmeye çalıştı. İçinde bulunduğu sandığın alt kısmındaki delikten içeri zayıf bir ışık süzülüyordu.

Uyuduğu kitapların üzerinden kalktı. Yavaşça, evi bellediği sandığın kapı gibi kullandığı deliğine yöneldi ve dışarı çıktı. Sabah olmuştu. Artık fakirhânesi saydığı ambarın tavanındaki delikten önce kafasını çıkardı ve etrafı kolaçan etti. Asayişin berkemal olduğunu görünce zıplayarak bir üst kata geçti. Sonra duvara, üç gelincik boyu yüksekliğe mihlanmış lomboza, işini bilen bir cambaz gibi tırmandı ve dışarı baktı. Bulutlardan, güneş ortalarda görünmüyordu. Lombozdan görünen uçsuz bucaksız okyanusun gelinciğe verdiği his, pek de rahatlatıcı bir his değildi. Theo daha önceden uzun süreli gemi yolculukları yapmıştı ama bu, okyanusa ilk açılışıydı. İki katlı ev yüksekliğini bulan dev dalgalar iki gün önce gemiyi acımasızca döverken, korkudan kendini sandığa kapatmasına rağmen, içeride bir duvardan öbür duvara savrulmuş ve sol arka ayağını çatlatmıştı. Lütuf mu yoksa lanet mi olduğuna henüz karar veremediği tabiatüstü iyileşme yetisi sayesinde, bacağındaki çatlak bir gün içinde iyileşmişti ama bacağı hâlâ ara ara sızlıyordu.

Gelincik Theo, Atlantik Okyanusu'nun ortasındaki bir kalyonun ambarında, Kuzey Amerika kıtasındaki İngiliz kolonilerine doğru seyretmekteydi. İçinde bulunduğu bu durum, mevzubahis zat-ı şahanesi olsa bile hayli ilginç bir haldi. Mevcut şeraite sebebiyet veren olaylar silsilesini yeniden anımsadı.

İstanbul'daki Osmanlı Sultanı'nın çiçeği burnundaki vezirlerinden Mürekkep Mükerrerem Paşa, mahlasından da malum olacağı üzere ilmi kuvvetli, görmüş geçirmiş ve ulemadan mürekkep yalamış bir adamdı. Kısa boylu, hafif tombul, aslen Bosnalı ve ayvadan nefret eden bu çelevi adamın, vezirlik ile taltif edilir edilmez yaptığı ilk icraattan biri de, yedi iklimde dillere destan kütüphanesini Ayasofya Mahallesi'ndeki yeni köşküne taşımak olmuştı. Köşke üç gün boyunca sandık sandık kitap taşınmış, ağır sandıklar yüzünden hamalların bol bol ahları alınmıştı. İstanbul'un ekabir takımı, taşınan sandıkları gördükçe ve içlerinde taşınan kitapları düşündükçe hem kıskançlıktan bir tarafları şişmesin diye avuçlarını yalıyor hem de yaralarına tuz basılmış gibi inliyordu. Hatta rivayet odur ki, gençliğinde parlak bir öğrenci olan Mürekkep Mükerrerem Paşa'nın medresedeki en önemli rakibi, şimdinin Süleymaniye müderrislerinden Abdülbaki Arif Efendi, hasmının evine gelen kitapları gördükçe hasetinden yataklara düşmüş, sesi kısılmış ve sakalları tel tel dökülmüştü.

Tüm bu tantana koparken ve İstanbul'un uleması ile ekabiri, Mürekkep Mükerrerem Paşa'nın kütüphanesini konuşurken, Gelincik Theo'nun da gözünün Paşa'nın üzerinde olması haliyle kaçınılmazdı. Üç karısının da tüm itirazlarına ve yakınmalarına rağmen Paşa'nın emriyle odalarının neredeyse yarısı kütüphane şeklinde düzenlenen köşke sızmak, İstanbul'un altındaki dehlizleri avcunun içi gibi bilen Theo için çocuk oyuncağıydı. Eve hiç kimsenin bilmediği deliklerden giriyor, ev ahalisi el ayak çekip de uykuya daldığında ise kütüphaneyi istediği gibi kullanıyordu.

Bazı geceler, Paşa sabah namazına kadar oturur ve kitap okurdu. Bu durum Theo için bir sorun teşkil etmezdi. Zira mübarek Paşa, eline bir kitap aldığı anda kendisini öyle bir vecd ile o kitaba kap-
tırırdı ki, Theo'nun az da olsa çıkardığı sesleri katiyen duymazdı.

Neler yoktu ki bu kütüphanede; Yunanca, Latince, Farsça, Arapça, Türkçe ve Sanskritçe kitaplar, uzak diyarların haritaları, çeşitli inançların muskaları, İbrani ve Süryani büyüleri, İslam Pey-
gamberi'nin zamanından önce yazılan Arap şiirleri, Hint destanları, Katalan haritaları, Endülüs tomarları, Ceneviz'den gelen astronomi kitapları ve çeşitli aletlerin yapımını gösteren alet edevat planları.

Hafif bir lodosun deniz havasını şehrin sokaklarına taşıdığı bir mayıs akşamı, Mürekkep Mükerrerem Paşa'nın evinin karşısındaki çağla ağacında keyifle meyve yiyerek etrafı seyreden Theo, Pa-
şa'nın evine yeni bir kitap sandığının taşındığını gördü. Ağır san-
dığ taşımaya çalışan iki hamalın hali içler acısıydı. Belli ki taşı-
dıkları sandık ağzına kadar kitap doluydu. Kitap dolu bir sandık hem manevi hem de dünyevi açıdan hayli ağır olabilir ve herkes bu ağırlığı yüklenemez.

Sandığın ağırlığı altında artık iyice ezilen öndeki hamalın ayağı, köşkün girişindeki eşige takıldı, adam sendeledi ve sandığı yere düşürdü. Sandıktan tok bir kırılma sesi geldi. Sesi duyan kahya-
lardan biri koşar adımlarla sandığın yanında bitti ve hâlâ yerde ayağını ovuşturan hamala bağırmaya başladı.

“Be hey cahil hamal! Ben size dikkat edin demedim mi? Bu sandık uzak memleketlere gidecek, muhtevasının başına bir şey gelirse değil siz, yedi nesliniz bile çalışsa verdiğiniz zararı öde-
yemezsiniz demedim mi? Ben şimdi size ne yapayım?”

Öfkeden yüzü pancar gibi kızaran kahya bir bismillah çeke-
rek eğildi ve sandığa baktı. Zararı görünce yüzü fark edilir bir bi-
çimde rahatladı. “Neyse,” dedi. “Sadece kenarından çatlatmışsınız andaval herifler. Buna da şükür. Yüklenin şu sandığı tembeller!

Hemen içeri götürün! Falakadan kaçabileceğinizi de sanmayın, bu çatlak için onar değnek vurduracağım.”

Onar değnek ile kurtulduklarına sevinen hamallar şükür ve can havli ile sandığı dikkatlice yeniden yüklendiler ve nazik yüklerini, ancak Çin diyarından gelen tabaklara gösterilecek bir ihtimamla eve soktular.

Bütün bu yaşananlara şahit olan Theo, “Köşkü bu gece el ayak çekildikten sonra bir ziyaret etmek gerekir,” diye düşündü. “İpek İsfahan halılarından daha değerli muhtevası nedir şu sandığın, hele bir görelim.”

Belki Milton adlı ingilizin geçenlerde çıkardığı Cennet-i Zayi adlı eseri vardı sandıkta. Ya da dindaşlarının aforoz ettiği Felemenk Yahudisi İspinoz’un Ahlak adlı kitabı yatıyordu sandığın içinde. Paşanın kolu uzun, ilim aşkı kor kömür gibi ateşliydi. Getireceği kitapların ne olacağı bilinmezdi. Bütün bu düşüncelerle heyecanlanan Theo, bedeni çağla ağacının tepesinde, aklı ise konaktaki kitaplarda geceyi hayli zor etti.

Yatsı ezanından iki saat sonra her zamanki dehlizleri ve gedikleri kullanarak köşke sızdı. İki katlı inşa edilen ve geniş bir alana yayılan bakımlı bir bahçenin içinde bulunan on iki odalı köşkün, ikinci katındaki beş odası kütüphaneye ayrılmıştı. Üst kata çıkan Theo, kütüphanenin odalarını hızlıca tarayarak sandığı aramaya başladı. Bazı yıldız ölçüm aletlerinin de bulunduğu, güney cephesindeki büyükçe odaya varınca, sandığın odanın ortasında ağzı açık bir şekilde durduğunu gördü. Herkesin zarar görmesinden imtina ettiği gizli hazinenin ne olduğunu öğrenmek için sandığın yanına koştu ve içine baktı.

Oldukça şatafatlı ciltlere sahip on kadar kitap dikkatli bir şekilde istiflenerek sandığın dibine yerleştirilmişti. Kitaplardan birinin kapağını kaldırdı. Aşıkpaşazade’nin Tevarih’iydi. Hemen yanındaki, Neşri’nin Cihannüma’sıydı. Bir alttaki kitap ise, Bizanslı tarihçi Kedranos’un tarihiydi. Sandık belli ki tarih kitapları ile

doluydu. Theo'nun gözü aşağılarda, köşede kalmış bir kitaba takıldı. Kitabı zorlukla yukarı taşıyıp kapağını açtığı anda ise, daha önceden görmediği bir kitapla karşı karşıya olduğunu anladı.

Epey sade bir yazıyla, süslemesiz kaleme alınmış bu kitap, kimilerinin deli halife de dediği Fatımi Halifesi Hakim hakkındaydı. Rivayetler dışında, daha önceden bu konu hakkında yazılı bir kaynak görmemiş olan Theo büyük bir alâka ile kitabı okumaya koyuldu.

Herkesin bildiği hikâyeye göre, son zamanlarında kendini iyice dünyadan çeken Hakim, otuz altı yaşında iken Kahire yakınlarındaki dağlara tek başına gece gezmesine çıkmış, lakin bir daha geri gelmemişti. Ardından sadece eşeği ve kanlı elbiseleri bulunabilmişti. Kitabın ismi belli olmayan yazarı, işte bu gizemli kayboluşa bir ışık tutmaya çalışıyor ve Hakim'in aslında herkese bir oyun oynayarak bir tezgâh kurduğunu ve ortadan kaybolduktan sonra bir köye yerleşip köyün imamı olarak sade bir hayat sürdüğünü kanıtlarıyla ortaya koyuyordu. Theo, kitapta Hakim'in kayboluşuna getirilen açıklamalara öylesine dalmıştı ki birinin odaya girdiğini duymadı.

Olan bitenin farkına vardığında ise artık çok geçti. Birinin sandığa yaklaştığını hisseder hissetmez, içgüdüsel olarak yay gibi gerdiği bacakları ile sandıktan dışarı zıplamaya çalışmış, lakin Theo'nun varlığından habersiz evin kahyası tam da o sırada sandığın kapağını Theo'nun üzerine kapatıvermişti.

Havadayken kafasına hızla inen ağır sandık kapağı gelinciği kendinden geçirivermişti.

Uyku perisi Theo'ya gelincikler cennetini gösterirken, gelinciğin içinde bulunduğu sandık taşınmış ve dikkatlice bir kalyonun ambarına yerleştirilmişti. Uzun bir süre sonra oldukça berbat bir baş ağrısı ile uyanan Theo'nun kendine gelmesi epeyce acılı olmuştu. Aldığı sert darbe boynunu kırmış fakat sahip olduğu doğaüstü güç

sayesinde gelincik ölmemiş, iki gün içinde kırık boynu tamamen iyileşmişti.

Gözlerini açar açmaz içinde bulunduğu karanlıktan panikler gibi oldu. Acaba mezarda mıydı? Bir gelinciği kim mezara koyardı? Sıkışık bir yerde değildi, bacaklarını oynattı. Bir süre etrafını heyecanla ve dikkatlice süzdükten sonra, sandığın altındaki ince çatlaktan sızan zayıf ışığı gördü. Hemen çatlağın yanına koştu. Baş ve boynu zonkluyordu. Binbir zorlukla, uzun zaman uğraşarak, tırnakları ve dişleri ile kazarak, çekerek, çiğneyerek ve tırmalayarak ince çatlağı geçebileceği büyüklükteki bir deliğe dönüştürmeyi başardı. Kafasını delikten çıkarınca mahzen gibi bir yerde olduğunu fark etti. Yerler ahşaptı. Zemin sallanıyor muydu? Bir geminin ambarındaydı. Ambarın tavanından kuvvetli bir ışık sızıyordu. Silkinerek sandığın içinden çıktı. Ambarın duvarına tırmandı ve tavanındaki tahtaların aralıklarına tutunarak üst kattan ışık sızdıran açıklığın yanına kadar geldi.

Delikten minik gözleri ile tedirginlikle bakan gelincik, işlerin zannettiğinden daha da karmaşık olduğunu idrak etti.

Theo'nun içinde bulunduğu gemi devasa bir İngiliz kalyonuydu. Kalyonun yaşlı bir gemi olduğu, okyanusta salınırken eklemelerinin çıkardığı gıcırtilardan belliydi. Kesif bir küf kokusuna yosun kokusu iştirak ediyor ve bu kokular kakofonisi derinlerden gelen bir bozuk sebze rayihasıyla tamamlanıyordu. Artık bir süre evi belleyeceği sandığının durduğu ambar bin bir çeşit yüklerle doluydu. Halılar, kitap sandıkları, cam ürünleri, şarap şişeleri, bira fıçıları, şeker ve daha birçok şey geminin ambarını küçük bir bedestenden farksız kılıyordu. Theo etrafı keşfettikçe zorunlu ikametgâhının, dışarıdan sadece bir gemi gibi görünmesine rağmen aslında tek başına küçük bir kasabaya bedel olduğunu anlayacaktı. İtikat adındaki İngiliz kalyonu hayli uzun bir mahmuzlu olan klasik bir kalyondu. Toplamda üç katlı gemide, Theo'nun kaldığı ambar en alt katı oluşturunuyordu. Çapraz germe kirişleri ile birkaç

bölüme ayrılan ve su hattının altında kalan ambar katının, geminin en kış tarafında kalan bölümünde ise lazaretto denilen karantina odası vardı. Hastaların sağlıklı mürettebattan ayrı tutulduğu karantina odasından sonra sırası ile bira ambarı, cephanelik, un ambarı, tatlı su ambarı ve Theo'nun da bulunduğu genel amaçlı ambar bölümleri geliyordu.

Ambarın bir üstündeki kata denizciler kontra tavlon güverte derlerdi. Bu güverte, geminin ikinci katıydı. Yedek ipler, yelkenler, kablolar, demir parçaları, yolda geminin bakımını yapmaya yetecek kadar kereste ve bol miktarda zift, bu katın ekseri yüküydü.

Alt güvertenin kıştaki tarafında, gemideki idare memurlarının hususi yüklükleri ve topçuların ambarları bulunuyordu.

En üstte bulunan üst güvertenin en kış kısmında büyük kamara vardı. Burası kaptanın kaldığı ve idare memurları ile gemiyi idare ettiği yerd. Ortasından mizana yelkeninin direğinin geçtiği büyük kamaradan sonra, idare memurlarının kamarası ve üst güverte topları ile üst güverte son bulunuyordu.

Üst güvertenin tepesinde ve açık havada kalan bölümün adı yarım güverteydi. Geminin kış tarafında bulunan büyükçe bir mizana yelkeni bu bölümün üzerinde sallanıyordu. Kaptan gerektiğinde yarım güverteye çıkar ve gemiyi buradan yönetirdi. Yarım güvertenin geminin sadece yarı boyuna kadar gelen en baş tarafında ise Doğan adı verilen küçük bir top bulunurdu ve hafif silah niyetine kullanılırdı.

Üç direkli geminin ortasında bulunan ve en büyük direk olan grandi direğinin üzerinde üç tane yelken bulunuyordu. Bunlar, en üstten güverteye doğru grandi babafingo yelkeni, grandi gabya yelkeni ve grandi rota yelkeniydi. Aynı üç yelkenli nizam, geminin başına yakın pruva direği için de geçerliydi. En öndeki kare alamana yelkeni, koca gemiyi uçsuz bucaksız okyanusta bir ceviz kabuğu gibi sürükleyen yelkenler takımını tamamlıyordu.

Kişioğlu rüzgârın yelkenlere üflemesiyle zaten kendi kendine giden bu gemide yapılacak çok fazla bir iş bulunmadığını düşürse büyük bir yanılgıya düşmüş olur. Bu koca kalyon, denizde yol alan büyük bir balıksa, mürettebatı da geminin organlarıdır. Gemiye mürettebat canlı tutar ve menziline yetişmesini sağlar.

Denizcilik hakkında bir fikri olmayan insanların düşündüğü-nün aksine, geminin içi ve dışı seyir boyunca oldukça hareketliydi. Tembellik yapmak şöyle dursun, gemideki herkes canla başla çalışıyordu. Bir yerden bir yere içinde farklı içkiler ve sıvıların bulunduğu varilleri yuvarlayanlar, yelkenlere müdahale edenler, yelkenlerin yırtıklarını onaranlar, güverteyi süpürenler, güverteyi fırçalayanlar, kerteriz alanlar, sızdıran yerlere zift çalanlar, iskan-dil atanlar, balık tutanlar, topları temizleyenler, denize doğru ha-cet giderenler, kış lambasını kontrol edenler, barutu kuru tutmak-tan sorumlu olanlar, yemek pişirenler, su dağıtanlar...

Bütün bu hummalı meşguliyet, ilk intibada herkesin kafasına göre iş yaptığı bir keşmekeş gibi görünebilirdi, ancak dikkatlice bakıldığında, tüm bu meşgalelerin ince bir planı izleyen ve saat gibi işleyen bir çarkın parçaları olduğu görülebilirdi. Nasıl ki bir canlının yaşamak için kalbinin atması, ciğerinin hava ile şişmesi, midesinin dolması ve bağırsaklarının boşalması gerekirdi; işte bir geminin de varlığını sürdürebilmesi için bütün bu faaliyetin sek-tirmeden icra edilmesi lazım gelirdi. Geminin birer organı gibi çalışan tayfalar da insan vücudundaki organlar gibi çeşit çeşitti.

Kalyon İngiliz kalyonuydu ve direğinde İngiliz bayrağı dalga-lanıyordu ama tayfanın çoğu İngiliz değildi. Babil Kulesi yelken takıp Dünya'nın denizlerinde salınarak dolaşsa, belki ancak bu ka-dar olurdu. Kaptan oldukça iyi seviyede İngilizce bilen bir Ceneviz-li'ydi. İdare memurlarının çoğu ise İngiliz'di. Geminin tüm defter-leri ve raporları İngilizce tutulurdu. Tayfa, bir meramı olduğunda üstleriyle ya doğrudan ya da bir tercüman üzerinden İngilizce ko-nuşurdu. Bu sebeple geminin resmi dili İngilizceydi denilebilirdi.

Ancak resmen kabul edilen bir şey, her zaman ekseriyetin de ananesidir, diye bir kanun yoktur.

Geminin mürettebatının önemli bir kısmı Akdeniz ya da Güney Amerika kökenli olduğundan, Akdeniz korsanlarının dil geleneğini korumuşlardı. Yetmiş iki milletten mürekkep bu topluluğun tayfası, kendi aralarında bozulmuş İtalyancaya benzeyen, ancak aslen Güney Fransa'da konuşulan Oksitan dilinden devşirilmiş, Sabirce adındaki yapay dili konuşurdu. Lingua Franca da denilen bu dil gemi tayfasının farklı kökenlerinin bir yansımasıydı adeta. İtalyanca, Fransızca, Arapça, Türkçe, Yunanca, Farsça ve İspanyolcanın bir karışımı olan Sabirce, birbirlerinin dilini öğrenmelerine gerek kalmadan insanlara ortak bir lisanda konuşma olanağını sağlıyordu.

Memleketlerdeki kavgalar gemiye biner binmez geride bırakılmıştı. Bu gemide Müslüman bir gemicinin en iyi arkadaşı Hristiyan bir gemici olabilirdi. Protestan ile Katolik beraberce diz çöküp dua ediyor, Sünni ile Şii beraber namaz kılıyordu. Herkesi sarıp sarmalayan okyanus ise, yelkenleri ile sanki bir bebek gibi kundaklanmış gemiyi sallayan beşiğin ta kendisiydi.

Aslında bu çeşitlilik ve hareketlilik Theo'nun işini oldukça kolaylaştırıyordu. Tüm bu harala gürele içinde fark edilmeden hareket etmesi daha kolaydı. Kısa sürede istediği türden yiyeceği ve ihtiyaç duyduğu içme suyunu nereden temin edeceğini öğrendi. Geminin dolu ambarları Theo'ya yemek konusunda geniş bir tercih hakkı sunuyordu. Özellikle yolculuğun henüz başlarında keşfettiği sucuk yükü yüzünü güldürmüştü, keyfini yerine getirmişti. Gündüzleri daha ziyade sandığının bulunduğu ambarda takılıyor ve kitap okuyordu. Geceleri insanlar uyuyunca gemide gönül rahatlığı ile dolaşüyor; çoğu zaman küpeştede özgürce koşuyor, geminin direklerine tırmanıyor ve okyanusun ninnisi ile yıldızları seyrediyordu. Gemiye böyle dolaşırken haliyle bazı konuşmalara da kulak misafiri oluyordu.

Duyduklarından anladığına göre, gemi Yeni Dünya'daki İngiliz kolonilerinden birine gidiyordu. Önce Kahire'ye, sonra da İstanbul'a uğrayarak yükünü alan geminin hedefi, yakınlarda gerçekleşen İngiliz-Felemenk Savaşı sonrasında mağlup olan Felemenklerin galip İngilizler'e bıraktığı, eski adı Yeni Amsterdam, yeni adı ise Yeni York olan kasabaydı. Koca Atlantik Okyanusu'ndaki yolculukları toplamda yedi hafta sürecekti. Bu yedi haftanın sonunda Yeni York'a ulaşan gemi hemen İstanbul'a geri dönmeyecekti. Kışı Yeni Dünya'da geçirecek ve bu süre içinde Avrupa'daki tüccarların verdiği siparişler yavaş yavaş satın alınıp gemiye yüklenecekti. Ardından emektar kalyon önce Londra'ya uğrayıp yükünün önemli bir kısmını boşaltacak, Londra'da da bir müddet kalıp yeni mallar aldıktan sonra elindekileri satmak üzerine Cebelitarık üzerinden İstanbul'a gidecekti.

Theo'nun Londra'da ne işi vardı? İngiliz sucuğunu sevmezdi.

Hem bu hesaba göre İstanbul'a geri dönmesi neredeyse bir yılı bulacaktı. Zaten zorunlu olarak çıktığı bu yolculuğu bir seneye yayma hevesinde değildi. Theo, limana vardıklarında İstanbul'a giden başka bir gemi bulması gerektiğine kanaat getirdi. İki yüz elli yıllık ömrünün önemli bir kısmını İstanbul'da geçirmiş olan gelincik zaman zaman başka diyarları ziyaret ediyordu etmesine de, yine de İstanbul gibisi yoktu.

Diğer yandan, Theo gezmekten hoşlanmayan bir şahıs da değildi. Yeni bir kıtaya ayak basacak olması, ilim merakı kuvvetli gelinciği bir hayli heyecanlandırmış ve meraklandırmıştı. Özellikle bu yeni kıtadaki âlimlerin ve kitapların çeşitliliğini düşündükçe gözleri parlıyordu. Eh, Yeni Dünya'daki İngiliz kolonileri pek medeni yerler değillerdi, bunun farkındaydı. Bu sebeple kolonilerden öğrenebileceği ilmin seviyesi hakkındaki beklentisi düşüktü. Ancak Theo, yerleşime açılan yeni toprakların Dünya üzerine yayılan yeni ifritler ve cinler demek olduğunu kestirebilen, dünya'daki sayılı canlıdan da biriydi. Bu ifritler hakkında onlar henüz

Eski Dünya'ya gelmeden bir fikir sahibi olabilmek, ona önemli bir avantaj sağlayacaktı.

Önünde heyecanlı geçeceği muhakkak olan bir zaman vardı.

Bütün bu hadiseleri oldukça canlı bir biçimde hatırlayan Theo lombozdan bir kere daha dışarı baktı. Son yedi haftadır yoldaydılar. Kaptanın ve seyir memurunun hesaplarına göre bugün karayı görmeleri lazımdı. Okyanusu geçen gemilerde uzun zamandır süregelen âdetlerdendi, karayı ilk görene bir ödül verilirdi. Hatta tayfanın anlattıklarına bakılırsa bazı gemilerde kaptan geminin direğine bir İspanyol altınını çivi ile çakar ve çil altın karayı ilk gören denizcinin olurdu. Bu, tevatür olduğu neredeyse kesin, güzel bir hikâyeydi, zira hiç kimse gemi kaptanının bir İspanyol altınını böyle bir başarı için baldırı çıplak bir denizciye toka edeceğine inanmazdı.

İtikat'ta karayı ilk gören gemiciye verilecek ödül, bir adet hindiydi. Theo karayı ilk önce kendisi görse de bir ödül alamayacağını biliyordu, ancak bir işi nihayetine erdirmek istiyorsan kendin takip et demişler.

Sırasıyla üst üste yatan güverteleri tırmanarak önce küpeşteye çıktı, oradan da kimselere görünmeden koşup çevik bir hareketle babafingo direğinin üzerine atladı. Çabucak direğin tepesine tırmandı. Rüzgâr bulunduğu yükseklikte şiddetini iyice gösteriyordu. Tırnakları ve elleriyle direğe sıkı sıkı tutunup ufku taramaya başladı. Uzaklarda, ince bir belirsizlik şeklinde uzamış yaygın, seraba benzeyen bir karaltı vardı. Önce bunu geminin üzerine doğru gelen bir fırtınanın habercisi sandı. Gözlerini kısıp iyice, dikkatlice baktı. Gelincik gözlerinin eski bedenindeki insan gözlerinden çok daha keskin olduğunu biliyordu.

Acaba her gelinciğin gözleri bu şekilde miydi? Belki de sadece kendisi bu güce mazhar olmuştu. Peki ya koku alma hissi?

Gelinciğe döndükten sonra burnu da misliyle hassaslaşmıştı. O his de mi gelincik olduğundan kelli bu derece gelişmişti? Sorular sorular... Bu tip ufak sorular gelir kafasını kurcalar, bazen bir süre orada kalır, bazense pek takılmadan ilerideki bir zamanda bir daha ziyaret etmek üzere uçar giderdi. Kafasını hızlıca sallayarak soruları geçici bir süreliğine de olsa kafasından uzaklaştırdı.

Hayır, bir fırtına değildi bu. Önceden belli belirsiz olan so-luk hatlar zaman geçtikçe iyice keskinleşmeye başlamıştı. Gelincik Theo, bahsini oldukça fazla duyduğu Amerika kıtasını ilk kez kendi gözleri ile görüyordu.

İki yüz sene kadar önce keşfedilen bu kocaman kıtanın ucu bu-çağı hâlâ tam olarak bilinmiyordu. Müslümanların ellerinde tuttuğu ticaret yolları sebebi ile yeni bir ticaret yolu açmak için Hindistan'ı bulmaya çalışan Kolomb, Avrupa ile Hindistan arasında koskoca bir kıtanın var olduğunu tahmin edememişti. Haliyle ayak bastığı bu kıtayı Hindistan sanmış, yerlilerine de Hintli ismini vermişti. Ayak basılan yerlerin tamamen ayrı bir kıta olduğunu anlamak birkaç seneyi bulmuştu.

Tabii bu hikâyenin herkesin bildiği kısmıydı. Çok kimsenin bilmediği kısmı ise, bu keşfedilmemiş kıtanın Kolomb'dan önce sınırlı sayıda kişinin malumu olduğuydu. Theo da bu ekalliyetin bir üyesiydi. Aslına bakılırsa, bu bilgiye kavuşmak pek de zor değildi. Viking elifbasını hakkaniyetiyle okumayı becerebilen herkes bu gerçeği bilirdi. Bu tip kaybolmuş dillerle uğraşanların sayısı hem az olduğundan, hem de bu tip işlere meraklı kişilerin bildiklerini paylaşmaya pek meyilli olmamalarından dolayı bu gerçek Kolomb'un kulağına haliyle çalınmamıştı.

Theo, İstanbul'daki Cenevizliler'in Kolomb'un Hindistan'a çıktığını ve artık Hristiyanların Doğu ile ticaret yapmak için Müslümanlara haraç vermelerinin gerekmediğini konuştukları o günü hatırladı. Zavallı Cenevizli tüccarların tüm coşkularına rağmen

Kolomb'un çıktığı yerin Hindistan olmadığını ve Vikingler'in kayıp Vinland'ının yeniden keşfedildiğini hemen anlamıştı.

Güneş öğlen vakti tepeye yerleşip de gemiyi kavurmaya başladığında, uzaktaki kıta artık iyice belirginleşmeye ve tüm ayrıntıları ile seçilmeye başladı. Pek dağlık olmayan bir coğrafyaydı bu. Her tarafı kaplamış yeşil ormanlar gayrimuayyen bir şekilde kendilerini göstermeye başladılar. Yanlarından bir İngiliz gemisi geçti, kaptanlar bağırarak selamlaştı. Geminin rotası Bermuda denilen bir adaya çevriliydi ve orada bulunan uçsuz bucaksız şeker kamışı tarlalarına köle taşıyordu. Bir süre Bermuda'da kalacak olan gemi, orada şeker yüklemesi yapacak ve ardından Avrupa'ya yollanacaktı.

Theo'nun dikkatini çeken şeylerden biri de İtikat'ta hiç kölenin olmamasıydı. İlk okyanus aşırı seferini yapan bir tayfaya, eski tayfadan birinin anlattığı hikâyeye kulak misafiri olana kadar bu durum aklını bir hayli kurcalamıştı.

İslam ülkelerini ticaret yapmak için ziyaret eden Hristiyan gemilerindeki Afrikalı köleler, nereden duydularsa duymuşlar, İslam'ı kabul eden insanların Müslüman memleketlerde Hristiyanlara köle edilemeyeceğini öğrenmişlerdi. Önceleri köleler arasında sınırlı bir kesimin vakıf olduğu bu bilgi hızlıca yayılmış ve Memalik-i İslam'ı ziyaret eden gemiler için büyük bir mesele haline gelmişti. Örneğin, bir süre önce Kahire'ye demirleyen bir İngiliz kalyonunda köleler gemideki malları limana indirirlerken bir anda işi bırakıp hep bir ağızdan şahadet getirmeye başlamış ve bu durum limandaki Müslümanlar tarafından coşku ile karşılanmıştı. Ancak durumun vahametini anlayan sahipleri köleleri gemiye sokmaya çalışınca Müslüman ahali tarafından şiddetle engellenmiş ve çıkan arbedede çok sayıda insan yaralanmıştı. İngilizler, bir daha böyle bir duruma mahal vermemek için artık İslam ülkelerini ziyaret eden gemilerinde köle taşımıyorlardı.

Akşama kalmadan Yeni York Kasabası'nın limanı iyiden iyiye kendini belli etmeye başlamıştı. İki nehrin arasındaki bir adaya

kurulmuş olan Yeni York'un dış mahallelerinde bulunan ve aradaki mesafe yüzünden oyuncak pervanelere benzeyen Felemenk mirası yeldeğirmenleri, gemi kıtaya yaklaştıkça gittikçe büyüyordu. Theo, doğal ve korunaklı bir limana sahip olan Yeni York'un cüssesine göre hayli fazla gemi bulundurduğunu fark etti. Limanın içine bir yunus gibi süzülerek giren İtikat, usta dümencisinin de yardımıyla kendine uygun bir yer buldu ve demir attı.

Theo hâlâ üzerinde bulunduğu babafingo direğinin tepesinden limanın keşmekeşini çok iyi görebiliyordu.

Limana sıra sıra demirlemiş gemiler sanki birer yüzen karınca yuvasıydılar. Aceleci karıncalar gibi gemilere girip çıkan ameleler ve tayfalar bir an bile durmaksızın gemilerden limana yahut limandan gemilere hummalı bir şekilde bir şeyler taşıyorlardı. Bu hareketlilik, coşku ve şevkü teheyyüç, ancak Yeni York gibi yabancı memleketlere açılan limanlarda görülebilirdi.

Neler yoktu ki taşınan bu mallar arasında: Peksimet, kurutulmuş et, tuzlanmış balık, yağ, un, tuz, tatlı su, şarap, narenciye, tütün, şeker, samur kürkü, kunduz kürkü, rakun kürkü, ispermeçet yağı, akamber, esmeramber, mısır, pamuk, patates, yeni yelken setleri, yeni toplar, barut, sabolar, çeşit çeşit kumaşlar, mermer, rom, çizmeler, deri ayakkabılar...

Gemiler de farklı milletlere aitti. İtikat'ın iki sağındaki rıhtıma bir Felemenk gemisi eski tatsızlıkları unutarak demirlemişti. Ticaretin girdiği yerde düşmanlık olmazdı ve Felemenkler dünyanın en iyi tüccar milletlerinden biriydi. Bir sağındaki gemi ise Ruslar'a aitti. Tayfa, gemiye yüklenen ve yol boyunca tüketmeleri beklenen peksimetin kurtlandığını gördüğü için bağırıp çağırıyordu. Neredeyse isyan çıkaracaklardı. İtikat'ın hemen solundaki gemi ise barko cinsinden kocaman bir İngiliz gemisiydi. Onun yanında da iki tane uşkuna cinsi İngiliz kolonisi gemisi demirlemişti. En sonda dört tane Fransız gemisi vardı. 36 topa sahip olan savaş gemisi Le Joly, ambar gemisi L'Aimable, barko tipi gemi

La Belle ve iki direkli yelkenli St. François. Bu filo kaptanları La Salle'in emrinde Fransız Kralı XIV. Louis için Amerika kıtasında Louisiana adını verecekleri bölgeyi fethetmeye gidiyorlardı.

Limanın sol tarafında ortama hâkim olan kargaşaya teslim olmamış gibi duran ve devlet binalarındaki o sert görünüşe sahip kocaman bir bina vardı. İki katlı bu taş yapının üstünde İngiltere bayrağı dalgalanmaktaydı. İçeri giren çıkan mallara bakılırsa bu gümrük binası olmalıydı.

Gemilerin yanaştığı iskelelerden tırmanan bir kişi hemen limanın kocaman meydanına ayak basardı. İşte bu meydanın tam ortasında, yük indirip bindirmekten yorulan amelelerin ve gemicilerin vakit kaybetmeden işlerine hemen geri dönebilmeleri için ayaküstü bir şeyler yedikleri kocaman bir tezgâh bulunuyordu. Sergilenen balıkların arkadaki mangalda pişirilip de müşteriye sunulduğu bu tezgâhta yemek olarak sadece balık satılmıyordu. Atlantik Okyanusu'nun tüm nimetlerini bu koca tezgâhta görmek mümkündü. Envai çeşit deniz kuşunun satıldığı ayaklı lokantanın bir köşesindeki fok balığı yüzgeçleri aç müşterilerin beğenisine sunulmuştu. Öbür köşesinde duran dilimlenmiş köpekbalıkları da gemicilerin iştahını kabartıyordu.

Theo, bulunduğu direğin tepesinden bir süre daha şehri seyrettikten sonra artık gemiden ayrılmanın vaktinin geldiğini düşündü. Kimselere görünmeden koşar adımlarla grandi direğinden indi ve küpeşte boyunca koşarak geminin pruvasından uzunca bir sıçrayışla Amerika kıtasına ilk kez ayak bastı.

Cenevizli Kolomb'un, üstünde halihazırda milyonlarca insan yaşıyorken nasılsa 'keşfetmiş' olduğu bu kıtaya daha önceden gelmediğinden, midesinde merakından kaynaklanan tatlı bir heyecan hisseden Theo, bir an önce rotası İstanbul olan gemileri tespit etmek niyetindeydi. İlk önceliği memleketine bir dönüş bileti bulmaktı. Kendisini eve geri götürecek gemiyi bulur bulmaz, geminin dönüş takviminin elverdiği ölçüde Yeni Dünya'yı keşfedebilirdi.

Limanın kalabalığına karışmadan etrafı daha dikkatlice dinlemeye ve seyretmeye başladı. Dünyanın dört bir yanından gelen ve derileri okyanus güneşinden kösele gibi olmuş bu denizcilerin konuştuğu dillerin bir kısmına vakıf, geri kalan çoğuna ise aşınaydı. Sadece kuşamlarından ve görünüşlerinden kıtanın yerlisi olduğu kolayca anlaşılan kimselerin konuştuğu diller Theo'nun kulaklarına tamamen yabancıydı. Kimisi kıtanın bozkırlarından, kimisi dağlarından, kimisi de okyanus sahillerinden gelen bu insanlar da birbirlerinin dillerini anlamıyorlar, aralarından anlaşmak için ya İngilizceyi ya da işaret dilini kullanıyorlardı.

Yine de bir dil ne kadar yabancı olursa olsun, dinleyicisinin anadili ile bazı ortak sesleri vardır ve bu seslerin anlattıkları aynıdır. Limanın oldukça içinde ve meydanın kuzeyde bir caddeye kavuştuğu yerde bulunan tek katlı taş bir binadan yükselen kahkahalar, müzik, bağırış çağrış, küfür ve kavgalar o binanın bir meyhane olduğunu hiçbir şüpheye yer bırakmadan işaret ediyordu. Dünyanın her yerinde meyhanelerin konuştuğu dil aynıdır. Gemici meyhaneleri, gemicilerin başlarından geçen maceraları bire bin katarak anlattıkları, aslında hiç gitmedikleri limanlarda hiç var olmayan sevgililerini düşünerek ağladıkları ve en önemlisi de bir sonraki yolculuklarını kovaladıkları yuvalarıdır.

Theo eğer ki Yeni York şehrinden İstanbul'a giden bir gemi varsa, onu bu meyhanede bulabileceğinin farkındaydı.

Bin türlü gulgulenin kaynağı olan meyhaneye sızması zor olmadı. Denizci meyhanelerinin içine girince ilk düşündürdükleri şeylerden biri, gerektiğinden daha küçük yapılmış olmalarıdır. Bir denizci meyhanesi ne kadar büyük olursa olsun bu düşünce ve inat değişmez. Bu hâl Theo'nun girdiği meyhane için de geçerliydi. Elli kişinin ancak sığabileceği bir yer olan meyhanede tepeme en az yüz kişi vardı. Birkaç eskimiş ahşap sandalye dışında oturacak bir yer yoktu. Denizciler kocaman fıçıları masa yerine kullanıyor ve ayakta duruyorlardı. Elleri bir kupa ya da içki

şışesi olan meyhane müdavimleri, denizde yalnız geçen zamanlarını telafi etmek istemişçesine hep bir ağızdan konuşuyorlardı.

Meyhanecinin içkileri sattığı uzun, yüksekçe sehpanın hemen yanındaki çam ağacından yapılma koyu renkli ve ağır sandalyesini bu sehpayı dayamış, kısa boylu ancak boyuna göre oldukça yapılı, uzun kıvıl sakallı ve elli yaşlarında gösteren bir adam vardı. Diğer denizcilerin hal ve tavırlarından bu adamın herkesin tanıdığı ve sevdiği bir şahıs olduğu belliydi.

Theo kulak kabarttı.

“Yahu, Patrick’te hikâye biter mi?” dedi denizcilerden biri berikisine. Sonra, uzun sehpanın kenarında oturan kıvıl sakallı adama döndü, “Patrick Usta, sıkıldık. Yok mu başka bir denizci hikâyesi?”

Arkalardan bir yerlerden, “Aman ha! Yine o götü boklu İskoç hikâyelerinden olmasın!” diye bir ses geldi.

Bu yorumu gülüşmeler takip etti.

Kıvıl sakallı Patrick istifini bozmadan, “Biz götümüzün temizliğine güvendiğimiz için etek giyeriz efendi. Götüne güvenen buyursun!” dedi.

Alkışlar, bravo sesleri duyuldu.

“Ulan,” dedi Patrick, “ne hikâyeye doymaz adamlarmışsınız! Ananız karınızın koynuna gönderene kadar size masal anlattı herhalde?”

Kıvıl sakallı denizcinin keyiflendiği belliydi. Masanın üzerinde duran şeker kamışından yapılma sert içkisini bir dikişte bitirdi. “Peki,” dedi. “Şimdi size bir hikâye anlatayım da geceleri korkudan sıçmaya bile gidemeyin!”

Helal olsun, bravo seslerini yükselen alkışlar ve bağrışlar izledi.

Patrick bir-iki öksürdü, kafasını ayılmak istercesine sağa sola salladı. Kulağındaki kat kat küpeleri birbirilerine vurarak tıngır mıngır etti. Başını öne eğdi, gözlerini kapadı ve birkaç kere hızlı

hızlı nefes alıp verdi. Ardından kafasını ağır ağır kaldırdı, gözlerini kısarak etrafını süzdü.

Bakışları ve ses tonu değişmişti. Hikâyeyi anlatmaya başladığında artık o eski denizci değil, başka bir insandı.

“Çok eskiden, daha İsa Efendimiz bile dünyaya teşrif etmeden önce, bildiğiniz gibi dünya kâfirlerin elindeymiş. Bu kâfirlerin de pek tabii ki kendilerine ait tanrıları varmış. Bir değil, beş değil, on değil. Yüzlerce! Günümüzde bazı ağzı kalabalık hocalar bu kadim tanrıların uydurma olduklarını söyleseler de, cihanın dört bir bucağında yelken basarak kimsenin görmediklerini gören ve açıklamaz olaylara şahit olan biz denizciler bunun doğru olmadığını biliriz. Bu tanrılar hâlâ yaşarlar. Kendisine tapan cemaati azalan tanrılar eski kudretlerinin sadece bir gölgesidir artık. Lakin aralarında bazıları vardır ki hâlâ eskisi kadar güçlüdürler. Zira insanlar, kaderlerinin bu dirayetli tanrıların ellerinde olduğunu bilir ve onlara hâlâ dua etmekten çekinmezler.

“Herkes bilir ki, biz denizcilerin kâfir tanrısı kudretli Poseidon’dur.”

Meyhanede, “Çok yaşa Poseidon, mübarek olasın Poseidon!” sesleri yükseldi.

“Şimdilerde başka bir cins kâfir olan Türkler’in elindeki kadim Atina şehri daha ilk kurulduğunda bile oldukça güzel bir şehirmiş. Herkesin kıskandığı bu muhteşem şehir, haliyle tanrıların da dikkatine mazhar olmuş. Şehrin güzelliğinden ve Atinalılar’ın makbullüğünden ağızları sulanan tanrılar, Atina’nın ve sakinlerinin koruyucu tanrısı olarak seçilebilmek için ellerinden geleni yapıyorlarmış. Zira bu kadar mükemmel bir şehir olmasına rağmen, henüz yeni kurulduğundan olsa gerek, Atina’nın henüz koruyucu bir tanrısı yokmuş.

“Bütün denizciler, Poseidon babamızın ne kadar müşfik olduğunu bilir. O hep en zor zamanlarımızda yardımımıza koşmuştur.

Denizin ortasında rüzgârsız kaldığımızda bize rüzgâr gönderen, dalgalar gemiyi tam yutacakken kara bulutları dağıtıp da denizi uyutan hep O'dur. Minnetimiz şüpheyi yer bırakmayacak mertebeye bakidir.

“Ancak, tanrıların hikmetinden sual de olunmaz. Aynı müşfik babamız, sayısız denizciyi nereden geldiği belli olmayan fırtınalarla helak edip nice sabi sübyanı yetim, nice yeni gelini dul bırakmıştır. Denizin sahibi hikmetli babamıza elbet denizde olup bitenlerin en hayırlısı malumdur.

“Atinalılar'ın kendilerine hâlâ bir tanrı seçmemiş olması Poseidon'un da dikkatini çekmiş. Denizlerin efendisi yüce Poseidon, deniz ticareti ile uğraşan Atina'nın kendisini koruyucu tanrı seçeceğine neredeyse eminmiş.

“Ancak Atina şehri mümbit, sadece Poseidon'un gözü yok. İrfan ve maharetin tanrıçası Athena da bu güzel şehirle alâkadar oluyormuş. Haliyle Athena'nın bu yakın ilgisi Poseidon'un hiç mi hiç hoşuna gitmemiş. İki koca tanrı birbirlerinin yollarına çıkmaya ve karşı taraf üzerine bassa da kavga çıkarsam niyetiyle, kuşaklarını yerlerde sürüyüp dolaşmaya başlamışlar. Bir süre sonra durum öyle bir hassaslaşmış ki, Poseidon ile Athena şehrin koruyuculuk hakkı için birbirleriyle savaşıacak raddeye gelmişler. Başka tanrıların uyarmasıyla araya giren Zeus olaşı bir kavgayı önlemiş.

“Tanrılar semada tepişirken çok ses çıkarır, yeryüzündeki bütün faniler duyarmış derler. Bu kavga pek tabii ki o zamanlar Atina şehrinin kralı olan Kekrops'un kulağın gitmiş. Tek taşına tüm Hellen İli'nin feda olduğu güzel Atina'nın kralı Kekrops, nevi şahsına münhasır bir kişiymiş. Şimdi gördüğümüz kralların hiçbirine benzemezmiş. Bir kere belinden yukarısı insan, belinden aşağısı yılan olan insanüstü bir yaratıkmış. İşin bundan daha şaşırtıcı tarafı ise arif bir kral olmasıymış. Arif krallar gökyüzündeki gezegenlerden daha az bulunur.

“Zeus için ilk tapınağı o inşa ettirmiş. Tanrılara ilk kurbanı o sunmuş. Ondan önce Atinalılar zina ve günah içinde yaşamış. Evlenme ve yuva kurma âdetlerini getirmiş. Kekrops’tan önce Atinalılar ölülerini yol kenarlarında bırakırlarmış. Kekrops, Atinalılar’a insana yakışır bir törenle nasıl ölü defnedileceğini öğretmiş.

“Haliyle, son derece akıllı olan bu kral, içinde bulunduğu durumun ehemmiyetinin farkındaymış. Poseidon ile Athena’nın arasındaki anlaşmazlığı biraz kışkırtarak, biraz da kullanarak bu meseleyi Atina’nın olabildiğince çok lehine çevirmeye karar vermiş.

“Hemen tanrı ve tanrıçaya dalaksız ulaklarla haber salmış ve şehrine gösterdikleri teveccühten dolayı ikisine de minnettar olduğunu, ancak sadece tek bir şehri olan naif bir kral olduğundan nihayetinde ancak birini memnun edebileceğini, bu durumun kendisine büyük üzüntü verdiğini, hele ki yanlış vereceği bir kararın kendisini manen mahvedeceğini söylemiş. Bütün bunların ışığında, bu meşum anlaşmazlığın çözülmesi için adil bir müsabaka yapılmasını önermiş.

“Teklifine göre, Poseidon ve Athena, Atina şehrine bizzat gelecek ve Zeus’un hakemliğinde kendilerince en değerli olduğunu düşündükleri şeyi şehre hediye edeceklermiş. Bu müsabakanın sonunda Atina şehrinin hamisi olmaya hak kazanan, orada hazır bulunan tanrı ve tanrıçaların oyu ile belirlenecekmiş.

“Kendilerine gönderilen bu teklifi duyan Poseidon ve Athena, hiç düşünmeden müsabakaya iştirak edeceklerini Kekrops’a bildirmişler. Tanrılar alçakgönüllülük duygusunu tatmamışlardır, ikisinin de kendisine güveni tammış.

“Kararlaştırılan günde, başta Zeus olmak üzere Olimpos’ta, yeryüzünde, yeraltında ve gökyüzünde yaşayan tüm tanrılar Athena ile Poseidon’un eşsiz müsabakasını seyretmek için Atina’nın kalbi olan Akropolis’te yerlerini almışlar. Derler ki o güne şahit olan ifritlerden bazıları hâlâ Dünya üzerinde dolaşmaktadır ve o gün gibi bir güne bir daha asla şahit olmamışlardır.

“Zeus hediyesini Atinalılar’a sunması için ilk sırayı Poseidon’a vermiş. Denizlerin tanrısı, meydana çıkmış ve elindeki üç çatallı zıpkını uzaktan Akropolis’in tam ortasına fırlatmış. Koca Poseidon’un fırlattığı dev zıpkının düştüğü yerden, Akropolis’in sütunlarından daha da yukarı fışkıran bir deli pınar peydah olmuş. Mecliste bulunan tanrılar ve tanrıçalar dehşet içinde kalmışlar. Bir süre sonra şiddeti azalan pınarın fışkırması durmuş, deliceliği dizginlenmiş ve su derince bir dere şeklini alıp akmaya başlamış. Müsabakayı izlemeye gelenler derenin içine baktıklarında, derede oynaşan balıkların gökyüzündeki yıldızlar kadar çok olduğunu görmüşler.

“ ‘İşte,’ demiş Poseidon. ‘Ne zaman aç kalırsanız, bu deredeki istediğiniz balıktan, dilediğiniz kadar tutabilirsiniz. Bu sihirli balıkları avlandıkça çoğalacak bir şekilde yarattım. Eğer Atina’nın hamiliğini bana vererseniz, bundan sonra rızınızı çıkarmak için merhametsiz denizlere açılmak zorunda kalmayacaksınız. Buradaki her balık kendi cinsinin en lezzetli ve en latif numunesidir. Beni haminiz bilerseniz, açık denizleri ticaret gemilerinize ipek beşik eder, tüccarlarınızı ve denizcilerinizi menzillerine sıkıntısız vardırırım. Yabancı tüccarlar için Atina’ya doğru esen rüzgârları kolay kılar, şehrin yakınındaki kayalıkları med ile örterim. Atina’ya göz diken düşman gemilerini ceviz kabuğu gibi sallar, hallaç pamuğu gibi atarım. Beni seçerseniz, Atina bir daha ne savaş görür, ne aç kalır ne de fakir olur!’

“Şimşek gibi gümbürdeyerek Atina’nın çevresindeki tepeleri inleyen sesiyle bunları diyen Poseidon, vakur ve kendine güveni tam bir şekilde Athena’nın neler yapacağını görmek üzere yerine çekilip meydanı tanrıçaya bırakmış.

“İrfanın tanrıçası Athena, Poseidon’un oturmasını beklemeden yüzünde çarpık bir gülümseme ile Akropolis’in önüne çıkmış. Etrafını süzmüş, gözleri Poseidon ile karşılaştığında yüzündeki çarpık gülümseme daha da belirginleşmiş, gözlerine alaycı bir bakış hâkim olmuş. ‘Hey gidi koca Poseidon!’ demiş, ‘Sen ki yedi denizin

hâkimisin, yeryüzünde girip bakmadığın az yer vardır. Ancak ben seni daha âlim zannederdim. Biraz daha agâh olman için benim gibi irfan tanrıçası olmana gerek yoktu ki? O kadar çok böbürlendiğin kudretin senin aklını perdelemiş. Atinalılar, tapınaklarının tam ortasından geçen bu tuzlu deli suyu ne yapsınlar? İçmek isteseler içemezler, ciğerleri yanar. Hayvanlarına veremezler, koyunları kurur kalır. Tarlalarını sulamak isteseler o zaman da tuzdan tüm hasatları mahvolur. Sen Atina'ya hediye değil, lanet vaad ediyorsun Poseidon. Senin bu ab-ı hayat zannettiğin şey, Atina için ab-ı mevttir. Bu lanet ırmak Atina'yı kurutur, sen de sonunda bir tepeye oturup şehrin eski şen şakrak sokaklarında cirit atan sırtlanları seyrelersin!’

“Konuşmasının sonuna doğru sesini iyice yükselten Athena, Poseidon’un öfkeden yerinde zor durabildiğini görüyormuş. Zeus orada olmasa belki de tek adımda Athena’nın üzerine atlayacak ve onu paramparça edecekmış.

“Gördüğü manzara karşısında memnuniyetle kalabalığa bakan Athena, ‘Oysa ki,’ demiş, ‘benim hediyem bambaşka!’

“Âlime tanrıça, aniden elinde bitiveren bir ağaç fidanını önce tek eliyle havaya kaldırıp müsabakayı seyreden herkese iyice göstermiş. Sonra da yürüyerek meydanın ortasına gelmiş, iki dizinin üstüne çökmüş ve elindeki fidanı nazikçe toprağa dikmiş. Doğrulmuş ve kalabalığa yeniden seslenmiş.

“ ‘Atinalılar! Görmüş olduğunuz bu ağaç, zeytin ağacıdır. Dünyadaki ve göklerdeki en mübarek ağaçtır. Zeytin ağacının kökleri şifalıdır. Dikildiği toprağı tüketmek şöyle dursun, daha da mûmbit kılar. Yaprakları ilaçtır. Çayını içeni iyileştirir. Atinalılar! Bu müşfik ağaç dikildikten bin yıl sonra bile meyve vermeye devam eder. Meyvesini toplamak pek az zahmetlidir. Zeytininden yağını çıkarırsınız. Yağı ile pişen her yemek, yediğiniz en lezzetli yemek haline dönüşür. Bu yağı hastalanınca şifa niyetine kullanırsınız. Üşüyünce soğukta vücudunuza sürersiniz. Geride kalan posasını

yersiniz, en kahraman yiğide kuvvet verir. Zeytin ağacının gövdesinden en şiddetli fırtınalara dayanacak tekneleri inşa edersiniz. Deniz tanrıları bile sizi batıramaz! Kerestesinden en korkunç rüzgârlara dayanacak evler dikersiniz. Atinalılar! Zeytin ağacı size verilmiş en büyük armağandır!’

“Konuşmasını tamamladıktan sonra Athena da meydandan çekilip yerine geçmiş. Zeus müsabakanın bittiğini ilan etmiş ve oylamaya geçilmesi için işaret vermiş. Herkes heyecanla oylarını kullanmış.

“Oylama sırasında akıl almaz bir şey olmuş. Tanrıların hepsi tanrı Poseidon’u, tanrıçaların hepsi ise tanrıça Athena’yı desteklemiş. Tanrıça sayısı tanrı sayısından bir fazla olduğundan da Athena müsabakayı bir oy farkla kazanmış!

“Bunu duyan Poseidon öfkeden küplere binmiş. Hemen yerinden fırlamış ve arkasından bağırarak Zeus’u bile dinlemeden Ege’nin derin sularına dalmış.

“ ‘Ey Athena!’ diye bağırmış. ‘Madem ki Atina şehri artık senin ve kendini ona adayacaksın, eski şehrin Athenae’yi ne yapacaksın? O artık benimdir!’

“Poseidon’un karşı koyulmaz öfkesi ile kabarttığı denizden yükselen dev dalgalar, Athena’nın eski şehri koca Athenae’yi hiç acımadan yutmuş ve yerleşimi denizin dibine çekip sokaklarını artık sadece balıkların kullanabileceği eğlenceli labirentler haline getirmiş. Deniz tanrısı, sebep olduğu felaketi memnuniyetle seyrettikten sonra Atina’ya dönerek, ‘Atinalılar! Demek tanrılar size yetmedi de tanrıçalara da oy verme hakkını bahsettiniz. Öyleyse bu ahmaklığın ceremesini çekeceksiniz,’ demiş ve sihriyle Atina’daki tüm tatlı suları tuzlu suya dönüştürmüştü. Ta o günden beridir, bugün bile, Atina’da tatlı su bulmak pek zordur.

“Bunu gören Atinalılar, başlarına gelebilecek başka felaketleri engellemek ve Poseidon’u sakinleştirmek için kadınların elinden

oy hakkını alıp bu belanın bir nişanesi olsun diye, erkeklerin anelerinin soyadını taşımasını yasaklamışlar.

“İşte, o gün bu gündür Poseidon babamız sinirlidir. Gemimize ne zaman bir kadın alsak, bu onu kahreder ve üzer. Üzülünce babamızın sağı solu belli olmaz. Bu sebeple yolculuklara kadın almaktan çekiniriz.”

Hikâyeyi bitiren Patrick etrafına kocaman açılmış gözlerle baktı. Derin bir nefes verdi, kafası önüne düştü. Bir şeyler okudu, ardından kafasını kaldırdı. Bakışları yumuşadı ve hikâyeyi anlatırken devamlı gergin duran yüz hatları gevşedi. Sanki babası tutmuş da cinlerle konuşuyormuş gibi hikâyeye anlatan o adam gitmiş, yerine denizcilerle şakalaşan, güngörmüş ve babacan eski Patrick geri gelmişti.

Yaşlı denizci susuzluktan boğazının kuruduğunu hissetti. Önündeki sehpayı hamle ederek ortada duran şişeden kadehine yine bir içki doldurdu. İçkiyi hasretle ağzına götürürken kalabalıktan birinin, “Amma da salladın be babalık!” diye bağırdığını duydu.

Patrick, kötü niyet barındırmıyorsa, her türlü şakaya şakayla karşılık verirdi. Denizcilik biraz da, denizde geçen o zor günlerde gerilen sinirle sarfedilen lafları duymamak, şakaya vurmak ve eğlenmek demektir. Ancak Patrick Usta için hikâyelerinin sahilliği müstesna ve şakaya yer bırakmayan bir mevzuymuştu.

Patrick hışımla elindeki kadehi duvara fırlattı ve ayağa kalktı. “Ulan deyyus!” diye bağırdı. “Ulan başıbozuk, Arap kabusu, Vizigot, küvet amirali, yamyam tırtıl! Bre tatlı su korsanı, at hırsız, haydut, Aztek kılıcı artığı, uskumru turşusu, yağlı serseri, boklu güvercin! Bre yılan, timsah taşığı, maymun yavrusu, tüysüz çul-luk, dişsiz köpek, tırnaksız kedi!

“Sen benim anlattığım hikâyeden nasıl şüphe duyarsın? Daha sen ananın karnında takla atarak parmağını emmezden evvel, ben hikâyede anlattığım yerlerde korsanlık yapıyordum! Sen kısa

pantolonunla çember çevirirken, Atina orospularını gemiye doldurup Pire'ye çıkaran adamım ben! Madem dediklerime inanmıyorsun, cesaretin varsa oralara gider, kendi gözünle neler olup bitmiş görürsün. San Antonio'nun Venedikli kaptanı Luigi iki gün sonra Levent'e doğru yola çıkıyor. Kahire ve İstanbul'dan sonra Atina'ya da uğrayacak. Gemiye binip de gidersen söz, Atina'daki tüm kerhane masrafın benden! Hoş, bir gümüşten fazla masrafı olacak adama da benzemiyorsun ya!"

Theo, kızıl sakallı Patrick'in patlattığı bu nutuktan sonra atılan kahkahalar ve onaylayan alkışları fazla dinlemeden, kazan gibi kaynayan denizci meyhanesinden ayrıldı.

İstanbul'a nasıl döneceğini artık biliyordu.

Meyhaneden çıktuktan sonra aradığını bulması pek de zor olmadı. Bir Venedik kalyonu olan gemi, Yeni York şehri limanının kuzey tarafında demirlemişti. San Antonio, İtikat'tan biraz daha küçük bir kalyon olsa da, güzel ve hızlı bir kalyonda bulunması gereken her şeyi tastamam barındırıyordu. Akşam vakti olduğundan ameleler ve tayfa yük indirip bindirme işini bırakmıştı. Ortalarda kimseler görünmüyordu. Theo iki gün sonra içinde İstanbul'a dönüş yolculuğuna çıkmayı hayal ettiği bu gemide mümkün mertebe erkenden kendisine uygun bir yer ayarlamak isteği duyuyordu. Geminin hâlâ rıhtıma atılı duran köprüsünün üzerinden hızlıca koşarak yarım güverteye çıktı. Amacı, yarım güverteden başlayarak sırasıyla aşağıdaki güverteleri gezmek ve yolculuk için kendine ev belleyeceği en uygun yeri keşfetmekti. Yarım güvertenin üzerinde gezinerek aşağıdaki güvertelere geçmek için bir delik ararken, kaptanın kaldığı odadan yüksek sesli konuşmaların geldiğini duydu.

Normalde bu durum Theo'nun pek umurunda olmazdı; zira kiminle tartışıp kiminle sevişeceği kaptanın bileceği işti. Ancak bu

tartışmanın, küçük bir ihtimal dahilinde de olsa geminin rotası üzerinde cereyan etmesi durumu vardı ki, işte o zaman işler değişirdi. Theo yerleşmeye hazırlandığı geminin hâlâ İstanbul'a gittiğinden emin olmak amacıyla üst pencereden kaptanın odasını gözetlemeye ve konuşmaları pür dikkat dinlemeye başladı.

Geminin, epeyce uzun boylu ve hastalıklı derecede zayıf kaptanı Luigi, kamaradaki çalışma masasında oturuyordu. Sivri sakalının altında gömülmüş olmasına rağmen, yüz hatlarından sinirli olduğu belliydi. Yepyeni duruşu, gündelik olmadığını ilan eden kırmızı saten bir ceket giyyordu. Bu kılıkta olduğunda göre besbelli önemli bir randevu için şehre inmişti.

Kaptan odasında yalnız değildi. Masasının hemen önünde ayakta duran kişinin suratına bakıldığında, bu kişinin Yeni Dünya yerlilerinden olduğu anlaşılıyordu. Kırmızıya çalan bronz bir teni, kartal gibi bir burnu ve geyik gibi uzun bacakları vardı. Koyu renk saçlarını kendi âdetlerince uzun ve serbest bırakmış olsa da, üzerindeki Avrupalı kıyafetiydi. Kafasına koyu keçeden yapılma bir şapka takmış yerlinin, beyaz gömleğinin üzerinde siyah bir yelek vardı. Dizine kadar inen kısa pantolonu ve yine dizine kadar çektiği uzun çorapları ile, yüz hatları ele vermese sokakta yürüyen herhangi bir Avrupalı'dan farksız görünüyordu.

"Beni sinirlendirme be adam!" diye yumruğunu masaya vurdu kaptan. "Hem kim olduğunu söylemiyorsun hem de benden olmaya-cak ricalarda bulunuyorsun!" Kaptanın öfkesinin, karşısında tunçtan bir heykel gibi dikilen adamın üzerinde en ufak bir etkisi olmadı.

"Daha önceden söylediğim gibi Signor Luigi," dedi adam buz gibi sakin bir sesle. "Benim kim olduğumun hiçbir önemi yok. Teklifim ise hâlâ açık. Ben bizi şu anda pazarlık ediyor addediyorum. İstanbul'a götürmek istediğiniz Theophanes Agores'in elyazmasını sizden satın almak için teklifimi elli altına çıkarıyorum!"

Bu sözleri duyan Kaptan Luigi gözle görülür bir şekilde öfkelendi. "Sen gerçekten de beni katil mi etmek istiyorsun?" dedi. "Bu

ne kepezelik! Beni dinle vahşi herif, biz uygar insanların kendi aralarında söz diye verdikleri bir şey vardır. Ben o kitabı İstanbul'daki Rum Ortodoks Patrikhanesi'ne götürmek için vaktinde söz verdim. Bu görevi yerine getirmemi benden Venedik Doçu şahsen rica etti. Doç ne demektir bilir misin, kuş tüylü vahşi? Sizin allame kralınız gelse Doç'un belki çizmelerini parlatmasına izin verirler.

"Diyelim ki, ben bir delilik yaptım ve bu kitabı sana verdim. Peki bu halı yedikten sonra bir daha Venedik'e nasıl girebilirim? Bırak Venedik'i, beni Güney Avrupa'ya sokmazlar artık. Eh, ne yapalım, ben de Tunus'a gider korsan yazılırım ha?

"O paranı al ve git hemen, herkesin bir sabrı vardır. Beni de bir daha rahatsız etme!"

"Signor Luigi, ben bu işi güzellikle nihayetlendirmeye çalışıyorum. Eğer ki benimle anlaşılamazsanız, maatteessüf bu kitabı başka yöntemlerle elde etmek isteyen..."

İngilizceye şaşılacak derecede hâkim olan bu yerlinin üstükapalı tehdidi, Luigi için bardağı taşıran son damla olmuştu. Hışıyla ayağa kalktı.

"Ulan deve hörgücü burunlu herif, sen o vahşi kafayla böyle kibar konuşmayı nasıl öğrendin? Kafadaki tüy ile götünü sildiğin günleri ne çabuk unuttun bre bostan korkuluğu! Sen kim oluyorsun da beni tehdit ediyorsun? Senin o kızıl postunu alınının ortasına tek sıkımlık piştovla şuraya sererdim ya, dua et iki gün sonra yola koyuluyoruz da bir hadise çıksın istemiyorum. Sana da, milletine de, tanrına da, memleketine de kibrit suyu be! Kitabı kim almaya gelirse gelsin avcunu yalar. Venedikli Luigi henüz daha ölmedi, kaç Türk savaşından sağ çıktım ben, hele bir haberin var mı? Defol git şimdi!"

Bir kalyonun alabanda topları gibi ardarda ateşlenen tüm bu hakaretleri duyan esrarengiz adamın gerilen dudaklarından, her ne kadar renk vermemeye çalışsa da aslında çok sinirlendiği aşikârdı.

“Peki Signor Luigi,” dedi. “Ben sana kolay yolu gösterip seni başına geleceklerden korumak istedim. Sen ise beni dinlemeyi bırak, bana ve ceddime bin türlü hakaret yağdırdın. Sen bilirsin. Ben artık aradan çekiliyorum. Artık elyazması kitap hususunda benimle değil, başkalarıyla konuşacaksın!”

Öyle öfkeliydi ki, sanki içinde kör bir ateş yanıyor ve bu ateşin yalazlarının aksi gözlerinden görülebiliyordu. Kaptana öfkeyle son bir bakış fırlattıktan sonra hızlı ama emin adımlarla yürüyerek kaptanın kamarasını terk etti.

Kaptan Luigi, ziyaretçisinin arkasından gümbürdeterek çektiği kapıya bir süre baktı. Okkalı bir küfür ettikten sonra ayağa kalktı ve ceketinin sağ cebinden çıkardığı anahtarla ağır kapıyı dikkatlice kilitledi. Yeniden masasına geldi. Bu sefer sol cebinden başka bir anahtar çıkardı, bu anahtarla masanın altındaki çekmecenin kilidini açtı ve çekmecenin içinde yatmakta olan ağırca bir kitabı masanın üzerine koydu.

Deri kaplı kitabın dışına nerdeyse kan kırmızısı denilebilecek canlılıkta bir kırmızı hâkimdi. Kitabın kapağına altın ipliklerle maharetlice işlenmiş motifler Theo’nun tecrübeli gözlerine yabancı geldi. Biraz daha dikkatli bakınca gözüne yabancı gelen bu şekillerin Amerikan yerlilerinin sanatı olabileceği aklına geldi. Kargacık burgacık şekillerdi bunlar ve aşına olmayan bir gözün ne anlama geldiklerini anlaması imkansızdı. Bütün bunların yanında, ön kapağın tam ortasında başka bir şeye benzetmenin imkansız olduğu bir Ortodoks haçı tüm azametiyle duruyordu.

Kaptan Luigi masanın üzerinde usulca yatan kitaba baktı. “Nesin sen?” dedi. Düşünceliydi. Konstantinopolis’e getirmek için dünyanın bir ucuna özel görevle gönderildiği bu kitabın sırrı neydi? Sayfalarını açtı, üstünkörü karıştırdı. Ağdalı bir Yunanca ile yazılmış kitabı buna rağmen az çok okuyabiliyordu. İlk birkaç sayfadan anladığı kadarıyla bir seyir defteriydi bu.

Luigi, büyüdüğü ve yaşadığı coğrafyanın şekillendirmesinden olsa gerek, pratik bir adamdı. Yunanca bilmesi de tamamen pratik sebeplerden ileri geliyordu. Dil bilmek ticaret ve çevre demekti. Bu sebeple, gerektiğinde Doğu Akdeniz’de günlerce Yunanca konuşan, Yunanca pazarlık yapan ve Yunanca şakalaşan Kaptan Luigi, tüm Yunanca bilgisine rağmen ömrü boyunca tek bir Yunan klasiği bile okumamıştı. Zira buna gerek duymamıştı. Yunanca ticari bir araçtı ve kaptanın gözünde başka bir işe yaramazdı.

Kitaba ilgisi çabuk dağıldı. Omuzlarını silkti ve kitabı yeniden çekmeceye kilitledi.

Ceketini ve pantolonunu çıkartıp gecelik entarisini giyen kaptan, kamarasının kapısını son bir kere daha kontrol ettikten sonra yatağına girdi ve çok geçmeden derin bir uykuya daldı. Belli ki, kısa bir süre önce aldığı tehditler mışıl mışıl uyumasına engel değildi. Denizde geçirdiği yıllar boyunca ne tehditler duymuş, ne kavgalar atlatmıştı. Bunca yıllık tüccar Luigi baldırı çıplak bir vahşiden gelen kuru gürültüye pabuç bırakmazdı.

Theo bütün bu hengâmenin, dövüşün, gizemin ve çekişmenin müsebbibi olan kitabı görmeden kaptanın odasını terk etmesinin mümkün olmadığını biliyordu. Yarı cahil kaptan kitabı pek karıştırmadan bırakmıştı ama Venedik Doğu’nun Patrikhane’ye bizzat hediye etmek istediği bu kitabın, aslında epey değerli bir eser olduğunu anlamamak için aptal olmak gerekirdi.

Sessizce uyuyan kaptanın yanına sokuldu. Adamın yatağının başına astığı ceketinin sağ cebini yokladı. Kitabın kilitlendiği çekmecenin anahtarı oradaydı. Anahtarı aldı. Sol elinde kendisine büyük gelen anahtarı taşıdığı halde maharetle ve sessizce çekmeceye kadar koştu. Anahtarı kilide yerleştirip hafif bir tıkırtı ile kilidi açtı. Eskiliğinden olacak, kolayca yerinden oynamayan çekmeceyi biraz zahmetle de olsa açmayı becerebildi. Çekiştirirken ses çıkartan çekmecenin kaptanı uyandırıp uyandırmadığını kontrol etti. Luigi taş gibi sessiz ama derin uyuyordu.

Theo ağır kitabı çekmecedan çıkaramazdı, çekmecenin içine atladı. Ön kapağında koca bir Ortodoks haçı olan kırmızı kitaba bir daha baktı. Kilise acaba bu haç için mi bu kitabı istiyordu? Dünyanın bir köşesinde, kendi hallerinde yaşayan yerlilerin el üstünde tuttuğu bir kitabı Ortodoks Kilisesi'nin şiddetle istemesinin bir sebebi olmalıydı. Kitabın kapağını açtı. Metin oldukça güzel bir el yazısı ile Yunan alfabesi kullanılarak kaleme alınmıştı. Kullanılan dil biraz eski olmakla beraber halis Rumcaydı.

Theo bir gelincik ne kadar gülümseyebilirse o kadar gülümsemi. Bir hazineye dokunduğundan artık iyice emindi. Merakla okumaya başladı.

Ben Kaptan Alexos Thallasos, bu satırları yazmaya İsa Efendimiz'in doğumunun 1455'inci seneyi devriyesinde başladım. Beş senedir bu ırak ve garip ülkedeyim. Sevdiklerimden ve halkımdan uzakta kaldığım bu süre zarfında burada yaptıklarımın günahları ve sevaları ile bilinmesini istedim. Belki bu kitap bir gün olur da doğup büyüdüğüm, kokusunu özlediğim ve denize âşık olmama yol açan memleketim Konstantinopolis'e varır. İşte o zaman ruhum az da olsa şad olur.

1450 yılında gemimle Konstantinopolis'ten Lizbon şehrine doğru yola çıktım. Diğer seferlerimden farksız, her zaman yaptığım ticaret gezilerinden birini gerçekleştirmeyi düşünüyordum. On kişilik mürettebatımla yol boyunca çeşitli şehirlerde durarak, al-sat yaparak Lizbon'a varacak ve yine aynı şekilde dura kalka Konstantinopolis'e geri dönecektik. Türkler'in tuttuğu doğu Akdeniz'de neredeyse her durduğumuz limanda Türkler'e vergi vererek ilerledik. Ceneviz adalarına gelince rahatladık.

Üç ayın sonunda ticaret yapa yapa Lizbon şehrine vasıl olduk. Lizbon'da işimizle meşgul iken Barselona'da veba salgını baş gösterdi. İspanya dönüş yolumuzun üzerinde olduğundan bu

salgının bir an önce bastırılmasını niyaz edip bir süre daha Lizbon'da kalmaya karar verdik. Ancak günler geçtikçe vebanın azalmak şöyle dursun, tüm şiddeti ile yayılıp bize yaklaşmakta olduğunu duymaya başladık. Salgın Portekiz'in kıyısına dayandığında artık Lizbon'dan ayrılmamız gerektiğini düşündük. Hem hastalığa yakalanmak istemiyorduk, hem de Portekiz'den veba yayıldıktan sonra ayrılırsak bir sonraki limanımızda bizi hemen karantinaya almalarından korkuyorduk. Fransa'nın batısında veba yoktu. Kuzeye doğru gemi ile çıktıktan sonra doğuya doğru dönerek oraya sığınmaya karar verdik.

Katolik de olsa, son kez ayak bastığım Hristiyan topraklarını sanki dünmüş gibi hatırlıyorum. Güzelleri güzeli Lizbon şehrini ve arkasındaki tepeleri unutmak ne mümkün!

Gemi limandan ayrılırken hava bozmaya niyetliydi ancak bu bizim gibi güngörmüş denizcileri rotasından çevirecek bir mesele değildi. Fortuna'ya güvenerek demir aldık. Lakin Fortuna'nın istediğini batırdığını, istediğini çıkardığını herkes bilir. Yolumuza bir süre devam ettikten sonra yağmur şiddetlenmeye ve rüzgâr hızlanmaya başladı. Yaşlı denizcilere hayatta kalmalarının sırlarını sorulduğunda ağız birliği ederek verdikleri cevap, inatçı denizciler olmadıklarıdır. Ne kadar da haklılar.

İyice kötüye giden havayı görünce Lizbon'a dönüp en azından fırtına geçene kadar şehirde demirli kalmaya karar verdik. Dönüş yolunda, o rüzgâra rağmen tüm yelkenlerini açmış bir Felemenk kalyonuna rastladık. Kalyondaki denizciler bize bağıra çağıra seslerini duyurdular ve Lizbon'a artık girmememiz gerektiğini, zira birkaç saat kadar önce şehirde ilk veba vakalarının görülmeye başladığını söylediler. Güvenli bir liman hayalleri kurduğumuz Lizbon'a geri dönmemiz artık neredeyse kati ölüm demekti.

Meryem Anamız'a dua edip gemiyi tekrardan okyanusa çevirdik ve kuzeye doğru yol almaya devam ettik. Çok geçmedi, o zamana değin görmediğim bir fırtına koptu. Gemi ceviz kabuğu

gibi sallanıyor, koca dalgaların tepesinde sanki bir anda dağlar kadar yükseliyor, sonra aniden, altındaki dalga çekilince, büyük bir kaya parçası gibi o yükseklikten aşağı düşüyordu. Denize düşmek için, içine şeytan girmiş gibi sağa sola sallanan gemide sağlam gördüğümüz her şeye can havliyle tutunuyorduk. Üzerimizde kırılan dalgalar sebebiyle doğru dürüst nefes almak mümkün değildi. Esen rüzgârın kulaklarımızı sağır etmesinden dolayı yanı başımızdaki yoldaşımızla konuşamıyor ve aralıksız dua ediyorduk.

Gecenin sonuna doğru aldığı çok sert bir dalganın tepesinden inen gemi artık saatlerdir süren işkenceye dayanamadı ve çatırdarak ortadan ikiye ayrıldı. Hepimiz ördek yavrusu gibi denize döküldük.

Sabaha doğru her yerim yara bere içinde tek başına uyandım. Kafam allak bullaktı. Hafızamı zorlayıp önceki gece olan bitenleri hatırlamaya çalıştım, ancak bu beyhude bir çabaydı. En son hatırladığım hadise, geminin ortadan ikiye ayrılıp karpuz gibi paramparça olmasıydı. Etrafıma bakındım. İçinde uyandığım yer, kayık bozması bir cisimdi. Bin türlü acıyla doğruldum. Güneş tepedeydi ve kil bir fırın gibi yakıyordu. Gözlerimle denizi taradım. Denizde ne gemimden ne de mürettebatımdan iz vardı. Bir süre isimlerini bağırdım, cevap veren olmadı. Belli ki zavallı adamlarımın hepsi o gece Hakkın rahmetine kavuşmuştu. Dikkatimi içinde bulunduğum cisme yönelttim. Kırılan geminin bir bölümü, herhalde ki ambarı olacaktı, tanrının inayetiyle az da olsa tek parça halinde kalmış ve derme çatma bir kayık şeklinde suyun üzerinde tutunabilmişti. Bilincim açık olmamasına rağmen, Tanrı'nın eli beni o kayığa atmıştı ve fırtına boyunca sağa sola savrulup her tarafımı yaralasam da kayığın yüksek kenarları sebebiyle denize düşmemiştim.

Bileğime kadar su içindeydim. Suyun tadına baktım. Eser miktarda tuz tadı hissedilmesine rağmen aslen tatlı suydı. Yağan yağmurla biriken su olmalıydı. İçim bir nebze de olsa rahatladı, en azından bir süreliğine içme suyu mesele olmayacaktı.

Halim umutsuzdu. Kara hiçbir yerde ufukta görünmüyordu. Uyandığımdan beridir geçen sürede deniz kuşu görmemiştim ki bu, okyanusun açıklarında olduğuma delaletti. Atlantik'in açıklarında, özellikle de bulunduğumu tahmin ettiğim bölgeye çok az gemi gelirdi. Öbür ucunda hiçbir şey bulunmayan uçsuz bucaksız okyanusa gemilerini neden sürsünlerdi, deniz canavarlarına yem olmak için mi?

Her az buçuk mürekkep yalamış insan gibi ben de dünyanın bir küre olduğunu biliyordum. Bu uçsuz bucaksız okyanusun sonunda bir ihtimal Hindistan vardı, ancak kahverengi kıta o kadar uzaktaydı ki oraya varıncaya dek çoktan ölmüş olurdum.

Geminin ambarından ortaya çıkan şekilsiz kayığın yüksek duvarları gölgelik yapıyordu, içme suyundan tasarruf etmek için gölgeye sığınıp oturdum.

Şişman bir kişi değildim ama her çorbası kaynayan gemi kaptanı kadar göbeğim vardı. Bu göbeğe, kazazedeliğimin ilk haftasında veda ettim.

İlk üç günün sonunda açlık hissi ortada kaybolur gibi oldu. Hiçbir şeye takatim yoktu ve beynim sanki kalın bir sisin içine hapsedilmişti. İçme suyum bitmek üzereyken yağın yağmurla kayığın içi yeniden su ile doldu. Yağmurdan sonraki iki gün boyunca Tanrı'ya hem teşekkür ettim hem de benim canımı olabildiğince acısız alması için yalvardım.

Koca okyanusta savrulduğum ikinci haftanın ortalarında, açlıktan gözümü bile açamayacak haldeyken duyduğum patırtılarla kendime geldim. Büyük bir müşkülâtla doğrulup etrafıma göz gezdirdiğimde, seslerin kayığa düşen uçan balıklardan geldiğini gördüm. Artık iyiden iyiye ölümü beklemeye başlayan ben, bu mucize ile son kuvvetimi kullanarak ayağa kalktım. İçeri beş tane balık düşmüştü. Hemen bir tanesini kapıp, ki oldukça besili balıklardı, kayığın kenarına vurarak öldürdüm. Açlığımdan beklenecek seviyede bir aceleyle balığın hepsini kısa sürede çiğ çiğ yedim. Ancak

tüm vücuda mutluluk veren doygunluk hissi çok kısa sürdü ve bir zaman sonra mideme müthiş bir kramp girdi. Kıvranmaya başladım, sanki midemi ateşten bir mengeneye almışlardı. Ardından, aniden bastıran bir mide bulantısı ile balığı midemde daha fazla tutamadım ve denize kustum. Balığı açgözlülükle çok çabuk tüketmiş ve iki haftadır yemek görmemiş midemi bu hızlı yükleme ile bozmuştum. Yaptığım aptallıktan dolayı kendime kızdım. Aklım başıma geldiğinden, geri kalan balıkları sakın sakın üç günde tükettim. İnsanın çiğ balığa bu kadar çabuk alışması şaşılacak şeydir. Bol bol şükür duası ettim.

Üçüncü haftanın ortalarına doğru, yediğim uçan balıkların verdiği sıhhati artık kaybetmiştim. İçme suyum yine oldukça azalmış, içinde bulunduğum kayığın tabanı pislikten neredeyse çamur halini almıştı. Suyu oldukça idareli kullanmak için hareket etmeye başladım.

Kayıktan dışarı baktığımda denizde yürüyen insanlar görüyordum. Hatta bir sabah, denizde yüzen bir şehrin yanından geçtim. Derinlerde yüzen ve dağlar kadar büyük canavarlar bazen süzülüp kayığın yanından geçiyor, hiçbiri bana dokunmuyor, en fazla birkaç bakış attıktan sonra yollarına devam ediyorlardı. Gördüklerimin hangilerinin gerçek, hangilerinin hayal olduğunu söylemek güçtü. Beynim kim bilir bana ne oyunlar oynuyordu.

Dördüncü hafta çok sert esen bir rüzgârla sallanmaya başladım. Gittikçe şiddetlenen rüzgârın yükselttiği dalgalar beni savurdukça, artık iyice güçsüz düşmüş kollarımla kayığın kenarına tutunmaya çalışıyordum. Fırtına devam ederken yorgunluktan ve susuzluktan bayılmışım. Tam boğulacakken uyandım. Su yutmaya başlamıştım. Panikle çırpınarak el yordamı ile içinden düştüğümü sandığım kayığı aramaya başladım. Yuttuğum su tatlı suydü, gözlerimi açtım. Hâlâ kayıkta olduğumu fark ettim ve tuzlu tuzlu ağladım.

Bundan sonra geçen günler kafamda oldukça afaki bir yer tutmaktadır. Kayığıma toslayarak beni düşürüp yemek isteyen bir

canavarı hatırlar gibiyim. Küpeşteye tırmanıp beni inceleyen, göz göze gelir gelmez kaçan deniz kızlarını da. Bu yarı deli durumda kaç gün geçirdim bilmiyorum.

Usulca sokulan bir karanlık, o günlere dair tüm hatıratımı yutmuştur.

Kaç gün sürdü bilinmez. Her şeyi kaplayan bu karanlık çekildiğinde ilk gördüğüm şey taş bir odanın tavanıydı. Sazdan yapılmış bir yataкта yatıyordum. İlk önce neler olduğuna anlam veremedim, kim olduğumu, hatta adımlı bile hatırlayamadım. Hafızam yeni doğmuş bir çocuğunki kadar temizdi. Korkuyla, kırırdamadan bir süre yattım. Vücudum ağırlar içindeydi. Ölüp öbür dünyaya gidip gitmediğimi düşündüm. Vücuduma baktım. Üzerimde sadece beyaz bir don vardı. Güneş yanıklarımın üzeri pis kokan bir kremle sıvanmıştı. Sağ yanımda bir sehpanın üzerine su ve yemek vardı. Hemen suya sarıldım ve o bir şişe suyu kana kana içtim.

Yine açgözlülük yapmıştım. Zayıf düşen bedenim bunu kaldıramadı ve içtiğim suyu gerisin geriye çıkarttı. Kusarken çıkardığım sesleri duyan bir kadın hemen odaya girdi. Üstümde sadece beyaz bir don olmasına rağmen ayaklarımı kapatan ince örtü ile çıplaklığımı kapatacak mecalim yoktu. Ortılığı temizlemeye başlayan kadın daha önceden hiçbir kavimde görmediğim yüz hatlarına sahipti.

Oldukça garip giyinmişti. Üstünde parlak renklerle ve karmaşık şekillerle bezenmiş yün bir tunik vardı. Uzun eteğinin altına sandalet giymişti. Bronz tenli, kısa boylu, tıknaz sayılabilecek ve saçları kömür karası bir kadındı. Yanakları dolgun, burnu etli ve büyükçeydi. Güzel bir kadın olmamakla beraber çirkin de sayılmazdı.

Bana bir şeyler söyledi. O zaman ne dediğini anlayamamış, bu yabancı dil sanki zebanilerin şarkısı gibi gelmişti kulağıma. Şimdi ise o dilde aşk şiirleri yazıyorum.

Kadın, ortalığı iyice temizledikten sonra odadan çıktı. Hem çıplaklığımdan hem de sebebiyet verdiğim pislikten dolayı utanmıştım. Örtüyü zorlukla doğrularak belime sardım, gücümün son damlasını kullanıp sendeleyerek ayağa kalktım. Hemen bir yerlere tutunarak ayakta kalmayı becerebildim. Yumuşak yere basıyordum. Zemin hasırla döşenmişti. Tam çaprazımda kamp ateşi muadilinde üstü açık bir ocak vardı. Ocağın etrafı ve duvardaki ahşap raflar toprak kapkacak ile doluydu. Erişemeyeceğim yükseklikteki tavanda ise baca niyetine açıldığı belli, hava devridaimi ile odanın aydınlığını sağlayan bir tavan penceresi vardı. Düşe kalka kapıya vardım. Dişimi tırnağıma takarak kapıyı ittim ve çektim. Açılmadı.

Anlaşılan bu odada hapistim.

Tutsaklığım altı ay sürdü. Esir iken geçen zamanın çetelesini tutmam pek tabii ki mümkün değildi. Geçen vakti, serbest kaldıktan sonra konuştuğum ve yıldızları okumayı çok iyi bilen Aztekalı rahiplerden öğrendim. Mahpusluğumun ilk üç ayında beni bir saniyeliğine bile olsa dışarı salmadılar. İlk gün odama giren kız belli ki benim bakımımıdan sorumluydu. Hiç sektirmeden her gün odama gelip gerekli temizliği yapıyor, yemeğimi ve suyum yeniliyordu. Kendimi az da olsa güçlü hissettiğim bir gün kız odada temizlik yaparken aralık bıraktığı kapıya koştum. Niyetim dışarıya çıkmak, en azından güneş altında, açık havada bir nefes almaktı. Kapıdan dışarı ayağımı çıkarır çıkarmaz etten bir duvara çarptım. Merhametli hizmetçi kız araya girmeseydi kapının hemen dışında bekleyen askerler beni belki de dayaktan öldüreceklerdi. O günden sonra Aztekalı kız içeriye iki asker eşliğinde girmeye başladı ve ceberut askerler kızın işi bitene kadar odada beklediler.

Beni ilk kez havalandırmaya çıkardıklarında tutsaklığımın üçüncü ayındaydım. O gün her zaman hafızamda nadide bir yer işgal edecektir.

Hapis olduğum süre içinde hep taş bir kulübe, yahut büyük bir kalenin ücra bir odasında tutulduğumu düşünmüştüm. Ne kadar da yanılıyormuşum.

Bir sabah Meztli, yanındaki iki askerle beraber normal bir gün-müşçesine yine içeri girdi. Uyandığım günden beridir benimle il-gilenen kadının adını öğrenmiş, onunla ilk önceleri işaret dili, sonra da kelimelerle iletişim kurmuş ve kendilerine Azteka diyen bu kavmin dilini hafiften kıvırmaya başlamıştım.

Selamlaştık.

“Kvali tlanesi Aleksos.”

“Kvali tlanesi Meztli.”

Birbirimize gülümsedik. Meztli, insan olduğumu bu dünyada bana hatırlatan tek şey, akıl sağlığımı korumamı sağlayan tek da-yanağımdı. Askerler benimle konuşmaz, yüzüme bakmaz, hatta selamımı bile almazdı.

Birbirimize günaydın dedikten sonra Meztli her zamanki gibi akşamdan kalma yemek artıklarını temizledi. Getirdiği bir testi suyu yanıma bıraktı. Hareketleri her gün olduğundan daha acele-ciydi. Kendisiyle konuşma çabama karşı tamamen sessiz kalmıyor ancak bir an önce işini bitirip gitmek istiyormuş gibi bana kısa ce-vaplar veriyordu. Bir gariplik vardı üzerinde bugün. İşini bitirdikten sonra kapıya yöneldi, yarı yolda durdu. Geriye döndü, gözleri göz-lerime kilitlendi. Yanıma gelip ellerimi tuttu. Daha önceden birbi-rimize hiç dokunmamıştık. Kalbim heyecandan güm güm atmaya başladı. Gözlerini gözlerimden ayırmayarak gülümsedi ve “Ma şe-paktenemi Aleksos,” dedi. Bu, kendi dilinde “iyi olasın,” demekti.

Ellerimi bıraktı. Vücudum kaskatı kesilmişti, terlemeye baş-lamıştım. Olan biteni anlamaya çalışıyordum. Meztli hızlıca se-ğirterek yeniden kapıya yöneldi, kapıyı açtı ve dışarıda kayboldu. Ancak odanın içinde bekleyen iki savaşçı bu sefer Meztli ile dı-şarı çıkmadı, aksine odaya üç savaşçı daha girdi. Gayri ihtiyari

kapıdan olabildiğince uzaklaşıp sırtımı duvara verdim. Vademin dolduğunu, bu vahşilerin artık beni öldürmeye karar verdiklerini düşündüm. Diz çöktüm ve dua etmeye başladım. Ancak bu izbandut misali korkunç görünümlü savaşçılardan beklediğim şedit muameleyi görmedim. Hatta tam tersine, oldukça yumuşak ve kibar hareketlerle yanıma geldiler ve beni elleriyle dışarıya davet ettiler. Şaşkınca yüzlerine baktım. İfadelerinden kızgınlık yahut öfke okunmuyordu. Yavaşça dizlerimin üzerinden kalktım. Savaşçılar gülümsemeye başladılar. Cesaretlendirici hareketlerle yavaşça koluma girdiler ve bana dışarıya kadar eşlik ettiler.

Dışarıya çıktığımda gördüğüm manzara beklediğim en son şeydi. Afalladığımı ve titremeye başladığımı gören bir savaşçı sol elini dostça omzuma koydu. Diğer eliyle altımda yatan koca şehri gösterdi ve “Tenochtitlan! Tenochtitlan!” dedi.

Gözlerimin önünde uzanan bu muhteşem manzarayı kelimelerle resmetmeye belagatim yetmez sanıyorum. Lakin yine de elimden geleni yapacağım.

Dağa benzeyen, hatta dağ kadar büyük bir yapının tepesinde, küçük bir terastaydım. Meğerse taş bir kulübe zannettiğim odam, bir kartal yuvası gibi bu dev binanın tepesindeymiş. Tamamen taş olan piramit yapı yirmi beş insan yüksekliğindeydi ve yükseldikçe inceliyordu. Benim bulunduğum yükseklikte genişliği üç-dört insan boyuna kadar düşmüştü. Koyu renkli taştan yapılma piramidin işçiliği Konstantinopolis’in değme ustalarına taş çıkaracak şekilde sağlam ve zarifti. Taşlara dokundum. Bu duvarların, işlenmesi epeyce zor, sert taşlardan mürekkep olduğunu anlamak için mimar olmaya gerek yoktu. Bulunduğum yükseklikten bakıldığında Tenochtitlan, Konstantinopolis kadar büyük gözüküyordu. İlk önce, bin bir türlü farklı sesin yükseldiği bu şehrin, aynı Konstantinopolis misali üç tarafının denizle çevrili bir yarımada olduğunu düşünerek şaşırdım, fakat daha dikkatli bakınca hayretim bir

kat daha fazla arttı. Tenochtitlan, dağların arasında sıkışıp kalmış büyük bir gölün tam ortasında mukim, koca bir adaya kurulmuştu!

suyun doldurulmasıyla inşa edilmiş yollar, şehrin tamamını kapladığı adadan çıkıyor ve gölün kıyısına kadar uzanıyordu. Hummalı bir trafiğin iki yönlü olarak aktığı bu yollarda daha önceden görmediğim, ancak deveyi andıran bir hayvanla düzülmüş kervanlar gidiyordu. Şehrin hemen her yanında üzerinde bulunduğum piramide benzeyen piramitler vardı ve sayıları Konstantinopolis'in mübarek kiliseleri kadar çoktu. Bulunduğum mesafeden bile harareti hissedilebilen ateşli pazarlıkların yapıldığı ve şehrin her yerine dağılmış pazarlar, memleketin ticarete uzak olmayan mümbit bir yer olduğu hakkında ipuçları veriyordu.

Dikkatimi çeken bir nokta, etrafta hayvana koşulmuş bir arabanın olmamasıydı. Zaman geçtikçe Aztekalılar'ın tekerlekten bihaber olduklarını öğrendim ve dehşete düştüm. Kendilerine tekerleği tanıttığımda benimle oldukça eğlendiler. Köleler ve lamalar varken böyle bir şeye ihtiyaçları olmadığını, hem engabeli arazi sebebiyle tekerleğin hiçbir işe yaramayacağını, oysa ki köle hammallar ile lamaların her yere kolayca tırmanabildiğini söylediler.

Bizim medeniyetin temel taşı olarak bellediğimiz tekerleği keşfetmemiş olan Aztekalılar kesinlikle vahşi değillerdi. Tenochtitlan canlı, uygar ve hayat dolu bir şehirdi. Hapis kaldığım süre boyunca vahşi olduklarına adım gibi emin olduğum bu insanların kaldığım kulübenin taş işçiliğini nasıl yapabildiklerine hayret etmiştim. Şu anda aralarında yürüdüğüm, her biri neredeyse Ayasofya Kilisesi kadar büyük binaları dikebileceklerini aklımın ucundan bile geçiremezdim.

Şehirdeki binalardan bazıları diğerlerine kıyasla daha gösterişliydi ve bu binaların çevrelerinde daha çok savaşçı dolaşıyordu. Bu tip evlerin saray ya da önemli kişilerin evleri olduklarına kanaat getirdim.

Özellikle üç ay dört duvar arasında kaldıktan sonra çok daha büyüleyici gelen Tenochtitlan teması ile vaktin nasıl geçtiğini anlayamadım. Askerler bir süre daha dışarıda kalmama izin verdikten sonra yine aynı kibarlıkla beni odama geri soktular ve kapıyı kapatıp üzerime kilitlediler.

O günden sonra sabahları bir saat kadar terasa çıkmama izin verildi. Fiilen hâlâ hapistim ama verilen bu küçük izin bile, sanki yeniden doğmama yol açmıştı. Uzun bir süre dışarı adımını atmadan soğuk ve nemli dört duvar arasında kısıtlı kalmayanlar neler çektiğimi bilemez.

Terasa çıkarıldığım havalandırma saatimi boş geçiriyor da değildim. Şehri inceliyor, artık beni muhatap alan askerlerle konuşuyor ve Aztekalılar'ın dilleri hakkındaki bilgimi olabildiğince çabuk ilerletmeye çalışıyordum. Metzli dışarıda geçirdiğim zaman boyunca bana eşlik etmeye başlamıştı. Genç kıza Tenochtitlan'daki binaları gösteriyordum, o da bana bilgisi yettiğince hangi binanın ne için kullanıldığını, hangi yolun nereye gittiğini anlatıyor ve çevredeki başka şehirler hakkında bilgiler veriyordu. Anlattığı kadarıyla Aztekali İmparatorluğu aslında bizim Alman beylikleri gibi dağınık ve küçük beyliklerin bir araya gelip kurdukları bir devlettir. Her derebeyinin ve kralın üstünde olan İmparator'un payitahtı başkent Tenochtitlan'dı ama diğer şehirlerin reisleri de kendi şehirlerinde geniş bir muhtariyete sahiptiler.

Vukuatsız bir ay geçti. Bir sabah, havalandırma saatime yakın, odama aniden on-on beş tane savaşçı doluştu. Tepeden tırnağa silahlı bu savaşçıların suratları hayli asıktı. O gün işlerde bir değişiklik olduğunu anladım. Savaşçıları selamladım, selamımı almadılar. İki tanesi arkama geçti ve beni yere bastırarak diz çöktürdü. Canım acımıştı. Ses çıkaracak oldum, bir savaşçı kaburgalarım sert bir tekme attı, sustum. Başka bir tanesi kafamı tutup yere kadar eğdi. Korkuyordum. Şimdi kafamı kesmek isteseler, itirazlarım

bir sonuç verir miydi? Dua etmeye başladım. O durumda beni bir süre beklettiler.

Bana saatler gibi gelen bir zaman sonra savaşçıların tümü sözleşmiş gibi aniden diz çöktü. Beni kısıkvrak tutan savaşçılar, diz çöken arkadaşlarına katılmalarına rağmen demir pençelerini biraz olsun gevşetmediler. İçeri birinin girdiğini hissettim. Aslında önce kokladım desem doğru olur; zira ayak seslerinden önce, burnuma oldukça güzel ve önceden duymadığım rayihalar geldi. Birinin eşiği atlayarak içeri girdiğimi duydum. Eşiğin orada bir süre bekledi, belki de yaşadığım izbe odayı süzüyordu. Yürümeye devam etti ve yanıma biraz daha yaklaştı. Bu şahsın yüzünü henüz göremesem de önemli biri olduğunu anlamıştım. Ayak sesleri durdu, altınla kaplanmış süslü sandaletlerini artık gözümün ucuyla görebiliyordum. Bana dört-beş ayak mesafedeydi. Beni incelediğini, gözlerinin üzerimde gezdiğini hissettim. Maiyetindeki kişilere bazı şeyler fısıldadı. Kontrollü sesi ipek gibi yumuşaktı.

Fısıldadığı kişi Azteka dilinde oldukça basit kelimeler kullanarak bana kim olduğumu sordu. Hâlâ kafamı kaldırmama izin vermediklerinden yüzlerini göremeden konuşmak zorundaydım. Geçen zaman zarfında öğrendiğim Azteka dilini tüm hünerimi kullanarak en iyi şekilde konuşmaya çalıştım ve adımlı söyledim.

Başka bir fısıldaşma oldu. Bu sefer gelen soru memleketim hakkındaydı. Bana nereden geldiğimi soruyorlardı.

Güneşin doğduğu yönde yatan Büyük Deniz'in ötesinden geldiğimi ve makus talihli bir kazazede olduğumu söyledim. Memleketime Roma denildiğini, doğup büyüdüğüm yere Konstantinopolis adı verildiğini ve memleketim Roma'nın vaktinde çok büyük bir imparatorluk olmasına rağmen Türkler denilen bir bela yüzünden iyice küçüldüğünü anlattım. Tenochtitlan'dan çok daha kadim bir şehir olan şehrim Konstantinopolis'in en az Tenochtitlan kadar büyük olduğunu söyledim.

Sözüm bittiğinde odamdaki gizemli şahıstan hafif bir kahkaha yükseldi. Yine bir fısıldaşma oldu. Belli ki, ziyaretçim öyle yüksek bir mertebeye sahipti ki benim gibi bir esir parçasına doğrudan hitap etmeyi kendisi için bir hakaret olarak görüyordu.

Artık değil odadaki, belki de tüm Azteka İmparatorluğu'ndaki en önemli şahıs olduğuna inanmaya başladığım ziyaretçimin sözcüsü yine konuşmaya başladı. Büyük Deniz'in ötesinde Quetzalcoatl'ın yaşadığını, benim gibi bir ölümlünün oradan glemeyeceğini, hele bu kadar kara renkte derimle (o sırada oldukça koyu tenliydim. Babam koyu tenimizi hep Arap asıllı atalarımıza bağlardı. Denizde geçirdiğim haftalarda yediğim güneş de bunun üzerine binince çoğu Aztekalı'dan daha koyu tenli olup çıkmıştım) tanrının yanına bile yaklaşamayacağımı, bahsettiğim gibi bir şehrin var olmasının imkansız olduğunu söyledi. Büyük ihtimalle kuzeydeki geniş topraklardan gelen bir meczup olduğumu, orada karıştırdığım haltlar sebebiyle halkımın beni terk ettiğini, iddia ettiğim gibi suyun öte yakasındaki tanrıların ülkesinden geliyor olsaydım, beni derme çatma bir teknede ölmek üzereyken bulmayacaklarını ekledi. Meselenin hassasiyetini hissetmiştim, aksini iddia etmek bir yaraya çare olmayacaktı. Ellerinde hâlâ esir olduğum bu kavmin ne dinine ne de töresine küfür etmek istiyordum.

Herkesin hürmet gösterdiği gizemli konuk bana iki adım daha yaklaştı ve ellerini saçımda gezdirmeye başladı. Bir süre parmaklarıyla inceledikten sonra saçımı kavradı ve kafamı kaldırdı. Çakmak gibi iki göze bakıyordum. Bu uzun boylu, kartal burunlu, ince dudaklı ve yakışıklıca adamın gözleri bir süre bana kilitlendi. Bir Hint fakiri tarafından efsunlanmış yılan gibi yerimden kıınılmıyordum. Gözlerini gözlerimden kaçırmayarak sıkı sıkı tuttuğu saçlarımı kibarca bıraktı ve alaycı bir şekilde gülümsedi. Kapıya yöneldi. Askerler kendisine eşlik etmek için hareketlendiler.

Azteka İmparatoru kapıdan çıkarken duraksadı, arkasına dönüp bana baktı. Yüzünde hâlâ o alaycı gülümseme vardı. Beni bir

süre sanki bir sirk hayvanıymışım gibi süzdü. Sonra yüz hatları gerildi. Tıslayarak, “Suyun öte yanında kimse yok,” dedi ve yoluna devam etti.

Bu karşılaşmadan sonra halim fena olacak diye düşündüm. İmparatorun odamdan ayrılmadan önce bana sinirle bakan yüzü aklımdan çıkmıyordu. Bunun iyi bir gelişmenin emaresi olamayacağını düşünüyordum. Ancak olaylar beklentilerimin tam aksi yönde cereyan etti ve durumum iyileşti. Üç aya varmadan beni bulduğum taş hapishaneden çıkarıp Tenochtitlan’da, sarayın yakınlarındaki bir eve yerleştirdiler. Artık esir olmadığımı ve istediğim her yere gidebileceğimi, ancak can güvenliğim için gittiğim her yerde bana iki tane savaşçının eşlik edeceğini söylediler. Alınan bu kararın her şeye rağmen benim kaçmamı engellemek için mi, yoksa halkın daimi suretle bana karşı gösterdiği alâkadan beni korumak için mi olduğuna tam karar veremedim. İlk günlerde ne zaman dışarı çıksam etrafımda bir kalabalık birikiyor, şehrin o sokağında hayat duruyor ve sokak gezilerim artan izdihama karşı savaşçıların meraklılara sopayla müdahale etmesi ile son buluyordu. Bu durumu engellemek için içeride kalmak şöyle dursun, mümkün mertebede dışarı çıkmam gerektiğini düşünüyordum. Böylece Tenochtitlan halkının bana karşı aşinalığı artacak, bir süre sonra dikkat çeken bir seyirlik temaşa olmaktan çıkacaktım. Gerçekten de beklediğim gibi oldu. Ben her gün dışarı çıkıp halk arasında zaman geçirdikçe peşimden gelen kalabalık yok olacak derecede azaldı.

Günlük ihtiyaçlarımda bana yardıma devam etmesi için Metzli’den yanımda kalmasını rica ettim, o da bu teklifimi sevinçle kabul etti. Yeni evimin iç mekanı eski hücremden pek de farklı döşenmemişti. Pazara gittiğinde Metzli’nin peşine takılıyor, önceden denemediğim meyveleri deniyor, ilk kez aldığım tatlar sebebiyle yüzüm bazen şekilden şekle giriyor ve bu da pazardaki Aztekalılar için güzel bir seyir oluyordu.

Sokakta dolaşırken en büyük derdim ise lama denilen deve benzeri mendebur hayvanlardı. Bu hayvanlar birine kızdıklarında o kişinin suratına tükürmeleriyle meşhurdur. Sakin görünmelerine rağmen oldukça sinirli hayvanlardır. Ne hikmetse, Azteka memleketindeki hiçbir lama benden hoşlanmıyordu. Adeta aramızda bir kan davası varmışçasına ne zaman beni görseler yüzüme tükürüyorlardı. Suratıma okkalı bir tükürük yemem için bir lamanın bulunduğu sokağa girmem yeterliydi. Bazen, sahibinin ipinden tutarak uslu uslu götürdüğü bir lama benim yanımdan geçerken aniden cin tutmuş gibi huysuzlaşıp marifetini üzerimde gösteriyordu. Cehennem odunu olasıca hayvanlar benim yabancı olduğumun kokusunu alıyor gidiydiler. Bu durum canımı oldukça sıkırsa da Metzli ile diğer Aztekalılar'ı çok eğlendiriyor, kimi zaman yanlarını tutarak iki büklüm bir halde uzun süre kahkaha atıyorlardı.

Vaktim oldukça şehrin okumuşları ile konuşuyor ve onlardan öğrenebileceğim ilimleri öğrenmeye, öğretebileceğim ilimleri de öğretmeye gayret ediyordum. Lakin beni eğlenceli ve zararsız bir meczup olarak kabul ettikleri için, bu ulema ağızından çıkan sözlerle hiçbir ehemmiyet bahsetmiyordu. Onlar için mucizevi bir şekilde Büyük Deniz'de hayatta kalmayı becerebilmiş ve güneşten beyni pişmiş bir deliydim. Bir süre sonra bu durumdan sıkıldım ve kendileri ile bildiklerimi paylaşmaktan vazgeçtim.

Evin içinde en üst mertebede muhtariyetim vardı. İstedğim eşyayla evimi düzenleyebiliyordum. İlk fırsatta tahtadan bir haç yaptım ve yatağımın dayalı olduğu duvara astım. Haçı çakarken elimi kesmemi hayra yordum ki şükür İsa Efendimiz'e, yüzümü kara çıkarmadı. Belki yabancı bir memlekette kâfirlerin arasında yaşamaktan, belki de ilahi bir esinlenmeden olacak, gün geçtikçe Hıristiyanlığa daha çok sarılıyor ve bu dünyadaki varlığımı daha derinden sorguluyordum. Aklımda kalan Yeni Ahit âyetlerini yaşlanınca bunarım da hatırlayamam korkusu ile pürtelaş halde parşömenlere yazıyor, adeta kendi küçük manastır kütüphanemi

yaratıyordum. Hemen her gün birkaç saatimi dua ederek ve Tanrı'mıza yakararak geçirmeye başlamam Metzli'nin dikkatini gün geçtikçe daha çok çekiyordu. Bebekliğinden beridir Azteka dini ile büyümüş olan genç kız, benim Tanrı'mın kurban istemiyor olmasına inanamıyor, ona bu kadar çok yakarmama bir anlam veremiyordu.

Dualarımı Yunanca ettiğim için yakarışlarım ve sözlerim Metzli için bir şey ifade etmezdi. Ben dua ederken sessizce oturur ve gözlerini kırpmadan her türlü hareketimi izlerdi. Bazen Tanrı'nın huzurunda vecd ile uzun süreler kalır ve sabaha kadar tövbe ederdim. Böyle zamanlarda Metzli dayanamaz, sabaha kalmadan oturduğu yerde uyuyakalmış olurdu. Masumiyeti sanki onun ibadeti idi.

Bir gün yine dua ederken yanıma oturdu ve duvarda asılı duran haçın ne anlama geldiğini sordu. Kendisine daha önceden az da olsa İsa Efendimiz'den bahsetmiştim. Bu sefer teferruatlı bir malumat talep ediyordu. Dilim döndüğünce İsa Efendimiz'in Tanrı'nın yeryüzünde yansıyan sureti olduğunu ve bizim günahlarımız için çarmıhta can verdiğini, ancak sonradan dirilip de Tanrı katına yükseldiğini ayrıntılarıyla anlattım. Sözümü bitirdiğimde anlamadığı bir yer olup olmadığını sordum, isterse sorularına ayrıntıyla cevap verebileceğimi ekledim.

Metzli bir süre sessizce düşündü. Sonra yavaşça, İsa'nın eğer söylediğim gibi dirildiyse hâlâ dünya üzerinde gezip gezmediğini sordu. Böyle bir durumun mümkün olabileceğini tasdik ettim.

"Ama," dedi, "Ben İsa olsam ve bir Hıristiyan evine girsem, beni öldüren işkence aletinin her evin baş köşesinde asılı olması beni küplere bindirir!"

Afallamıştım, sinirli bir şekilde düşüncesinin ne kadar yanlış olduğunu, gördüğü haçı aslında gerçek bir haç olarak görmemesi gerektiğini ve meselenin sembolik yönünü anlattım. Bir an, hâlâ kalbinde vahşi bir yerli olan Metzli'nin bizim olgun dinimizi anlamasını beklemenin nafil olduğu yönünde bir umutsuzluğa

kapıldım. Serzenişlerimi sonunakadar dinledi ve gülümseyerek yanımdan çekildi.

Ertesi gün yeniden yanıma sokuldu ve bu sefer Meryem Anamız'la ilgili sorular sordu. Günahı boynuma, elimden geldiğince Meryem Anamız'ın faziletlerini, imanını, fedakârlığını anlattım. Biz Hristiyanlar için öneminden bahsettim. Açıkça belli oluyordu ki bu sefer yüreğinde daha az şüphe vardı.

Birkaç gün içinde bu sorular sabahlara kadar süren sohbetlere dönüştü. Metzli anlattığım her şeyi can kulağı ile dinliyor, gözleri parlayarak Hristiyanlık hakkında en ufak ayrıntıları soruyor, tatmin edici bir cevap almadan rahat edemiyordu. Yine güneşin ilk ışıklarına kadar süren bir sohbetimizin sonunda uyumadan önce, İsa Efendimiz ve Meryem Ana'mıza dua etmek istediğini söyledi. Bunu duyunca gözyaşlarımı tutamadım ve kendisine emin olup olmadığını sordum. Hayatta daha önceden hiçbir şeyi bu kadar çok istemediğini, imanının tamlığına emin olduğunu ve peygamberimize bunu söylemenin zamanının artık geldiğini bana heyecanla anlattı. Bir süre birbirimize sarılıp ağladık.

Metzli kısa zamanda oldukça dindarlaştı. Kendi evimizde ibadetimizi ediyor, Tanrı'ya kaderlerimizi çarpıştırdığı için dua ediyorduk.

Bir süre olaysız, kendi halimizde kavrulduk.

Yağmurlu bir gecede, Metzli'nin kardeşi Quatzl bize kalmaya geldi. Eski bir savaşçı olan Quatzl'ın dehşetli savaş hikâyeleri özellikle gece yatıya geldiğinde bitmek tükenmek bilmezdi. Yemeğimizi yedik ve muhabbet ettik. Quatzl, o gece savaş anılarından hiç bahsetmedi, şaşılacak derecede sessizdi. Masadaki muhabbeti devamlı suretle ben canlı tutmaya çabalıyordum. Bu halini, canının bizimle alâkasız bir olaya sikkın olmasına verdim.

Evimizde yatılı misafirimiz olduğunda, ki çok sık olmazdı, ibadetimizi gizli tutmak için beraberce dua etmeden yatar, dualarımızı

yatağımızda gizli gizli ederdik. Kendi dinince hayli dindar olan bu milletin fertlerinin inancımızı yaşadığımızı görmelerinden korkuyorduk.

Yatma zamanı geldiğinde Quatzl'a iyi geceler diledim, yatacağı yeri gösterdim ve döşeğime geçmek üzere hareketlendim. Ancak arkamdan, "Haydi dua edelim de öyle yatalım!" diye seslenen Metzli'yi duyunca taş kesildim. Metzli'ye değerli bir vazoyu yere düşürüp de tuzla buz etmiş gibi suçlayan gözlerle baktım. Ancak o gülümsüyor, arkasında duran erkek kardeşi ise utangaç bir ifade ile yüzüme bakıyordu. Gözleri sabırsız bir hevesle parlıyordu. Durumu kavramıştım.

Hep beraber dizlerimizin üstüne çöktük ve dua ettik. Vecd ile kendimizden geçmiştik. Duadan sonra uyumadık ve sabaha kadar dinimiz üzerine sohbet ettik. Yeni din kardeşimiz Quatzl gecenin çoğunu ağlayarak geçirdi. Çok günah işlediğini söylüyor, Tanrı'nın tövbelerini kabul etmesinin mümkün olmadığını haykırıyordu. Kendisini avuttum ve Rabbimizin ne kadar müşfik olduğunu anlattım. Sabah evden ayrılmadan evvel de yeni kardeşimize kendi ellerimle oracıkta çaktığım minik tahta bir haç hediye ettim.

Bundan sonra her şey baş döndürücü bir hızla gelişti. Quatzl ve Metzli dinimizi öğrenmek isteyen, gönlü iman ateşi ile yanmak için kıvranan, küfürden kaçmak isteyen kişileri evimize getirmeye başladı. Başlarda, ibraz ettiği tehlikeden dolayı bu duruma şiddetle karşı çıktım. Ben ne papaz ne misyoner ne de haşa, peygamberdim. Zaten bu insanlara dinimizi hakkı ile öğretebilir miydim? Dini bilgilerim bir âlim seviyesinde asla değildi. Bana sorulan sorulara Tanrı korusun, yanlış cevap verip de dinimizi yanlış öğretme tehlikesi mevcuttu. Ayrıca, bu sofu memlekette kimsenin inancını değiştirip de canını tehlikeye atma vebalini almak da istemiyordum. Bütün bu hezeyanlarla boğuşurken Metzli'nin bir sözü beni gafletten uyandırmış ve aslıma döndürmüştür.

"Sen kim oluyorsun da kullardan Tanrı'nın müjdesini esirgiyorsun?"

Cemaatimiz büyüdü. Altı kişi olmuştuk. Yeni kardeşlerimize hep Hıristiyan memleketlerinden bahsediyor, dindar imparatorumuzun hüküm sürdüğü yerlerdeki zarif ama aynı zamanda da heybetli kiliselerimizden bahsediyordum. Hıristiyanların özgürce ibadetlerini yapabildikleri ve Tanrı'nın hak dininin hüküm sürdüğü bu topraklar kardeşlerimizi heyecanlandırıyor, benden kiliseleri anlatmamı istiyorlardı.

Bu kadar çok bahsettiğim ibadethanelerimizin neye benzediğini daha iyi gösterebilmek için bir parşömene Ayasofya Kilisesi'ni güzelce çizdim. Hatta her kardeşimiz için birer tane kopyasını çıkarıp çoğalttım. Açık gönüllerle nüshaları kabul ettiler ve benim bu naçiz hediyemi en mühim mülkleri addettiler.

Kitabın bu kısmına gelince Theo bir şeylerin temelinden değiştiğini fark etti. Yazı devam ediyordu ancak kitapta kullanılan mürekkep, elyazısı ve üslup oldukça farklılaşmıştı. Kafasını çekmecedan uzatarak Kaptan Luigi'yi kontrol etti. Hâlâ uyuyordu. Dikkatini yeniden kitaba yöneltti.

Bendeniz, İsa Efendimiz'in nahif ve silik kulu Tenos. Tanrı benim gibi sefil birine acıdı, doğru yolu gösterip hidayete erdirdi. Çok şükürler olsun ki, Aziz Aleksos yazısını tamamlama sevabını da bana kazandırdı. Bütün bunlar için İsa efendimize hamdolsun.

Madem ki hak yolunda şehit düşen Aziz Aleksos'un hatırasını dilim yettiğince tamamlamak benim üzerime vacip kılındı, tüm melekler yardımcım olsun.

Aleksos pirimizin gösterdiği hakikat yolunu tutan hemşerilerimin sayısı gün geçtikçe çığ gibi büyüdü. Zamanı geldi, ben de o küçük ama gözleri hakikati gören ashaba katıldım. Azizimizin vaazlarını dinledim, dinimizi gizli de olsa elimden gelen en

iyi şekilde yaşamaya çalıştım. Lakin muştulu haber, sadece İsa'ya kalbi açık bir şekilde kabul edenlere gitmemiş. Şeytanın oğlu, iblisin mahdumu olan imparatorun fareleri de bu haberi o mel'un kâfire yetiştirmişler.

Sıcak bir sabah pazar ayinine doğru yollanmıştım. Dar sokaklardan koşarak geçiyor, telaşlı bir şekilde gizli ayinimize yetişmeye çalışıyordum. Aziz Aleksos'un evinin bulunduğu sokağa girdiğimde kapısının önünde bir gulgulenin süregeldiğini duydum. Adımlarımı hızlandırdım ve evin önüne geldim. Kapının önü asker doluydu. Belli ki, itikadımızı duyan imparator, kendinden beklenen firavunluğu yapmış ve zehirli savaşçıları üzerimize salmıştı.

Askerlerin ayin başlamadan evvel davranıp baskını erken yapmış olmaları çoğu din kardeşimizin canını kurtarmasına izin veriyse de, ibadet heyecanı ile kilisemize erkenden varan kalbi temiz ve iman ateşiyle yanan on iki kardeşimizi savaşçılar kısıkrak yakalamışlardı. Yerlerde sürükledikleri masumlara ağza alınmayacak hakaretler ediyorlar, dövüyorlar ve saraya doğru sürükliyorlardı. Kardeşlerimi o halde gördükten sonra kalbime sanki bir bıçak saplandı. O anda savaşçıların üzerine atlamak ve din kardeşlerimi ellerinden kurtarmak istedim. Hamdolsun ki Tanrı'nın gönderdiği bir esin beni durdurdu.

Evet, kendimi hemen orada savaşçıların önüne atabilir ve bu uğurda şehit olabilirdim. Ancak benim şahadetim, sonradan bana ihtiyaç duyması muhtemel kardeşlerimize yardım edebilme ihtimalimi ortadan kaldırırdı. Bu bencilliği yapamazdım. Dudağımı ısır-dım, ağladım ve kardeşlerimin saraya sürüklenmesini seyrettim.

Sarayda olan bitenleri ise orada muhafızlık yapan bir kardeşimizden öğrendik.

Duyduk ki, bizim bakmaya bile kıyamadığımız azizimizi başı kabak bir şekilde imparatorun önüne atmışlar. Yüzü gözü kan içindeymiş, sol böğründe bir yara varmış. İmparator azizimize İsa diye birinden bahsedip bahsetmediğini, haşa, Azteka halkını deli

saçmaları ile zehirleyip zehirlemediğini sormuş. Yüzü Tanrı'nın nuru ile iyice aydınlanan azizimiz idam edileceğini ve bulunduğu durumdan şehit olmadan çıkamayacağını anlamış. Ancak bu durum, imparator kendisini mel'un tokadı ile susturana kadar oradakilere İsa peygamberimizin müjdesini anlatmasına engel olmamış.

Tahtından kalkıp da esirinin yanına kadar gelen imparator, ki imparatorun buna tenezzül etmesi görülmüş şey değildir, azizimize kuruyasica eliyle bir tokat aşkettikten sonra Tanrı'nın tek bir oğlunun olduğunu ve o evladın da kendisi olduğunu söylemiş. Azizimizi kâfirlikle ve bozgunculukla suçlamış.

O mübarek insanı ve müjdeli haberle ruhları kurtulan o güzel on iki kişiyi bütün gece boyunca işkencelerden geçirmişler.

Saraydaki muhafız dindaşımız Kezo, azizimizin ve kardeşlerimizin sabahın ilk ışıklarında idam edileceği haberini bize getirir getirmez, hemen zindana saldırmakta ve sonunda ölüm de olsa, mahpus kardeşlerimizi kurtarmak için harekete geçmekte hemfikir olduk. Yayından fırlamaya hazır oklar gibiydik. Ancak Kezo'nun bize anlattığı bir ayrıntıyı duyduktan sonra bağrımıza taş basmaya ve Aziz Aleksos'un emrettiği gibi, hiçbir şey yapmama-ya karar verdik.

Aziz Aleksos'u onca işkenceden sonra zindana götürürlerken, kendisi muhafız kardeşimizin olduğu yere gözlerini çevirmiş. O sırada kardeşimizden çok uzakta olmasına rağmen, Tanrı'nın mucizesi ile sadece onun duyabileceği bir şekilde dudaklarından, "Yaşayın ve koruyun!" kelimeleri dökülmüş.

O geceyi birimizin evinde toplanıp ve dua ederek geçirdik. Ne kadar çaresiz olsak da biliyorduk ki Tanrı bizimledir.

Sabah, herkesin bildiği ama lanetlenmemek için burada anmak istemediğim insanlık dışı yöntemle, kardeşlerimizi ve azizimizi kâfir tanrıları için katlettiler. Ardından sanki değersiz birer hayvan leşiymiş gibi kalpleri çıkarılmış vücutlarını küfür piramidinin

tepesinden attılar. Gece olunca gizlice naaşların atıldığı yere gittik. Ah o nasıl bir manzaraydı! Sadece kardeşlerimiz değil, kâfir rahiplerin kendi dinleri için kurban ettikleri binlerce masum beden kalpleri çıkarılmış ve bedenleri düştükleri yükseklikten dolayı kırılmış bir halde piramidin dibinde yatmaktaydı. Gelinlik çağıdaki kızlar, bıyıkları yeni terlemiş delikanlılar... O faciayı görüp de unutmak imkansızdı.

Azizimiz dahil, o mübarek ruhları taşımış olan kardeşlerimizin bedenlerini gizlice toplu mezardan kurtarıp kendilerine yarasır bir yere dualarla gömdük.

Ey kardeşim!

Bu satırları ilk kez okuyorsan, belli ki aramıza yeni katılmış ve İsa efendimizin müjdesi ile şereflenen bir insansın! Mübarek hatıraları zedeleme ve onlara zeval getirme. Yok olmadık, buradayız. Bizi kırmak istediler; lakin on idik yüz olduk, yüz idik bin olduk. Kırıldıkça çoğaldık, çoğaldıkça müjdeledik.

Sen, ey kalbi iman dolu kişi! Azizimizin hatıralarının yazılı olduğu bu mübarek kitabın kâfirlerin eline geçmesine asla izin verme. Unutma ki, bu kitap senin ve neslinin geleceğinin güvencesidir.

Yaşa ve koru.

İsa efendimizin doğumunun bin dört yüz yirminci senesi.

Kitabı bitiren Theo istemsizce gözlerini kırıpıştırdı ve kitabın ağır deri kapağını kapadı. Her türlü gizeme ev sahipliği yapan bu dünyada bilinmedik ne kadar çok sır ve beklenmedik ne kadar çok yaşam öyküsü vardı. Makus talihi sebebiyle İstanbul'dan bilinmeyen bir diyara sürüklenen hemşehrisi için üzüldü. Adamın yazdığı her satırda memleket hasreti ile yandığı belliydi.

Başına bahsettiği kaza gelmese sıradan günahkâr denizcilerden biri olacak bu adam, yaşadığı zorluklar ve belki de yeni bir yeri

keşfetmenin getirdiği sıkıntı sebebiyle hiç tanımadığı bir halk tarafından aziz seviyesine yükseltilmişti. Belki de işin sırrı buydu; Kaptan Aleksos, hiç tanımadığı ve kendine tamamen yabancı bir halkın gözünde azizlik mertebesine ulaşmıştı. Kimse kendi köyünde peygamber olamazdı.

Kamaranın kapısından tıkırtılar geldiğini fark etti. Birileri kapıyı maymuncuk ile zorluyordu. Theo kitabın ve kendisinin hâlâ içinde olduğu çekmeceye iyice sinerek kapıyı gözetlemeye başladı. Kapıyı zorlayan adam işini kısa sürede ustalıkla bitirdi, kapı aralandı. İri cüssesinden beklenmeyecek kadar sessizce yürüyen bir adam yavaşça içeri süzüldü. Uzun boylu adam kukuletalı bir kaftan giymişti. Koyu renkli ve ihtimal ketenden dokunmuş kaftanın bilek kısmında sık, renkli ve kısa kuş tüyleri vardı. Uzun elbisesinin eteğinin altından bir görünüp bir kaybolan ayakları sandaletliydi. Gizemli ziyaretçi elini beline atarak o karanlık kamarada bile parlayan bir cisim çıkardı. Volkan taşından yapılma bir bıçaktı bu. Adam elindeki silahı indirmeden kısa, sessiz ama emin adımlarla masaya doğru yürümeye başladı.

Hâlâ çekmecenin içinde kitaba siper almış bir şekilde duran Theo, tekinsiz şahsın masaya doğru yürümeye başladığını görünce Rumca sert bir şekilde, “Dur!” diye fısıldadı.

Bunu duymayı hiç beklemeyen davetsiz misafir afalladı. Ace-mice etrafına bakındı. Görünürde kimseler yoktu. Acaba masanın altında biri mi var, diye düşünerek masanın altını yokladı. Orada da kimse yoktu. Kaşlarını çatı, ses çekmecedен mi geliyordu? Mümkün değildi.

Bu sefer masanın üzerine, çekmeceye doğru eğildi. Çekine-rek, “Kim konuştu?” diye muhatap aldığı kitaba doğru fısıldadı.

Theo durumun nazikliğine rağmen gülmek için kendini zor tuttu. Başka bir zaman ve başka şartlar altında bu mizansen hasıl olsaydı, karşısındaki adama çok güzel bir oyun oynardı ama, neyse!

Ciddileşti, “Kitap değil tabii ki!” dedi. “Geri çekilirsen kendimi göstereceğim. Düşman değilim, bilakis büyük ihtimalle dostum. Ama hele önce şu elindeki bıçağı bir bırak bakalım ki muhabbetimiz en güzel yerinde bıçak gibi kesilmesin. Ha bir de önemli bir husus, hatta bir şartım var. Ben, nasıl desem, her gün sokakta görmeye alıştığın kişilere benzemem. Ha, adam olmaya çoğundan daha adamımdır da, yine de seni uyarayım. Beni görünce ecinniyim diye üzerime atılmayacağına söz verirsen, ancak o zaman sana kendimi gösteririm.”

“Ecinniden İsa Efendimiz’e sığınırım,” diyen adam ihtiyatla geriledi. Elinde tuttuğu bıçağı indirdi ama kuşağına geri sokmadı. “Haydi göster bakalım kendini.”

Kitabın yanında bir kıpırdama oldu. Önce ihtiyatla sadece kafasını çıkaran Theo, yavaştan masanın üzerine çıkarak kendini gösterdi. Adı Xamal olan Aztek savaşçısı, Theo’yu ilk gördüğünde bir çeşit fare zannetti. Gayriihtiyari, bu pis hayvanın kutsal emaneti kımırtmış olabileceği aklına geldi ve yüreği hop etti. Kitabı bu beladan kurtarmak için masaya doğru hamle yapan adam fareden gelen, “Hele yavaş ol efendi!” nidasıyla duraladı.

Savaşçı afalladı, boş gözlerle Theo’ya baktı. Sonra gözleri büyüdü. Dudaklarının arasından şaşkınlıkla, “Fare konuştu!” kelimeleri döküldü.

Theo iç çekti. “Bu hakareti duymaya artık alıştım sayılır ama yine de hakaret hakarettir, mide bulandırıyor,” dedi. Ardından ciddileşti, “Efendi! Ben her insan gördüğümde ‘Aman tüysüz şempanze, ne acayip lakırdılar ediyor!’ diyor muyum? Çok şükür, insan nedir, şempanze nedir ayırt edebiliyorum. Ama siz, maşallah, kuyrukluyu görünce hemen fare sanmaktan hiç sıkılmadınız!”

Gözleri hâlâ fal taşı gibi açık olan Aztek savaşçısının Theo’nun incelikle dile getirdiği serzenişi anlaması mümkün değildi. Lehinde olan vaziyetin aleyhine dönmeye başladığını fark eden zeki savaşçı insanüstü bir güçle kendini topladı.

“İn misin, cin misin, yoksa sihirli fare misin bilmiyorum,” dedi. “Ama ben şunu bilirim; bu topraklarda hangi taşı kaldırırsan altından bir efsun çıkar. Biz dünyanın bu bucağında gündüz peri, gece cin ile boğuşarak büyürüz. Suyumuza su cini, etimize kurt adam ortak çıkar. Ancak Meryem Anamız ve Aziz İsa Efendimiz’in yardımıyla her türlü ecinninin üstesinden geliriz. Kavmim beyaz adam gelmeden önce sırf şans ile bunca senedir yok olmandan yaşamadı. Şunu da bilesin ki ecinni, İsa Efendimiz’in yareni yaren, hasmı hasmımızdır!”

Theo, sahip olduğu fazla takva sebebiyle gönlü dolup taşan ve bendine sığamayan bu adamın nazik bir vaka olduğunu anlamıştı. Usta bir asker olan suikastçı, kendisine verilen görevin aşkıyla iman dolu gönlünün heyecanını belli ki birbirinden ayıramıyor ve pek doğru düşünemiyordu. Ani bir hareketle aslen masum bir insan olan kaptanın canını alması işten bile değildi. En ufak bir kışkırtma halinde, heyecanlanan bu kararlı yerlinin kaptana şuracıkta kıyması gayet olasıydı ve böyle bir çılgınlık gelinciğin İstanbul’a geri dönme hayallerini suya düşürürdü. Kaptanı kamara-sında öldürülmüş bir gemi haliyle hemen sefere çıkamazdı. Önce bir soruşturma başlardı, gemi didik didik aranırdı. Ayrıca soruşturma bitmeden gemide şüpheli olarak belirlenen kimsenin ayrılmasına izin verilmezdi. Bu, geminin en erken mahkeme bittiğinde yola çıkabileceği anlamına gelirdi. Merhum kaptanın yerine işi kabul eden yeni bir kaptanın bulunması falan derken, gemi en az bir sene daha limanda kalırdı. Bu sebeple Theo, adamın huyuna gitmeye ve azılı suikastçıyı planladığı cinayetten tatlı dille vazgeçirmeye karar verdi.

“Öyleyse, diyeyim sana cesur cengaver,” dedi Theo. “Çok şükür ki İsa peygamber dostuyum. Üstüne üstlük, tesadüfe bak ki, sizin azizinizin de hemşehrisiyim. Sen buraya çat kapı gelmeden önce kendisinin arkasında bıraktığı aziz hatırasını okuma şerefine nail oldum. İmanı bütün bir Hıristiyanmış.

“Ama görüyorum ki, siz burada Hıristiyanlığı bir başka anlamışsınız. Bizim orada, uyuyan savunmasız adama kıymak en büyük günahlardan biridir. Adam boğazlamayı bırak, benim geldiğim ve aziziniz de memleketi olan yerde, bir hayvanın canını bile haksız yere alırsan hesabını sorarlar. Sense elindeki bıçakla uyku-
daki bir âdemin ümûğüne çöküp onu boğazlamak istiyorsun. Bu müminliğe sığar mı cesur savaşçı?”

“Müminin imanı yaşadığı memlekette sınanır ve onun şeraiti ile sabittir,” dedi savaşçı. “Sizin memleketinizde herkes iman doluyken, kiliseler dolup taşarken ve imparatorunuz dinibütün bir Hıristiyan iken hoşgörülü olmak kolaydır. Lakin biz burada bir avuç kılıç artığıyız. Her an kafamıza inmeye hazır bir yumrukla yaşadık ve yaşamaya devam ediyoruz. Bırak, kendimizi istediğimiz gibi savunalım. Şu ana değin imanımızı bu düsturla savunmasaydık eğer, şimdiye kadar yok olur giderdik. Yağmur yağarken mezarımızın üzerinde çakal oynar, mezar taşımıza kurt işerdi.”

Gelincik, savaşçıya Yeni Dünya’ya Avrupa’dan yapılan Hıristiyan göçlerini hatırlatmadı. Savaşçının faraziyesine göre bu göçlerden sonra Yeni Dünya’nın cennetten bir köşeye dönüşmesi ve yerlilerin durumlarının iyileşmesi gerektiğini söylemedi. İyileşmediğini iyi biliyordu. Bu garip kavim, Ortodoksluktan bozma inançları sebebiyle Protestan ve Katolik ahaliye göre pek tabii ki kâfirdi.

Katolikler ve Protestanlar şöyle dursun, Ortodoks Kilisesi bile en kutsal saydıkları emaneti gözünü kırpmadan ellerinden almaya çalışmıyor muydu?

“Yahu savaşçı,” dedi Theo. “Kelam Tanrı’nın kelamı, müjde İsa Peygamber’in müjdesi ise, söylenen ve yapılan nasıl orada farklı, burada farklı olurmuş? Tecrübe her yerde aynı olmalıdır ki, yol kimin yoludur belli olsun. Herkes kafasına göre günaha ve harama karar verirse, tek itikattan yirmi itikat peydah olur, sonunda kimin hak kimin batıl olduğu sırra kadem basar. Bir de bu itikatlar birbirlerini boğazlamaya başlamazlar mı? Başlarlar ya. O zaman

zaten hak falan da kalmaz artık. Kimin kime gücü yeterse, karşıdakini kâfir ilan eder. Vakit gelir, millet komşunun tavuğuna haset ettiği için mahallesini yakar!”

Ufacık bir gelincikten bu mertebede ilmi hasbihal beklemeyen savaşçının yüzü iyice gerilmişti. Gelinciğe bir söz söylemek üzereyken kaptanın yatağından bir gıcırtı geldi.

Tecrübeli suikastçıya laf anlatarak onu mendebur emelinden vazgeçirmeye yoğunlaşan Theo, haliyle uyuyan gemi kaptanının varlığını unutmuş ve yükselttiği sesi adamı uykusundan uyandırır vermişti. Derin uykusundan uyandırılan adam mahmurlukla gözlerini ovuşturuyor, kamarasının içindeki davetsiz misafirlerin kim olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Kendine gelmeyi becerebilen Kaptan Luigi’nin savaşçıyı gören gözleri dehşetle parladı. Yerinden zıpladı ve hemen yanı başında hazır tuttuğu kılıcını kavradı. Sendeleyerek yarı uykulu bir halde savaşçıya yaklaşmaya başlayıp İngilizce, “Sen de kimsin?” diye sordu. “Çabuk söyle, yoksa günah benden gitti!”

Kaptanın canını almaya gelmiş olan suikastçı celallenen kurbanının üzerine doğru gelmesini fırsat bildi ve “Canını almaya gelen Azrail’im!” diyerek kaptana yöneldi.

Meselenin artık kopma noktasına geldiğini iyice anlamış olan Theo, bir çuval incirin berbat olmaması için suretini kaptana göstermesinin gerektiğine kanaat getirdi.

İçinde bulunduğu çekmecedен bir sıçrayışta masanın üzerine çıktı ve olanca sesiyle, “Durun ahmak herifler!” diye bağırdı.

Sesin geldiği yere irkilerek bakan Kaptan Luigi, gemisinde bir gelincik görmeyi beklemiyordu. Masada iki arka ayağı üzerinde duran ve avuç içleri kendisiyle düşmanına çevrilmiş halde minik ellerini ‘yeter!’ dermiş gibi uzatan gelinciğin konuşması ise aklına bile getiremeyeceği bir ihtimaldi. Şaşkınlıkla gelinciğe bakan kaptanın dikkatinin dağıldığını gören Aztek savaşçı daha fazla

beklemeden hamlesini yaptı ve elindeki bıçağın ağır taş kabzasıyla kaptanın kafasına okkalı bir darbe vurdu.

Darbeyi yiyince bir anda yerinde zıplayan ve ne olduğunu anlayamayan kaptan yayın balığına tutulmuş gibi titredi, savaşçının üzerine yıkıldı. Luigi'nin elleri Aztek yiğidin üzerindeki elbiseye birer demir pençe gibi kilitlendi, bir an kasıldı ve yere düşerken hâlâ kilitli kalan pençeleri elbisenin yakasından bir parça kumaş koparttı. Savaşçı yerde hareketsiz yatan kaptana nefret ve tiksinti ile baktı. Kılıcını kaldırdı.

Tamam, diye geçirdi içinden Theo, hem dağ gibi bir adam hem de İstanbul'a dönüş biletim şu anda gidiyor. Bir şeyler yapmazsam buraya sıkışıp kaldığımın resmidir. Gelincik savaşçıya dur demek üzere ağzını açtı. Savaşçı yerdeki kurbanın yanında diz çökmüştü. Elindeki bıçağı kaptanın kalbine nişanladıktan sonra bakışlarını Theo'ya çevirdi. Savaşçının bakışlarından uzun yıllardır çekilen acıların ben buradayım diye bağırdığı rahatlıkla görülüyordu. Bu bakışlar oldukça zeki, ve şaşılacak şey, çok derinlerde belki de merhametliydi.

Aztek savaşçısı yavaş bir şekilde Luigi'nin kalbine nişanlandığı bıçağını indirdi ve kemerine soktu. Gözlerini kapadı, derin bir iç çekti. Ayağa kalktı ve Theo'ya yöneldi. Gelincik, masaya sert adımlarla yaklaşan savaşçıyı ürpertiyle izledi. Gözleriyle Theo'yu hapseden savaşçı, masanın üstündeki gelinciğe dokunmadan aşağıdaki çekmeceye erişti ve kitabı aldı. Değerli eserin bir zarar görüp görmediğini anlamak için elinde evirip çevirdi. Kitabın sapa-sağlam olduğunu görünce rahatladı.

Kitabı dikkatlice kaftanının içine soktu ve ardından dikkatini gelinciğe yöneltti.

"Peki," dedi savaşçı, ağzının kıvrımlarında belli belirsiz bir gülümseme belirdi. "Can çıkmasın diye can bağışladım! Canı veren de alan da Tanrı'dır. Kul masumun canını alamaz. Şu çok iyi bilinsin ki, bizim itikadımız batıl değil haktır. Yüce Tanrı dünyanın

çeşitli iklimlerindeki kullarını o iklimlere uygun olsunlar diye çeşit çeşit yaratmıştır.

“Hikmetinden sual olunmayan yek Tanrı, kullarının hayatlarını kolaylaştırmak için itikatları da en az kulları kadar farklı sayıda var etmiştir. Şimdi, masum cana kıymayıp kimseye kötülük etmeyen bir itikadın batıl olduğunu kim söyleyebilir?

“Konstantinopolis’e varınca Kilise’ye halimizi aynen böyle ilet, bizler kâfir değiliz. Patrik ne kadar imanlıysa biz de o kadar imanlıyız ve İsa Efendimiz’in neferleriyiz!”

Bunları söyledikten sonra hayalet gibi bir sessizlikle kapıdan çıkarak ortadan kayboldu.

Sabaha doğru müthiş bir baş ağrısıyla uyanan Kaptan Luigi, patrikhane tarafından kendisine sipariş edilen kitabın yerinde yeller estiğini dehşetle gördü. Üstüne gömleğini bile giymeden gecelik entarisi ile hemen güverteye koştu ve gemiyi birbirine kattı. Gemi-deki herkesi istisnasız sorguya çekti. Kitabı çalan kişiye kızmadığını, zarureten böyle bir şeyi yapmış olabileceğini düşündüğünü ve hırsız ortaya çıkarsa kendisine bir zarar vermeden olan biteni unutacağını söyledi. Kimseden ses çıkmayınca kitabın ortadan kaybolduğu gece nöbette olanları ve gemi tayfasından şüphelendiği birkaç madrabazı sopaya çektirip uzun süre dövdürttü. Ancak tüm çabası nafile çıktı. Kimse kitabın nereye gittiğini bilmiyordu.

İşin kötüsü, Luigi de o gece olan biten hiçbir şeyi anımsamıyordu. Kafasındaki şişlik ve odasının açılan kilidi o gece bir ziyaretçisi olduğunun kesin nişanesiydi. Ancak talihsiz kaptanın en son hatırladığı şey, uyumak için girdiği yatak ve düşünde gördüğü İstanbul’du.

Gemide bir hırsızlık olmuştu olmasına ama bu, koca seferi durduracak bir mesele değildi. Soruşturma açılır umuduyla Yeni York’taki asayişe haber salınmıştı. Gemiye gelen askerler meseleyi

dinledikten sonra bir süre birbirlerine bakmışlar, sonra da Luigi'ye seferine devam etmesini söylemişlerdi. Çaresiz kaptan itiraz eder gibi olunca da askerler kitabı bulurlarsa ulak ile kendisine yollamaya mutlaka ihtimam gösterecekleri hakkında teminat vermişler, gemiden çıkarken ise kahkahalarına hâkim olamamışlardı.

Kısacası, mesele açılmadan kapanmıştı ve gemi evvelden tasarlandığı gibi İstanbul'a doğru yola çıkma hazırlıklarını tamamlamak üzereydi.

Üst katlarda bunlar olurken, Theo geminin alt güvertesindeki lombozdan dışarıyı seyrediyordu. Gelincik, elinde savaşçı Luigi'nin Aztek'in elbisesinden yırttığı kumaş parçasını tutuyor, İstanbul hayalleri kuruyor ve yolculuğun başlaması için sabırsızlanıyordu. Önünde uzanıp giden uçsuz bucaksız okyanusa bakan Theo, ne kadar gezersem gezeyim, başka yerlerde ne kadar çok kalırsam kalayım, İstanbul'dan kopamıyorum, diye düşündü. Belki de İstanbul'a geri dönüş fikri İstanbul'un kendisinden daha güzeldi!

Bir gelincik ne kadar gülümseyebilirse o kadar gülümsedi ve elindeki kumaşa bir daha baktı. Aztek savaşçısının elbisesinden koparılan parçanın üzerinde minaresiz bir Ayasofya işlemesi vardı.

Yeniçeri'nin Hikâyesi - 19. yüzyıl

Murad Efendi, dükkânının önünden geçen Eşkinci Ocağı askerlerine nefretle baktı. Üzerlerindeki üniformalarla, İslâm askerinden çok gâvur askerlerine benziyorlardı. Üçünün de gözlerinde derin bir kibir vardı. Daha iki gün önce talimlerine başlayan eşkincilerin, Hacı Bektaş-ı Veli'nin Yeniçeri Ocağı'na kasıtlarının olduğu herkesin malumuydu; lâkin bunca yıl Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'yi zaferden zafere taşıyan bu ocağı kaldırmaya kimsenin gücü yetmezdi.

Besmelesini çekip dükkânını açtı. İçeri girer girmez küçük ayakkabı dükkânının kendisine has kokusu yüzüne vurdu. Onca seneden sonra hâlâ her sabah bu kokuyu alabildiğine şaşırdı. Eline köşede duran süpürgeyi aldı ve yeri süpürmeye başladı. “Bir çırak almalı artık,” diye düşündü. Eski kalfası önceki sene usta çıktığından beri dükkânında yalnızdı. Komşusu Ragıp Efendi geçenlerde oğlunun kunduracılığa merakı olduğundan bahsetmişti. Akşama kahvehanede bu konuyu konuşmaya karar verdi.

Çarşı hareketlenmeye başlamıştı. Esnaf dükkânını açıyor ve sabah müşterileri yavaş yavaş düşmeye başlıyordu. İşliğin başına geçti, eline önceki günden yarım bıraktığı kundurayı alıp eskimiş pençesini kısa sürede değiştirdi. Kunduranın sahibi Vartan Efendi sabahçı bir adamdı ve her an gelebilirdi. Tam kundurayı

yerine koymuştu ki uzaktan gelen Vartan Efendi'yi gördü. Kendisini şaşırtmamıştı. Vartan Efendi dükkâna girdi, selâmlaştılar.

“Sabahı şeriflerin hayırlı olsun Murad Efendi. Nasılsın?”

“Senin de Vartan Efendi. Nasıl olayım, sabah sabah deyyus-u ekber gördüm. Şeytan görmüş gibi oldum.”

“Kimi gördün yahu?”

“Kimi olacak efendi? O eşkinci deyyusları dolaşıyordu burarlarda. Nasıl cesarettir bu kadar yeniçerinin arasında dolaşmak? Esnafın yarısının ocaklı olduğunu bilmezler mi? Domuz gibi bilirler tabii de, inadına yaparlar.”

“Yahu Murad Efendi, boşver! İt ürür, kervan yürür. Ocağa kim dokunabilir ki? Ne Alemdarlar ne Sekban-ı Cedidler geçti bu dünyadan. Hangisi ocağı söndürebildi?”

Murad Efendi sessizce onaylayarak başını salladı.

“Orası öyle. Lâkin ocağa kasteden olursa vay hâline! Evvel Allah bu esnaf adamı...”

Sözünün devamını getirmedi. Eliyle kızgınca pazarı göstererek, “Esnafın yarısı ocaklı!” diye ekledi.

“Ona şüphemiz yok. Ancak bir söylentidir dolaşıyor etrafta Murad Efendi, aman siyaset için bir delilik yapma.”

Murad Efendi bu uyarıya cevap vermedi. Bu gâvur kim oluyordu ki devlet meselesi hakkında fikir söylüyordu? Gâvur gâvurluğunu bilecekti.

Sinirle, “Hadi Vartan Efendi hadi! Siftahını at da işimize bakalım,” dedi.

Vartan Efendi siftah parasını yere attı, bir şey söylemeden darınlıkla dışarı çıktı. Murad Efendi yine işliğin başına geçti. Elleri işinde olmasına rağmen aklı tamamen başka yerlerdeydi.

“Ne siyaseti be adam!” diye içten içe söylendi. “Hacı Bektaş Ocağı sönerse Rumeli çıkar elden. Bu devletin bekâsı için başından beri cenk etmişiz, yine ederiz! Yoksa bu halkın yüzüne nasıl bakarız?”

Murad Efendi, kızgın bir hâlde tüm bunları düşünürken dükkânına başka bir müşterinin yaklaştığını gördü. Yavaşça kafasını kaldırarak gelen kişiye baktı. Gelen uzunca boylu, genç irisi ve temiz yüzlü bir delikanlıydı. Kıyafetleri jilet gibiydi. O derece parlıyorlardı ki, sanki daha yeni terziden alınmış gibiydiler. İstanbullu olmadığı kesin olmakla beraber, delikanlı Müslüman mı değil mi, üstündekilerden pek anlaşılmıyordu. Murad Efendi, dükkânına seğirten her müşterinin pabuçlarına bakardı. Bunu bir meslek hastalığı olarak addediyordu. Gencin ayaklarındaki pabuçların hayli yıpranmış, hatta kenarlarından alenen yırtılmış olduğunu gördü. Üzerindeki temiz elbise ile ayaklarındaki ayakkabılar tam bir tezat teşkil ediyordu.

“Hayırlı sabahlar delikanlı. Buyur?”

Henüz sadece tek bir ayağını ayakkabı dükkânının kapısının eşiğinden atabilmiş delikanlı bir an duraksadı. Ardından hemen toparlanarak, “Hayırlı sabahlar,” dedi. “Pabuç alacağım.”

Muntazam konuşmasına rağmen belli ki Türkçe anadili değildi. Murad Efendi, genç adamın bir Frenk devletinin elçiliğinde çalışıyor olabileceğini düşündü. Son zamanlarda Frenk illerinden gelen ve Türkçe bilen gâvurlar, özellikle de Beyoğlu civarında iyiden iyiye görülmeye başlamıştı.

“Doğru yere geldin delikanlı,” dedi. “Bak pabuçlarım nah şu tezgâhın üzerinde. Ha, hususi pabuç ister isen onu da yaparız ama biraz daha pahalıya patlar.”

Delikanlı Murad Efendi’ye bir adım yaklaştı, “Efendim nasıl desem,” dedi. “Acilen pabuca ihtiyacım var.”

“Görüyorum, hayli yıpranmış ayağındakiler. Tezgâhtan bir tane seç, dene.”

“Mamafih, şu anda yanımda para yok ustacığım.”

“Haa,” dedi Murad Efendi. Bir an durdu, elindeki çekici bıraktı. Karşısındaki bir kere daha baştan aşağıya süzdü, “Yahu, kıyafetine bakarsak pek de garibana benzemiyorsun?”

“Haşa, şu anda yanımda kesem yok. Sabah acilce evden çıkar-ken para kesemi evde unutmuştum. Evim de ta Üsküdar’da. Takdir buyurursunuz ki bu pabuçlarla tüm gün dolaşmak istemiyorum. Şimdi Üsküdar’a geri dönersem öğleden önce halletmem gereken işlerimi göremem. İstedığım, ben size bir rehin versem de yarın gelip parayı ödesem?”

Murad Efendi delikanlıya uygunsuz bir lakırdı etmiş gibi kaş-larını çatarak baktı. “Rehinci dükkânı değilim ben delikanlı! Ve-resiye istersen eyvallah, ismini deftere yazarız ama rehine falan gerek yok.”

“Efendim ısrar ediyorum, zira başka türlü içim rahat etmez.”

Murad Efendi iş yaparken sağlam akçeden şaşan adam değildi ya, rehincilik işinden oldukça tiksinen biriydi. Hem rehin bırakı-lan şey kaybolabilirdi ya da çalınabilirdi. Sahibi gelip de rehin verdiği bulamazsa ve rehin aldığı da değerli ise, girebileceği zarar kendisine çok pahalıya patlayabilirdi. Geçen ramazanda re-hin aldığı Felemenk saatini kaybeden marangoz Hüseyin Efendi, çarşı esnafının topladığı yardım parası olmasaydı neredeyse dük-kânını kaybedecekti.

Bir de vicdan meselesi vardı. Kendisini tanıyordu. Parasını denkleştiremese bile kimsenin malına el koyamazdı. Hepsinden önemlisi günahtı, haram paraydı.

“Yok delikanlı haramdır, ben yapamam.”

“Öyle mi? Peki o zaman. Ben de karşılıksız bir şey alamam. Neyse, sağ olasın ustacığım. Bir şekilde bugünü çıkaracağız artık. Yağmur da yağmaz inşallah. Hadi hayırlı günler,” dedi delikanlı ve arkasını dönüp yürümeye başladı.

Murad Efendi kendisinden yardım isteyen birini geri çevirmenin günahının ne kadar büyük olabileceğini kafasında hızlıca tarttı. Tamam, çocuk yine de rehin verdiği için sansındı. Kendisinin rehin alma niyeti gütmmediği sürece, günaha girmeyeceğine hükmetti.

Kapıdan henüz dışarı çıkmış olan delikanlının arkasından, “Hele bir dur bakalım,” diye seslendi. “Senin ismin nedir? Bize bir adını bağışla önce bakalım.”

“Yasin. Yenilerin Yasin derler bana.”

“Ve aleyküm selam Yasin. Bana da Kunduracı Murad Efendi derler. Hah işte, şimdi tanış olduk. Müslüman çocuğuymuşsun da. Tamam, rehinini alacağım ama sadece senin işin görülsün diye. Biz ne bezirgânız ne de rehinciyiz. Ne vereceksin bana?”

Yasin sol omzundan sarkıttığı heybesine elini soktu, biraz karıştırdıktan sonra Murad Efendi’ye parlak ve yuvarlak bir şey uzattı. “Yüksek ayar gümüştür,” dedi.

Murad Efendi kendisine uzatılanı aldı ve incelemeye başladı. İspanyol esküdosu büyüklüğünde fakat ondan daha da kalın, cilalı ve oldukça güzel kesilmiş gümüş bir paraydı bu. Paranın bir yüzünde Frenk yazısı ile kargacık burgacık bir şeyler yazıyordu. Öbür yüzünde ise, tanımadığı bir Frenk kralının uzun saçlı bir portresi darp edilmişti.

“Nerenin parası bu?”

“Amerika’dan, Yeni Dünya’dan...”

“Haa...” Murad Efendi parayı elinde gelişi güzel tarttı. “Tamamdır delikanlı, şu tezgâhın üzerindeki pabuçlardan istediğini beğen al.”

Yasin pabuçların özenle sergilendiği tezgâha doğru yöneldi. Bir-iki pabucu denedikten sonra hafif Frenk işi olan bir tanesini beğendi. “Bunu alacağım.”

“Güzel pabuç seçtin. Hayırlı olsun, ayağında paralansın.”

“Yarın öğlene kalmadan parayı getiririm.”

“Tamam aslanım, emanetin güvendedir. Sakın aklın arkada kalmasın. Sen ısrar etmesen zaten almayacaktım ya, neyse...”

Yasin teşekkür etti, hayırlı işler dileyip dışarı çıktı. Murad Efendi hızlıca yürüyen delikanlının arkasından bir süre baktı. Tasasız beyzade işte, diye düşündü, devlete kasteden var mı yok mu umurunda değil! Günün geri kalanı öğlene kadar oldukça sakin geçti. İşlerin eski keyfi yoktu. Dükkânına gelen bir müşterisinin yırtık pabucunu tamir etti, bir müşterisinin Şam işi pabucuna pençe taktı. Öğle namazını eda etmeden önce alışveriş yapmak için çarşıya erkenden gelmiş bir kişiye pabuç sattı. Namazdan hemen önce çarşının kasabı Mahmud Efendi ziyaretine geldi.

Murad Efendi dükkânından içeri girmekte olan Mahmud Efendi’yi görür görmez, gayri ihtiyari gülümsedi. Mahmud Efendi eski ocaklılardan olup gençliğinde bileğine kuvvet bir yiğitti. Alem-dar iblisinin devlete tasallut olduğu sene beraberce deyyusa karşıcenk etmişler ve o zamandan beridir de muhabbetleri, Allah artırsın, hiç eksilmemişti.

“Selamün aleyküm Murad Efendi!”

“Ve aleyküm selam Mahmud Efendi! Yüzünü gören cennetlik yahu!”

“Vallahi özrüm yok! İyice fani dünyanın meselelerine kaptırdık kendimizi.”

“Hangimiz kaptırmadık ki Mahmud? Geceleri gözüme uyku girmiyor. İblisler nispet yaparcasına ortalarda dolaşiyor vallahi!”

“Sorma Murad. Allah şahidimdir, benim ortadaki yiğitleri zor zaptediyorum. Hepsi sanki ateş yakmaz birer semender. Ateşe atlamak için yangın yeri arıyorlar.”

“O ocaklı yiğitler bok yemeyip otursunlar da ustalarını dinlesinler. Onlara kalsa gündüz vakti Eşkinçi avına çıkacaklar da ocağa büsbütün incir ağacı diktirecekler. Her şeyin bir usulü var. Hele önce yeniçeri taslaklarının bir icabına baksınlar, sonra siyaseti düşünsünler.”

“Öyle, öyle. Geçen birini daha falakaya yıktım. Yine birini ‘Gel şahbazım, seni yeniçeri yazalım,’ diye taslakçı yazmışlar... Bu akşam Yeni Odalar’a geleceksin değil mi?”

“Pek tabii, devlet sohbetini kaçırarak zaman mı efendi?”

“Âlâ âlâ. E hadi o zaman. Ben dükkânı daha da boş bırakmayayım. Benim teres kalfa kuşbaşını beceremez. Akşama inşallah.”

“Hadi selametle.”

Mahmud Efendi ayakkabıcı dükkânından ayrıldıktan sonra akşam çok çabuk indi. Batmaya hazırlanan güneş ile ortaya çıkan kırlangıçların bağırarak uçmaya başlamasının hemen ardından Murad Efendi dükkânını topladı ve yerleri süpürdü. Yasin’in verdiği paranın cebinde emniyette olduğuna kanaat getirdikten sonra dükkânını kapattı ve Yeni Odalar’a gitmeden önce karnını doyurmak için evine doğru yola koyuldu. Çarşıdan çıkarken ocaklı esnafın birer ikişer dükkânlarını kapattıklarını ve çok da kalabalıklaşmamaya dikkat ederek yürüdüklerini gördü. Tüm ocaklıların hep birden pazardan çıkıp Yeni Odalar’a doğru yürümesi şüphe uyandırabilirdi.

Murad Efendi kısa sayılabilecek bir yürüyüşle evinin önüne vardı. Dış kapının mandalını çevirdi, içeri girdi. Küçük olmamakla beraber yazları yataklarını dışarı attıklarında çok da hareket edecek yeri kalmayan bahçeyi geçip evinin iç kapısını açar açmaz burnuna güzel kokular geldi. Fasulye, diye düşündü. Çok geçmeden karısı yemeğini getirdi. Yemekte konuşmak âdetleri değildi.

Çabucak yemeklerini yediler, ardından karısı çubuğunu getirdi. Biraz çubuk tüttürdü. Düşüncelere daldı.

Koca yeniçerinin karısı Fatma Hanım, kocasını bu tip durumlarda rahatsız etmemesi gerektiğini bilirdi. Ketum adamdı, karısıyla pek konuşmazdı. On sekiz sene önce Alemdar köpeğine karşı cenk ettikten sonra eve kan revan içinde geldiğinde bile ağzından sadece, “Tepeledik şerefsizi! Hadi durma öyle! Yemek için yoğurtla ekmek getir. Çubuğumu da hazır et,” sözleri çıkmıştı.

Murad Efendi bir süre sonra zamanın tamam olduğuna karar verdi. Çubuğunu bıraktı ve ayağa kalktı. Karısına, “Hatun, ben Yeni Odalar’a gidiyorum. Sakın ağzından bunun hakkında bir laf çıkmaya. Hakkını da helal et!” dedi. Bunu duyar duymaz Fatma Hanım’ın kalbi aniden ezilir gibi oldu. Kocasının uzattığı eli öptü ve sadece, “Helal olsun beyim,” diyebildi. Murad Efendi eğildi, karısını alnından öptü. Ardından evdeki feneri alıp sokağa çıktı ve Yeni Odalar’a doğru yollandı.

Hafif bir meltem esiyordu, hava güzeldi. Sabahın sıcağı kırılmış, nem biraz düşmüştü. Etrafta tek tük insan vardı. Bir süredir şehirde süregelen gerginlik her yerden okunabiliyordu. Çarşıda işlerin gidişatından memnun esnaf yoktu. Siyasi pazarlıklar ve akitler ne kadar gizli kapılar arkasında yapılırsa yapılsın sokaktaki halk bunu hissediyor, duyuyor ve biliyordu.

Murad Efendi hızlıca seğirterek odalara geldi. Kapıda bekleyen, bıyığını balta kesmez yiğitlere selam verip odaların dış kapısından içeri girdi. Rüesa, dokuzuncu ortanın odasında toplanacaktı. Giderken fodula fırınından gelen ekmekleri gördü. Eh, belki de sabah namazına kadar odalarda kalacaklardı, tedarikli olunmalıydı. Çıkacak kararın ne olacağı belli olmazdı. Yiğitlerin yemeleri ve güçlerini korumaları gerekti. Kışla içinde gördüklerine selâm vere vere dokuzuncu ortanın odasına girdi.

Sohbet çoktan başlamıştı. Büyükçe odada, usul gereğince en koca yeniçeriler önde olmak üzere büyükçe bir daire oluşturulmuştu. Yeniçeri taslakları sessizce çalışarak hem odadakilere etmek getiriyor hem de isteyenlerin çubuklarını yeniliyorlardı.

Oda hâliyle kalabalıktı. Kimler yoktu ki? Bölükbaşı Habib, sekizinci ortanın çorbacısı Süleyman Ağa, dördüncü ocağın çorbacısı Kara Ağa, üçüncü ortadan Sekbanbaşı Ahmed Ağa, iki ay önceki Baklava Alayı'ndan beridir ocağa uğramamış olan Yorgancı Serdar Ahmed ve altmış dörtlerin Haşim Ağa gözüne ilk çarpan kişilerdi. İçeri girdiğini gören gençten birkaç kişi ayağa kalktı. Yer verdiler, oturdu.

Tıknaaz, sarı saçlı bir adam olan sekizinci ortanın çorbacısı Süleyman Ağa konuşmasını bitirmek üzereydi: "... ve dahi ecdadımız bu ocaklıdır. Ağalar! Unutmayın! Ocaklı olmak bizim için sadece yeniçerilik gayreti değildir. Bu ocak bize ata mirasıdır. Namusumuzdur. Ocak sönerse devletin bekâsı, maazallah, elden gider. Bizler olan biteni oturup da seyredecek âdem değiliz."

Bunları söyledikten sonra sustu ve ölüm sessizliğinin hüküm sürdüğü odayı çakmak çakmak bakan gözleriyle taramaya başladı. Gözleri Kara Ağa'ya gelince onda kilitlendi ve başını hafifçe sırada sende der gibi salladı.

Dördüncü ocağın çorbacısı Kara Ağa, yetmiş yaşını devirmiş, pala bıyıklı bir yeniçeriydi. Ocakla nice cenge gitmiş, din-ü devlet için vaktinde nice kâfir tepelemişti.

"Ağalar," diye sözüne başladı. "Mesele hassastır. Hassas olduğu kadar da mühimdir. Hacı Bektaş'ın kendi elleriyle kurduğu, İslam'ın kılıcı ocağımız söz konusudur. İçinizde Alemdar köpeğini hatırlayan canlar var. Köpek tepelemek helâldir demiştik, tepeledik. Şimdi ise karşımıza gâvur it sürüsü çıkarıyorlar. Cennet mekân Sultan Süleyman Han dahi böylesine bir ordu kurmayı lazım görmemiş iken, padişahımız Mahmud Han bu cesareti nereden buluyor? Pek bellidir ki padişahımızın yanındaki bir kısım

kişi kendisini kandırıyor ve İslâm'ın kılıcını yok etmeye çalışıyor. Lâkin bilmezler mi ki, yeniçeri ahalidir? Yeniçeriye sallanan kılıç ahaliye sallanmış olur!"

Odadan onaylama sesleri yükseldi. Murad Efendi göz ucu ile Yorgancı Serdar Ahmed'in söz almaya hazırlandığını gördü. Hiç sevmezdi Ahmed'i. İşi düşünce odalara gelirdi. Bazen aylarca görünmediği olurdu.

Yorgancı Serdar Ahmed, "Ağalar," diye söze başladı. "Ocağımız uludur. Kılına zarar vermek isteyenlerin boğazına çökeceğimize kimsenin kuşkusu olmasın. Lâkin öfkeyle kalkan da zarar ile oturur. Ne edecek isek, iyice bir tartıp öyle etmemiz gerek. Geçmişte ocağın eline bir kere padişah kanı bulaşmıştır. Bu bize âti-den bir ihtardır. Hem bir padişah leşkerinin kötülüğünü ister mi? Ben bekleyelim derim ağalar!"

Tam itiraz sesleri yükselecekti ki, Sekbanbaşı Ahmed Ağa elini kaldırdı ve "Yorgancı doğru der ayaktaşlar," dedi. "Keskin sirke küpüne zarardır. Oturalım bekleyelim. Niyetleri nedir görelim. Pire için yorgan yakmayalım."

"Yahu Ahmed Ağa, sen şu yorgancının maskarası olmuşsun be!"

Bu sözler odaya bomba gibi düştü. Birden çöken ölüm sessizliğiyle beraber gözler sözlerin sahibini aramaya başladı. Murad Efendi'nin çatık kaşları ve ateş saçan gözleri sözlerin sahibini arayan meraklı gözleri kaya gibi bir metanetle karşıladı.

Sekbanbaşı şaşkınlıktan ne diyeceğini bilemiyordu. Böyle bir saygısızlığı genç ağalardan biri yapmış olsaydı, belki de kuşağındaki piştovunu çeker ve o arsız olduğu yere armut gibi sererdi. Lâkin sözlerin sahibi adıyla sanıyla Bahadır Murad Efendi'ydi.

Ocaktan teklif edilen her türlü mansıp ve payeyi reddeden Murad Efendi kâğıt üzerinde alelâde biri gibi görünse bile aslında ocağın en çok saygı duyulan koca yeniçerilerinden biriydi.

Sekbanbaşı yutkundu. Tüm gözler Murad Efendi'den ona doğru çevrilmişti. Artık bir şeyler söylemeliydi. Göz ucuyla Yorgancı'ya baktı. Serdar Ahmed kaskatı kesilmişti ve yüzü kıpkırmızıydı. Lâkin bu durumda ona laf söylemek düşmezdi.

Derin bir nefes aldı. "Destur Murad Efendi! Kimsenin maskarası değiliz çok şükür!" Sesindeki titremeyi duyabiliyordu.

"Ya o zaman dediğin nicedir?"

"Ben ocağın istikbalini düşünüyorum efendi! Diyeceğin bir şeyin varsa de, meclis boşuna toplanmadı."

Murad Efendi şöyle bir doğruldu. Çubuğundan bir nefes çekti. Önüne bakarak ciğerlerindeki dumanı yavaş yavaş dışarı verdi. "Vardır elbet. Olmaz mı? Gönlüm aslanların ve devletin kade-rini görmeye razı değildir. Senin dediklerini on sekiz sene evvel başkalarından da duyduk sekbanbaşı. Sen bilmezsın, ocağa ertesi sene girmiştin."

Durdu, aklı eskilere gitmişti. Alemdar'ın kendisini havaya uçurmasıyla şehit düşen yiğitler aklına geldi. Saklandığı binadan kendisini almak için kubbeyi delmeye çalışan yeniçeriler vargüç-leri ile kubbeyi delmeye çalışırken, Alemdar barut deposunu patlatmış ve yüzlerce yiğit paramparça olarak şehit olmuştu. Murad Efendi o akşam İstanbul'un üzerine gökten yağmur gibi kol, bacak ve kafa yağdığını hatırladı.

"Alemdar geldiğinde ve hatta esami defterlerimize karışmaya başladığında, senin gibi diyenler olmuştu aramızda. Aman ağalar dediler, bekleyelim dediler. Karamanın koyunu sonra çıkar oyunu demişler ya? Sekban-ı Cedid'i dağıtmasak bu ocak bu güne kadar dahi gelmezdi!"

"Murad Efendi, ocağı yıkmaya kimsenin gücü yetmez. Önce eğrisi doğrusu ile bir düşünüp..."

"Düşünecek ne zaman ne de bir şey kalmıştır sekbanbaşı! Bu davada bizimle gelen gelir, geride kalanlar ile elbet hesaplaşılır!"

Tam odada herkesten bir ses yükselmeye başlamıştı ki, adı Kara Ağa olmasına rağmen bembeyaz sakalları göğsüne kadar düşen koca yeniçeri ayağa fırladı ve “Haydi ağalar, yatsı zamandır. Namazı kılalım, sonra devlet sohbetine devam ederiz. Nefer namazı odalarda kılacak, biz ağalar Orta Camii’ne geçeceğiz. Gece-miz uzun. Allah hayır eder inşallah,” dedi.

Herkes Kara Ağa’nın gittikçe içinden çıkılmaz bir hâl almaya başlayan durumu yumuşatmak için bu çıkışı yaptığını biliyordu. Biliyordu bilmesine de, yatsıya da gerçekten az bir vakit kalmıştı. Ağalar sessizlik içinde kalktılar ve küçük gruplar hâlinde odalardan ayrılarak Orta Camii’ne doğru yürümeye başladılar.

Cami yolu boyunca Kara Ağa ile Murad Efendi yan yana yürüdüler. Sessizliklerini bozmadan namazlarını eda ettiler. Dönerken Murad Efendi Kara Ağa’ya sokuldu ve sadece onun duyabileceği bir şekilde, “Ağam, araya girdin ortalığı yumuşattın ama sadece günü kurtardın. Sana olan hürmetim büyüktür, dillendirmeme gerek yok. Lâkin o Ahmed Ağa denen deyyus bizi arkadan vuracak ağam! Laf taşır, askeri kıskırtır ki yeniçeri kırılsın. Mahmud Han’ın yakını derler.”

“Murad,” dedi Kara Ağa, “Seni çok severim. Nice ocak düşmanına karşı beraber kurşun sıktık, pala salladık. Lâkin ocaklı ocaklıdır. Fesat bize düşmez. Birlik bize, fesat düşmanlarımıza. Yoldaşlık bize, ayrılık gayrılık ocağı söndürmek isteyenlere. Kendi gözlerin ile bir şey gördün ise konuş, görmedin ise sus!”

Murad Efendi başını eğerek Kara Ağa’ya saygı ile selâm verdi. Dönüş yolunun devamını hızlıca yürüyüp yeniden kışlalara vardılar. Koğuştaki herkes eski yerini aldı ve sohbet sanki hiç kesilmemiş gibi kaldığı yerden devam etti. Murad Efendi, o zamandan sonra sohbeta pek karışmadı. Zira iyice anlamıştı ki, yeniçeriyi tutmak

artık mümkün değildir ve yeniçeri kazan kaldıracaktır. Düşüncelere dalmış hâlde iken kulağına uzaktan sesler çalınıyordu.

“...Müslümanın en mühim görevidir. Yeniçeri kazan kaldırırsa halk hemen arkasında bir olur. İstanbul halkına karşı kimin gücü yeter!”

“...Frenk ilindeki gibi cumhur başa gelsin demeyiz ama padişah da cumhuru dinlemeli, ona göre hareket etmelidir...”

“...Savaşa gitmeyen padişah yeniçerilere kastetmektedir. Yağma olmazsa yeniçerinin hâli nice olur? Esnafılık yapmayın diyorlar, ya evdeki boğazları nasıl doyuralım?”

Bir süre sonra konuşulanları büsbütün duymaz oldu. Kalabalık kararını vermişti. Şu anda yapılan konuşmalar, atılan nutuklar ve söylenen sözlerin hepsi âdet yerini bulsun diyeydi. Kazan kaldırma kararı aslında yatsı namazından önce alınmıştı bile. Geceyi epey geçmişti ki dualar okundu, din ve devlet için yeniçerinin boyununun kıldan ince olduğu ve devletin bekâsı için her türlü bedeli ödemeye kabul ettiği konusunda konuşmalar yapıldı.

Sabaha doğru kazanlar getirildi, kışlanın önüne atıldı.

Mehteran zaten dünden beri tam takım olarak hazırды, vurmaya başladı. Mehteri duyan yeniçeri daha bir şevke gelmişti, yerinde duramıyordu. Mehterin gürültüsünü duyan halkın bir kısmı da yeniçerilere katılmıştı. Sabah ezanını iki saat geçe saraya elçi gönderildi ve yeniçerilerin kurulan yeni ordudan razı olmadığı, İslâm ve devletin bekâsı için ordunun dağıtılması gerektiği söylendi. Kışların önündeki durum panayırdan farksızdı. Sokak satıcıları, dalkavuklar, dilenciler ve tekaüt askerler çarçabuk kurulan sahnede yerlerini almışlardı. İstanbul’un maceraperest gençleri ve Yeniçeri yamakları ne bulabildilerse silâh diye kuşanmışlar ve yeniçeriye destek olmaya gelmişlerdi. Bektaşî Dedeleri meydanda dolaşüyor, dua ediyor ve nefes söylüyorlardı. Meydanın iklimi savaşa hazırlanan bir grup isyancının değil de sanki çoktan zafer kazanmış bir ordunun hâlet-i ruhiyesini yansıtmaktaydı.

Bir süre sonra saraya gönderilen elçi geri geldi. Elçinin getirdiği haberler esef vericiydi. Dedelerinin şanına leke sürmekte ısrar eden Mahmud Han, İslâm'ın ve devletin direği yeniçerilere karşı İslâm'ın ve Allah'ın bayrağı olan cihat bayrağını, Sancak-ı Şerif'i meydana çıkarmış ve "Sancak için cenk etmeyenlerin avratları boş olur!" diye bağırarak tellâlları tüm İstanbul'a salmıştı. Bu haber duyulunca meydanda karınca sürüsü gibi birikmiş halk ve yeniçeriler arasında bir gulgule koptu. Dua edenler, lânet edenler, küfür edenler, kendi aralarında Gülbank çekenler...

Haberleri duyan Murad Efendi donup kaldı. Uğruna hayatını vermekte bir saniye bile tereddüt etmeyeceği devleti kendisini hain ilan etmekle kalmamış, karşısına Sancak-ı Şerif'i çıkarıp onu kâfir yerine koymuş ve canını Müslüman ahaliye helâl kılmıştı. Sanki dünya durmuş gibiydi. Başlı zonklamaya, gözleri bulanıklaşmaya başladı.

Toparlandı. Demek ki şu anda devleti, İslâm devleti değildi. Kendi askerinin canına kasteden ve ümmeti İslâm askerine karşı kışkırtan bir gâvur devletiydi. Sinirden dişlerini dudaklarına geçirdi ve ağzında tuzlu bir demir tadı duydu.

Saraydan gelen haberi işiten yeniçeri ve onlarla birlik olan halkın nevre dönmüştü. Aralarında padişahın katlinin vacip olduğunu söyleyen hocalar ve haremdeki kadınların helâl olduğu müjdesini veren mollalar türemişti. Murad Efendi tiksinti ile bu akbabalara baktı.

Cengin artık iyice kaçınılmaz olduğu ortadaydı. Hemen cephaneden silâhlar ve cebhaneden zırhlar getirilip Yeniçerilere ve halka dağıtıldı. Ortalar saflar hâlinde ayrıldılar ve dualar eşliğinde saraya yürümeye başladılar. Önünden kuşağında iki piştovu ile ortasına katılmak üzere yürüyen Kara Ağa geçti.

Murad Efendi, "Kara Ağam!" diye seslendi. Kendisine seslenildiğini duyan ağa durdu ve Murad Efendi'ye baktı. Hafifçe gülümsedi. "Murad'ım," dedi. "Allah'ım inşallah şehit sayılacak orduda

vuruşmayı bize nasip kılsın.” Yaşlı adam başka bir şey söylemeden yoluna hızlıca devam etti.

Bir süre sonra sıra Murad Efendi’nin ortasına gelmişti. Toplandılar ve aralarında ayaktakımından insanlar olmasına rağmen saraya doğru ilerlemeye başladılar. Önden gelen haberler fena değildi. Saraya doğru giden yeniçeriler büyük bir direniş görmemiş ve Divanyolu’na kadar ilerlemişlerdi. Oradaki öncü gruplar hemen bir savunma hattı kurmuş ve arkadan gelen gruplarla birleşmek üzere beklemeye başlamışlardı. Murad Efendi, arkadaki ayaktakımından birkaç kişinin sokak üzerindeki bir evin kapısını kırmaya çalıştığını gördü. “Yazıklar olsun!” diye düşündü. “Bunlarla mı devlet-i âliyi kurtaracağız?” Tam kapısına saldırılan eve doğru müdahale etmek için harekete geçecekti ki bir silâh sesi ile etraf inledi ve kapıyı omuzlayan haytalardan biri çuval gibi yere yıkıldı. Suç arkadaşları bir anlık afallamanın ardından hemen ara sokaklara kaçışıp gözden kayboldular. Namus düşmanı hırsız vuran tabancasının dumanı hâlâ tüten kişi, eski arkadaşı Mahmud Efendi’den başkası değildi. Yanına yaklaştı, bakiştılar. Mahmud Efendi’nin gözleri yaşlıydı. Konuşmadan bir süre durdular, sonra sanki son kez veda edermiş gibi birbirlerine sarılıp yollarına gittiler.

Murad Efendi ortasıyla birlikte Divanyolu’na vardığında kalabalık hayli artmıştı. Bir yeniçeriden ileride padişaha bağlı askerlerin gruplaştığını öğrendi. Sekbanbaşı Ahmed Ağa ile Yorgancı Serdar Ahmed’i bir süredir kimse görmemişti. Bir söylentiye göre bu iki mel’un, en az kendileri kadar mel’un olan diğer yeniçerilere öneyak olmuş ve sarayın yanında vuruşmak üzere firar etmişlerdi.

Birden, büyük bir gürültü koptu ve Murad Efendi ayaklarının yerden kesildiğini hissetti. Her şey aniden sessizleşti, etrafında yıldızlar patlamaya başladı. Yere düşen Murad Efendi cehenneme baktığını sandı.

Divanyolu’nun ilerisinde pusuda bekleyen ve sarayın yanında bulunan topçu birliği hiçbir uyarı yapmadan Yeniçerilerin üzerine

ateş açmıştı. Patlayan topların çıkardığı sesler İstanbul'un ahşap evlerini zangır zangır titretmiş ve silahlardan çıkan güller us-kumru sürüsü gibi birbirlerine yakın bekleyen Yeniçerilerin üzerine düşmeye başlamıştı. Murad Efendi, yerde yattığı hâlde olan bitene tanıklık ediyordu. Düşen güller Yeniçerileri parçalıyor, etrafta kol, bacak ve diğer vücut parçaları uçuşuyordu. Murad Efendi sendeleyerek ayağa kalktı.

Güller Yeniçerileri hiç beklemedikleri bir anda yakalamıştı ve top atışları durmak bilmiyordu. Arkadaşlarına yardım etmek için koşuşturan Yeniçeriler top atışlarının kesilmemesi üzerine can kaygısına düştüler ve hızlıca geri çekilmeye başladılar. Bu geri çekilme, artan panikle beraber bir bozguna dönüştü. Murad Efendi sekerek gerisin geriye, kışlalara doğru kaçmaya başladı. Ölülerin ve can çekişenlerin üzerlerinden atlıyor, kan gölüne dönmüş Divanyolu'ndan olabildiğince çabuk uzaklaşmaya çalışıyordu. İki kere yerdeki kana basarak düştü. Yolun sonunda gözünün ucuyla yerde cansız yatan Kara Ağa'yı gördü. Gözyaşlarını esmeye başlayan rüzgar bile kurutamadı.

Kışlalara vardıklarında durum içler acısıydı. Yeniçerinin büyük bir kısmı topçu ateşi altında kırılmıştı. Murad Efendi, geride kalan yaralı ve şanssız Yeniçerilerin işini ise İstanbul ahalisinin bitirdiğini duyduğunda buna inanmak istemedi. Her gün yüz yüze baktıkları komşuları, dostları ve mahallelileri bunu nasıl yapardı? Ardından, aklına evin kapısını kırmak isteyen haramiler geldi. İçinden bir şeyler kopuyor gibi oldu.

Etrafında insanlar telaşla bir oraya bir buraya koştururken koridorda hareketsiz duran Murad Efendi'yi Mahmud Efendi'nin sözleri kendine getirdi. "Murad!" dedi Mahmud Efendi. "Kapıyı tahkim etmek gerekir! Yardım lazım!" Murad Efendi bu sözleri duyar duymaz kendine geldi. Yine Mahmud Efendi ile yan yana çarpışıyorlardı. Eski günlerdeki gibi.

Kapının önüne ellerine geçirdikleri her şeyi yığarak girişi tahkim etmeye çalıştılar. Bu ölüm kalım savaşında artık acemilik ya da ağalık kalmamıştı. Herkes elinden geleni yapıyor ve aslında malum olan sonucu geciktirmeye çalışıyordu. Uzaktan silâh sesleri gelmeye devam ediyordu. Bir süre sonra dışarıya bir sessizlik çöktü. Duyulan tek ses kışladaki yaralıların inlemeleriydi.

Ellerinden geldiğince kapıyı tahkim ettiler ve beklemeye başladılar. Mahmud Efendi, Murad Efendi'nin yanına geldi, ikisi de bir duvarın dibine çöktüler.

“Biz ne ettik Murad?”

“Cenk ettik Mahmud. Şaşırmış padişaha karşı ocağın namusunu koruduk.”

“Padişah mı şaşırdı yoksa biz mi Murad? Şu hâlimize baksana? Bizi bire kadar kırmadan bırakmazlar artık.”

“Şehadetten ne korkarsın Mahmud? Bu şerbeti içecek isek, elbette hep beraber içeceğiz.”

Mahmud Efendi derin bir iç çekti. Konuşmadan oturdular. Bekleyiş kışladaki herkesi asabi yapmış, en ufak bir kıvılcımda kavgalar patlamaya başlamıştı. İşte Murad Efendi yine böyle bir olayı ayırmak için arkadaki odalara gittiğinde kışlaya topçu saldırısı başladı. Topçular, atışlarını tahkim edilmiş kapıya yoğunlaştırdılar. Her ne kadar hayli sağlamlaştırılmış olsalar da kapıların onlarca topun saldırısına dayanması imkansızdı. Çarpan her gülle ile kışla temellerinden sarsılıyordu. Arka odalarda mahsur kalmış Murad Efendi ön tarafta bir yangının başladığını gördü. Mahmud Efendi'nin bulunduğu oda alevler içindeydi. Murad Efendi kalbinin acıdığını hissetti.

Kapının açılması topçuları susturmamıştı. Aksine sanki daha bir hevesle kışlanın içini vurmaya başlamışlardı. Murad Efendi, bizi buraya canlı canlı gömecekler, diye düşündü. Bir gülle tanesi bulunduğu odanın kapısının baktığı avluya isabet etti. Ortalık toz

duman oldu; etraf yaralıların figanları ve tekbir sesleri ile inliyordu. Murad Efendi kışladan çıkış olmadığını düşündü. Ön taraftan çıkış yangın sebebi ile mümkün değildi. Arka tarafta da yeni başlayan yangın etrafı iyice sarmaya başlamıştı. Kendi kendine, “Buraya kadarmış,” dedi. Kelime-i şehadet getirdi.

Cebinde bir karıncalanma hissetti. Önce ehemmiyet vermedi. Hâliyle o anda daha acil olan başka şeyler vardı. Fakat karıncalanma bir süre sonra belirgin bir hareketlenmeye dönüşünce, elini ne oluyor diye cebine attı ve genç delikanlının verdiği parayı gördü.

Para, mavi bir ışıkla parıldamaya başlamıştı ve titriyordu. Murad Efendi tam tiksinti ile parayı yere atacaktı ki, paradan bir ses yükseldi: “Gelinciği takip et. Seni kurtaracak olan O’dur.”

Savaş meydanında ölmek üzereyken saçmalayan ya da olmayan şeyler gören yiğitlere rastlamıştı. “Demek ki ben de ölüyorum,” diye iç geçirdi. “Eh, en azından bu işkence bitiyor.” Paranın mavi ışığı gittikçe güçleniyordu. Solundaki bir hareket dikkatini çekti ve gördüklerine inanamadı. Heybe takmış bir gelincik, iki arka ayağı üzerinde duruyor ve sol eliyle Murad Efendi’ye ‘Gel’ işareti yapıyordu!

Murad Efendi hayâl gördüğüne emindi ama yine de şaşaladı. Arkadan başka bir patlama sesi daha geldi. Yanındaki duvar çöktü. Gelincik, bir gelincik ne kadar sabırsız görünebilirse o kadar sabırsız görünüyor ve eliyle hızlı hızlı Murad Efendi’yi çağırmaya devam ediyordu.

Murad Efendi, “Ya Allah!” diye bağırdı ve gelinciğin peşinden gitti. Toz ve duman içinde bazen hayvanı gözden kaybettiği oluyor ama gelincik ya onu bekliyor ya da geri dönerek kendisini gözden kaçırmasına izin vermiyordu. Ölü Yeniçerilerin, yanan odaların ve yıkılan duvarların arasından geçtiler. Artık kullanılmayan bir odaya geldiklerinde gelincik yine iki ayağı üzerine kalkarak Murad Efendi’ye bir şeyler gösterdi. Eski, suyu çekilmiş bir kuyuydu bu. Murad Efendi, hemen kuyunun üzerindeki ahşap

kapağı kaldırdı. Kapağı kaldırır kaldırmaz gelincik kuyudan içeri daldı, Murad Efendi de arkasından girdi. İçerisi zifiri karanlıktı. Körlemesine, duvarlarını baca gibi kullanarak kuyunun dibine kadar indi. Gelincik yakınlarında bir yerdeydi; sesini duyuyor ama göremiyordu. Aniden kuyunun içi aydınlandı. Murad Efendi acıyan gözlerini elleri ile örttü. Etrafa bakabildiğinde gelinciğin tek eliyle bir çeşit meşale taşıdığını, öbür eliyleyse kendisine ancak emekleyerek içine girilebilecek büyüklükte bir tüneli gösterdiğini gördü. Gelincik önden, Murad Efendi arkadan tünelin içinde ilerlemeye başladılar.

Olan biten, saçmasapan bile değildi. Murad Efendi artık doğru düzgün düşünmüyordu. Henüz ölmediğine hükmetti. Zira, kuyuya inerken duvarda şiddetlice kolunu çizmiş, canı oldukça acımış ve kolu kanamıştı. Önündeki gelincik acaba Allah'ın bir meleği miydi? Belki de gelincik kılığına girmiş iblisin ta kendisiydi ve kendisini cehennemin dibine götürüyordu... Daha fazla kurcalamadan gittiği yere gelincikle gitmeye karar verdi.

Uzun süre tünelde süründüler. Bazen birkaç tünelin kesiştiği bir noktaya geliyorlardı ve önündeki gelincik hiç duraksamadan bu tünellerden birini seçiyordu. Tünelleri avcunun içi gibi biliyor olmalıydı.

Saatler sonra Murad Efendi tünelin yukarı doğru gitmeye başladığını fark etti. Çok geçmeden de başka bir kör kuyunun dibine çıktılar. Üzerinde kapak olmayan kuyunun içine güneş ışığı vuruyordu. Yukarı tırmanıp yeniden yeryüzüne ayak bastılar.

Murad Efendi, kuyunun yakınında yere oturmuş birini gördü. Bu genç adam, o garip parayı veren Yasin adındaki delikanlıydı. Dışarı kendisinden önce çıkan gelincik hiç beklemeden koşturarak genç adamın yanına gitmiş ve Yasin bu garip hayvanla konuşmaya başlamıştı: "Çok sağ olasin Theo. İşte sana söz verdiğim o elyazması. İskenderiye Kütüphanesi yıkıldığından beri bunu çok az göz görebildi, görenlerin çoğu ise insan gözleri değildi."

Bir dem durdu ve gülerek, “Ha ha! Bundan sonra da insan gözünün bakacağını kim söylemiş?” diye ekledi. Elyazması papirüsü heybesine sokan gelincik hemen gözden kayboldu.

Yasin ayağa kalktı ve Murad Efendi’ye yaklaşmaya başladı. Murad Efendi kaskatı kesildiğini hissetti, kıımıldayamıyordu. “Rahat ol Murad Efendi,” dedi Yasin. “Benden sana zarar gelmez, aksine seni kurtaran benim.”

Ağzı ve boğazı zaten susuzluktan iyice kuruyan Murad Efendi bir şeyler söylemeye çalıştı ama konuşmakta zorlandı. Yasin bir elini kaldırdı. ““Sen kimsin?” diye soracaksın değil mi?” dedi. Gü-lümsedi.

“Bana çok isim yakıştırırlar. İran’da vaktinde Mitra derlerdi. Ermeniler Sarkis der. Rumlar Yorgi adını verdiler bana. Ta Hind ellerinde Vişnu diye çağırırlar beni. Sizinkiler ise Hızır derler. Zorda kalanın yardımına koşarım. İnsanlar dünyaya gelmeden önce buradaydım, sizden sonra da kim gelirse onlara yardım etmek için burada olmaya devam edeceğim. Verilmiş bir sözüm vardır, onu tutarım.

“Kurunun yanında yaşın yanmasına izin vermem. Seni bu yüzden kurtardım. O kadar düzenbaz, günahkâr ve harami ile aynı şekilde ölmene gönlüm razı olmadı.”

Murad Efendi zorlukla, “Gelincik?” diyebildi.

Genç adam yine gülümsedi, “Gelincik bu âlemin mebzul miktardaki sırlarından biri. Ben bile sırrına vâkıf değilim. Bazen bir hususta yardıma ihtiyacım olduğunda bana yardım eder, ben de onun bir isteğini yerine getiririm. Huysuzdur ve inatçıdır ama kalbi temizdir.”

Ciddileşti.

“Şimdi Murad Efendi... Tahmin buyurmuştundur ki, eski Murad Efendi o gün o kışlada öldü. Geri dönüşün yok. Aileni ve evini bırakacaksın, kendine yeni bir düzen kuracaksın. Şu anda bile cadı

avlar gibi Yeniçeri avlamaktalar. Konuşmamız bittikten sonra hemen Selanik'e gideceksin. Korkma, seni yolda bulamayacaklar. Selanik'te, Yeni Dünya'ya açılmak üzere bekleyen bir gemi olacak. Gemide ise yanında götürmek üzere kunduracı arayan bir kaptan... İki yıllık hizmetin karşılığında seni oraya taşıyacak ve orada sana iki yıl boyunca bakacak. Sayılı gün çabuk geçer, iki yıl sonra hür olacaksın ve yeni hayatını orada yaşamaya başlayacaksın."

Murad Efendi hüzünlendi. Demek ki baba topraklarından gitmesi gerekiyordu. Karısını düşündü. Ortadan kaybolduğunda, cezasını yıllar boyu çekmiş olan kadına dükkânını bırakmış olacaktı. Ekmek teknesinin kirası dul kaldığında geçinmesine yeterdi. Önünde duran genç adamın gözlerinin içine baktı ve "Paran," dedi. "Sözümü tutup da emanetini koruyamadım. Verdiğin gümüş para kışlalarda kaldı."

Genç adam ayağa kalktı, gülümseyerek Murad Efendi'ye yaklaştı. Bir elini omzuna koydu ve "Yeniçeri Ocağı'na sadakamız olsun," dedi.

Karakoncalos - 19. yüzyıl

Kafamın geçtiği yerden ben de geçerim, diye düşündü ve bir gelincik ne kadar gülümseyebilirse o kadar gülümsedi. Önündeki deliği gözüyle hızlıca tarttı, ardından kafasını biraz iteleyerek içeri soktu. Aniden, uzaklardan gelen taze sarımsak kokusu daha da güçlendi.

Az bir çaba ile vücudunun kalan kısmını da içeri almayı başardı. Ardından uzanıp dışarıda kalan heybesini aldı. Bir süredir uğramadığı bu evde iki kadın, bir çocuk, bir de arada bir uğrayan bir adam yaşıyordu. Aile zengin olmamakla beraber kötü durumda da sayılmazdı. Özellikle kış gelmeden hemen önce, birçok yiyecek kurutmak niyetiyle köşe bucak asılır ve bu yiyeceklerin kokusu ta evin dışından duyulurdu.

Etrafı hızlıca kolaçan etti. Görünürde ne bir sıçan ne de başka bir hayvan vardı. Dikkatlice sarımsak kokusunun olduğu yere doğru seğırtirken, burnuna yavaştan peynir kokuları da gelmeye başladı. Gittikçe artan peynir kokusunu takip ettikçe ayakları onu bir sandığın arkasına götürdü. Orada artık görmeye alışkın olduğu bir manzara ile karşılaştı.

Cansız bir gelincik bedeni ustalıkla kurulmuş bir kapanın altında, ağzında bir parça peynirle yatıyordu. Derinden iç geçirdi. Artık çok üzüleliyordum bile, diye düşündü. Gelinciğin cesedinin üzerinden atlayarak yoluna devam etti.

Tavanarası ile ikinci katı birleştiren bir delikten usulca süzüldü. Birkaç kangal sucuk ilk kata inen merdivenlerin altından sarkıtılmıştı. Evdeki herkes uykuda gibiydi. Demek ki rahat çalışacaktı. Hemen en kocaman sucuğın ipini dişleriyle kopardı ve sırtında taşıdığı kocaman heybesine attı. Sucuğın sağlamda olduğunu kontrol ettikten sonra evden çıkmak için yola koyuldu. Tavanarasına daha henüz çıkmışken ev ahalisinin uyanmaya başladığını duydu.

“Abla, ben kahvaltıyı hazırlayacağım. Az biraz sonra çocuğuda uyandır.”

“Tamam, ayva reelinden de koy aslanıma!”

İçinden, afiyet olsun, diye geçirdi ve heybesindeki sucukla çok oyalanmadan oradan uzaklaştı.

Son beş yüz yıldır, İstanbul’daki en akıllı gelincik olmanın keyfini süren Theo’nun fena sayılmayacak bir hayatı vardı. Asırlardır yaşadığı bu şehirde hemen her dehlizi biliyor ve en güvenli olduğu düşünölen binalara istediğı gibi girip çıkabiliyordu. Yıllar geçtikçe ve şehrin altı ile üstünü daha da öğrendikçe sanki tüm şehir Theo’nun evi haline gelmişti.

Yine diğerk sabahlardan farklı olmayan bir pazar sabahı, İmparator İkinci Manuel’in kazdırdığı dehlizlerin derinlerinde olan evinde uyandı. Sucuk ve ekmekten ibaret kahvaltısını yerken o gün yapması gerekenleri gözden geçirdi. Tercüman-ı Hakikat’e bir şiir çevirisi yetiştirmesi icap ediyordu. Patronu Ahmed Mithad Efendi, Theodus mahlası ile şiir ve tefrika çeviren bu hiç tanışmadığı yazarı çok seviyordu sevmesine de, herkes bilirdi ki Ahmed Bey tersi kötü bir adamdı. Yazı geciktirerek kızdırılmaya gelmezdi. Lâkin her şeyden önce günlük gazeteyi okumak lazımdı. Takriben 100 yıllık âdetiydi ki güne gazetesini okumadan başlayamazdı.

Kocasını bir aşüfteyle basmasına yardımcı olduğu Cahide Hanım ile bu yardımı karşılığında üç yıllık günlük gazeteye anlaşmışlardı. Çetrefilli tünellerden geçip Kostantiniyye dehlizlerinden

hızlıca çıktı ve Cahide Hanım'ın bahçesindeki ağaca doğru seğırtti. Gazetesi her günkü gibi incir ağacının dalında asılmış şekilde onu bekliyordu. Rulo yapılmış gazeteyi belindeki çengele geçirdikten sonra, benim diyen gelinciğe parmak ısırtacak bir çeviklikle en yakın delikte kayboldu. Beş yüz yıldır yaşadığı şehirdeki tünellerin ve deliklerin haritasını avcunun içi gibi bilmekteydi.

Çok geçmeden evine varmıştı. Gazeteyi kancasından çıkardı ve okumak için yere serdi. Bir çocuk evinden kaçırdığı minyatür masanın üzerinde şarap şişesi vardı. Oyuncak bir kadehin içine biraz şarap koydu ve gazetesini üzerinde yürüyerek okumaya başladı. Önce ilk sayfaya bir göz gezdirdi. Balkan meselesi, Alaman problemleri, kıtlık. Yeni bir şey yoktu. Bir an, sadece gerekli yerlerde isimler değiştirilse, elindeki gazetenin son 500 yılın her dönemini oldukça kapsamlı bir şekilde anlatabileceğini düşündü. "Peh, insanlar!" diye geçirdi içinden. İkinci sayfayı açtı. Dâhili havadisler, padişahımızın selâmlığı ve açık veren bütçe.

Üçüncü sayfanın en dibinde ufak bir ilan gözüne çarptı.

"Haneye musallat olan bir iyi saatte olsunları tepelemek için üç harflilerle içli dışlı, nefesi kuvvetli ve gözü tok bir medyom aranmaktadır. Medyomun görevi necis üç harfliyi evden def edip eğer ilmi de yeterse, eve kimin tasallut ettiğini keşfetmektir. Lütfe mektubla başvurunuz.

Gedikpaşa Surp Ohannes Kilisesi'nin karşısındaki 12 Numarolu yeşil boyalı evde mukim Madam Eftelya"

Gülümsedi. Bu tip bir ilan görmeyeli epeyce olmuştu. Evde tek başına vakit geçiren yaşlı dulların artık sıkıntıdan mıdır bilinmez, evden gelen her türlü ses ve harekete bir anlam yüklediği herkesin malumuydu. Madam Eftelya'yı bilirdi. Evindeki mel'un kedi Tobyas olmasaydı, belki de çok daha yakından tanıma fırsatını bulacaktı ama kör olasıca kedi yüzünden Madam'ın evine uzun süredir uğrayamamaktaydı.

Böyle vakalar çoğunlukla çözülmesi oldukça kolay vakalardı. Ya duvarın içine yuva yapmış bir fare ya da Madam'ı uğursuzdur diye evinden çıkarmaya çalışan uyanık bir müteahhidin başının altından çıkan mel'un bir plan olmalıydı.

İlana cevap yazmaya karar verdi. Eline rahatlıkla oturacak şekilde yonttuğu özel kalemini aldı, Yeni Camii'nden çaldığı hâlis mürekkebe batırarak yazmaya başladı.

Pek muhterem Madam Eftelya Hanımefendilere,

Başınıza gelmiş olan mel'un meseleyi bugünkü gazetede büyük bir teessürle okudum.

Sıkıntı çektiğiniz vaka bizim uzmanlık alanımıza girer. Bu günlere kadar birçok müşterimizin memnun ayrıldığını söylemekten iftihar ederim. Meşhur Karamustafapaşa perisini ve Fatih ifritini bu dünyadan gönderen bendim. İsterseniz beni, bu tasallutlardan kurtardığım ve hâlâ hayır dualarını aldığım müşterilerime sorup soruşturabilirsiniz.

Teklifimi kabul etmeden önce belirtmem gereken bir husus var. Çalışma yöntemim hayli ilginçtir. Aslen cemiyetin kalburüstü sayılabilecek bir üyesi olmama rağmen sizi mağdur eden konu gibi sıkıntıları hem merak hem de cemiyet yararına çözmekteyim. Lâkin bu durumun herkes tarafından bilinmesini istemiyorum. Bu sebeple, benimle yüz yüze tanışamayacağınızı şimdiden üzümlere belirtmek zorundayım.

Yenidünyadaki Britanya Dominyonu'ndan getirdiğim oldukça eğitilmiş ve cins bir gelinciğim var. Ayak işlerimi o görür. Mektuplarınızı ve hediyelerinizi o alacaktır.

Dediğim gibi bu işleri biraz merak, biraz da insanlara yardımcı olmak için yapmaktayım. Beri yandan, emeğin karşılığını almamak da büyük günahdır derler. Sizi bu musallatın pençesinden kurtarmamın bedeli olarak istediğim 3 okka Macar sucuğudur. Ödemeyi iş bittikten sonra alırım.

Bu şartlar altında benimle çalışmayı kabul ederseniz, lütfen cevaben yazdığınız bir mektubu üç gün içinde bahçenizdeki selvi ağacının bir dalına asınız. Yamağım olan gelincik mektubu ağacın tepesinden alıp bana getirecektir.

Sevgi ve saygı ile

Theo

Theo mektubunu bir kere daha gözden geçirdi. Tatmin olduktan sonra fiyakalı bir şekilde kağıda tarih attı. Mektubu katlayıp bir zarfa koydu. Sirtında büyük bir cebi olan tulumunu giyip mektubu dikkatlice cebine yerleştirdi. Hatırladığı kadarıyla Madam Eftelya'nın tam evinin altına kadar giden sapa bir dehliz vardı. Bir şeyler taşırken olabildiğince gün ışığına çıkmamayı tercih ederdi.

İrice bir fıçı büyüklüğünde olan odasından çıktı. Ardından, Bayezid'deki bir marangozhaneden kaçırdığı ve aslında bir fiskos masasının üstü olması için kesilen ince ahşap kapısını çekti.

Ana tünel boyunca bir süre koşturduktan sonra Gedikpaşa yönüne giden tünele saptı. Burada artık iskeletleri bile ufalmaya başlayan fakat üzerlerinde hâlâ Doğu Roma zırhlarını taşıyan cesetlerin yanlarından geçti. Sağdan ikinci tünelin Madam Eftelya'nın sokağına sapıyor olması lazımdı. Sağa saptıktan bir süre sonra durdu. Kafasında aradığı evin nerede olabileceğini hesapladı. Büyük ihtimalle eski bir lağım gideri olan ufak tünelden devam edip tam da düşündüğü gibi Eftelya'nın evinin bahçesindeki bir duvarın dibinden dışarı çıktı.

Mel'un kedi Tobyas ortalarda görünmüyordu. Usulca evin kapısına yaklaşip mektubu kapının altından sokuşturdu ve hızlıca ortadan kayboldu.

Şimdi bekleyecekti.

Evine dönüp Tercüman-ı Hakikat'e söz verdiği şiirin Fransızca'dan Türkçe'ye tercümesiyle ilgilenmeye başladı.

Madam Eftelya'nın mektubu bulması hâliyle uzun sürmedi. Theo'nun mektubu atmasından birkaç saat kadar sonra, çarşıya çıkmak için kapıya vardığı vakit yerdeki mektubu gördü. Aldı, bir çırpıda okudu.

Üç gün sonra, Madam Eftelya'nın cevaben yazdığı mektup mühürlenmiş halde bahçesindeki selvi ağacının dalında asılıydı.

Theo, teklifinin Madam Eftelya tarafından kabul edeceğinden emindi. Kendisine olan bu güveninin en önemli sebeplerinden biri eski referanslarıydı. Eski tecrübelerine dayanarak biliyordu ki, Madam muhakkak mektubunda referans olarak verdiği müşterilerine danışacak ve onlardan Theo'nun dertlerine nasıl derman olduğunu duyacaktı.

Karamustafapaşa perisi aslında evinden kaçtıktan sonra geceleri komşu evin çatısında uyumayı huy edinmiş, uykusunda konuşan bir yenedünya papağanından başka bir şey değildi. Ancak Fatih'teki ifrit diğer karavana canavarlara nazaran oldukça gerçek ve zorlu çıkıp Theo'yu bir hayli uğraştırmıştı. Yine de eskilerin ifritleri ile karşılaştırıldığında günümüzün tatlısı ifritleri kolaylıkla ikna edilebilen yaratıklardı. Geçen yıllar ona ifritlerin, perilerin, cinlerin, gulyabanilerin de kavimleri ile beraber göç ettiklerini göstermişti. Bir kavim bir yerden başka bir yere göç ettiğinde sadece şahıslar göç etmez, muhacirler söylenceleri ile canavarlarını da beraberlerinde götürürlerdi.

Musallat olma vakaları, çoğunlukla bir yaratık istemedен rahat-sız edildiğinde vuku bulurdu. Bu rahatsızlık sonra erdirildiğinde ise herkes kendi yoluna giderdi.

Aslında bir canavarın ya da yaratığın uluorta insanlara görünmesi ve gerçekten insanlarla alakalı bir şeyler karıştırıyor olması çok nadir rastlanan bir durumdu. Beş yüz yıla yakın olan ömründe Theo'nun gördüğü sahih vaka sayısı iki elin, gelincik eli, parmaklarını geçmezdi.

Yaratıkların dertleri kendilerine yeterdi zaten, nerede insanlarla uğraşmaya vakit bulacaklar?

Bu sebeplerle Theo'nun içi rahattı ve kolay kazanacağı suçukların hayâli ağzını sulandırmaya başlamıştı bile.

Kendini ağırdan satmak için ancak üçüncü günün sonunda mektubu almak üzere yola koyuldu.

Hava iyiden iyiye soğuktu o sabah. Hava akımları ile dehlizlere sirayet eden ayazın bıçak gibi kestiği yerler buz tutmuştu. Madam Eftelya'nın bahçesindeki delikten dışarı kafasını uzatarak etrafı kolaçan etti. Ortalığın güvenli olduğuna emin olduktan sonra dışarı çıktı. Keskin gözleri selvi ağacındaki mektubu çoktan görmüştü bile. Hızlıca tırmanıp mektubu aldı, heybesine soktu. Ancak geldiği hızla aşağı inerken büyük bir hata yaptığını fark etti.

Evin kedisi Tobyas ağacın altında gözlerini fal taşı gibi açmış pür dikkat ona bakıyordu. Bir saniye için kıpırdamadan birbirlerine baktılar. Kısa süren bu hareketsizliğin ardından, Theo süratle geri döndü ve indiği ağaca gerisin geriye tırmanmaya başladı. Arkasından hışımla gelen Tobyas'ı göremese de kedinin ensesinde olduğunu duyabiliyordu. Theo bir gelinciğe göre oldukça iri sayılırdı, lâkin yine de kedi ejderi Tobyas ile dövüşmek ilk seçeneği değildi. Belki kırılan kemikleri hızlıca iyileşirdi ama üzerindeki bu lanet –ya da kutsallık– çektiği acıları azaltmıyordu. Hem canavar kedi, kafasını koparmaya karar verse ne olacaktı? Yeni bir kafa çıkar mıydı vücudundan? Bütün bunların cevabını tecrübe ederek bulmaktansa tabana kuvvet kaçmak daha mantıklıydı.

Peşindeki azgın kedi Tobyas'a kıyaslandığında, gelincik ağaca çok daha hızlı tırmanıyordu. Problem, ağacın bir sonunun olmasıydı. Tepeye çıktıklarında ne olacaktı? Kedi arkada o önde, ağacın ortalarına vardıklarında aklına bir plan geldi.

Ağacın sonuna ulaşana kadar tırmandılar. Gittikçe incelen selvi ağacının son dalları Theo'nun ağırlığı ile çoktan yamulmuş, çok yavaşça da olsa arkasından tırmanmayı bırakmayan Tobyas'ın ağırlığıyla artık iyice bel vermeye başlamıştı.

Theo ya şimdi ya hiç diyerek planını devreye soktu. Tutunduğu dalı aniden bıraktı. Üzerinden Theo'nun ağırlığı kalkan dal, sanki gerilmiş bir yay gibi tam tersi yöne savruldu. Theo ile aynı dalda yürüyen Tobyas bu sıçrama ile savruldu ve mancınıktan atılır gibi sadece "Mrkgnav!" diye bağırarak boşluğa uçtu.

Theo'nun hakkından gelmesi gereken problemlerden biri, kedinin havada geniş bir yay çizerek uzaklaşması ile çözülmüştü. Şimdi sıra diğer önemli meseleye gelmişti. Eğilmiş olan dalı bırakan Theo hızlıca yere düşmeye başlamıştı.

Planını yaparken düşerken çarpacağı ağaç dallarının hızını yavaşlatacağını öngörmüştü. Ancak evde yaptığı hesap çarşıya uyamamış, ilk dallar minik bedenine çarpmaya başladığında oldukça sürat kazanmıştı. O hızla düşerken hiçbir dala tutunmaya fırsat bulamadı ve ağacın dallarına vura vura paldır küldür zemine kadar düştü. Büyük bir acı ile kafasını kaldırıp etrafına bakındı. Kedi ortalıklarda görünmüyordu. "Cehenneme uçmuşsundur umarım!" diye düşünüp doğruldu. Her tarafı ağır içindeydi. Kendini şöyle bir yokladı. Birkaç kaburga kemiği kırılmış ve sol bacağı çatlamış gibi görünüyordu. Heybesindeki mektubu daha az acıyan kolu ile kontrol etti, yerindeydi.

"İnşallah sucuğu alırken paraya kıyarsın da Madam, bu çektiğim eziyete değer!" diye düşündükten sonra yarı sürünerek, yarı yürüyerek evinin yolunu tuttu.

Pek muhterem Theo Beyefendilere,

Mektubunuzu aldım. İlgi ve alakanıza müteşekkirim.

Sizin de belirttiğiniz gibi, her ne kadar çalışma yöntemleriniz alışıldık olmasa da sizinle çalışmak isterim efendim. Zira ücretiniz oldukça makuldür. Bunun yanında sizi geçtiğimiz iki gün içinde sorup soruşturdum. Dertli başları nasıl kara dertlerden kurtardığınızı, o başlar bana bir bir anlattılar. İkna oldum.

Bendeniz, kocam Dimitri'yi, ki Bulgar Reis de derlerdi, yakınlarda kaybetmiş zavallı ve bedbaht bir dulum. Kendisi İstanbul-Trabzon arasında çalışan bir yük gemisinin kaptanıydı. Trabzon açıklarında hain Karadeniz kendisini benden aldı ve adınıza sığınarak söylüyorum bunu, İsa Peygamberimizin yanına koydu. Ne cesedini ne de gemisini bulabildik.

Başıma gelen olaylar da zaten Trabzon'a bir umut gidip geldikten sonra başladı. Bunlar öyle olaylardır ki sadece ruhani bir lanetle kalmaz, insanı aç da bırakır.

Kilerime bıraktığım hiçbir şey bir günden fazla durmuyor beyefendiciğim. Kimi geceler, ev temelinden sarsılıyor. Sanki evin dibini bir şey yarıp çıkıyor da, kilerimde ne var ne yoksa götürüyor. İlk gece tünel kazıp o güzelim tuzlu balıklarımı götürmek isteyen hırsızlar geldi zannetmiştim. Korkudan ses de edememişim. Nasıl edeyim! Tek başına kedisi ile yaşayan dul bir kadını. Sabahı bekleyip zabitlere hırsızların açtığı tüneli göstermekti amacım.

Lâkin sabah olup da zabitlerle kilere indiğimizde bir de ne görelim? Ah beyefendiciğim, kilerimin zemini hiç bu kadar pürüzsüz gözükmemişti yüzüme. Zabitlerden yediğim fırça ile kaldım.

Bu fecaat durum sonraları da devam etti. Kilere ne koysam yok oluyor, dahası evim başıma yıkılacakmış gibi sallanıyor.

Gece korkumdan kilere inemiyorum, gündüz baksam yok olan yemekler dışında bir şey göremiyorum.

Haliyle sordum soruşturdum. Yahudi büyücüler, Çingene hocalar, Ermeni papazlar, Rum kocakarıları... Kime gittiysem gideyim derdime derman bulamadım. Ne yapacağımı şaşırmış durumda idim. Bu sebeple, belki de biraz birileri ile bu meseleyi konuşup da rahatlatmak niyetiyle konuyu kuzenime açtım.

Fransa'da okumuş kuzenim, benim bu mühim meseleyi gayri-fenni bir yolla çözmeye çalışıyor olmama pek sinirlendi. Bu işin Fransa'da ilmi yollarla yapıldığını, kötü ruhları fen dışı yollarla kovma iddiasında olan şaklabanlara paramı kaptırmamamı ve mutlaka fenni bir medyumla çalışmamı tembihledi. Bana sizin gazetede okuduğunuz ilanı vermemi önerdi. Hikâyenin sonrası malumunuzdur.

Zatınızdan istediğim, bu musallatı benden almanızdır. Bunu yaptığınızda hem çok da fazla olmayan ömrümün geri kalanında hayır duamı alacaksınız hem de istediğiniz gibi en âlâ kaliteden 3 okka Macar sucuğunun sahibi olacaksınız.

Saygılarımla,

Madam Eftelya Dragan

Theo mektubu okumayı bitirdiğinde hâlâ sızlayan bacağını ovuşturuyordu. Neyse ki ertesi sabah uyandığında bir şeyi kalmayacak, tüm yaraları kendi kendilerine iyileşmiş olacaktı. İçinden kediye yine usturuplu bir küfür savurdu. İnşallah Üsküdar'a kadar uçmuştur da bir daha karşıma çıkmaz mendebur hayvan, diye düşündü. Koyun postundan halının üzerinde hafifçe topallayarak masaya yöneldi. Kendine biraz şarap koydu ve köşede yatak niyetine kullandığı yastığa çıktı.

Madam Eftelya'nın ilk nazariyesi aslında oldukça makuldü. Her ne kadar hırsızların sadece yemek çalmak için tünel kazma

zahmetine girmeleri pek görülmemiş şey olsa da, son zamanlarda pahalılaşan hayatın kime ne yaptıracağı belli olmuyordu.

Mendebur kedisinden başka kimsesi olmayan yaşlıca bir kadının evini, zavallının elinden batan geminin malı fiyatına almak isteyenler de mutlaka olacaktı. Ev hakkında tekinsiz diye çıkartılan bir söylenti ve ev sahibinin bu tekinsizliklerden bıkması, dört başı mamur bir saray yavrusunu kelep r fiyatına bıraktırabilirdi.

Belli ki geceleri cingöz birileri eve ilişip balyoz ya da benzeri bir aletle duvarlarına vurarak haneyi temelinden sallıyordu. Bu kişilerin eve sık girip çıkan birileri ile ortaklığı olsa gerekti. Bu ortak, berikiler piyeslerini oynadıkları zaman kilerdeki yiyecekleri boşaltıyor ve böylece tiyatro tamamlanmış oluyordu!

Theo şarabından bir yudum aldı.

Öncelikle evi deprem varmış misali sarsan şahıs ya da şahısları bulması gerekecekti. Ardından, zabitlerin bu ahlaksızları yakalamak için nerede beklemeleri gerektiğini Madam Eftelya'ya söyleyecek ve haliyle karakolda hafifçe okşanacak bu haramzadeler, evin içine girip çıkabilen ortaklarının kim olduğunu bülbül gibi şakıyacaktı. Umarım söyleyecekleri kişi Madam'ın çok yakını çıkmaz diye içinden geçirdi. Bazı ihanetler çok yakın kişilerden gelirse insanın kalbini ezebilirdi.

şarap hafiften uykusunu getirmişti. Uyuyayım da, bari şu ağrılarım yarına dinsin diye düşündü ve kadife yastığın üzerinde uykuya daldı.

Sabah uyandığında beklediği gibi tamamen iyileşmişti. Kaburgaları kaynamış, ayağındaki çatlaktan dolayı duyduğu ağrı tamamen dinmişti. İlk iş çıkıp gazetesini aldı ve çok oyalanmadan eve döndü.

Evveliden çözdüğü bir muammadan kazandığı sucuğunu yerken gazeteye şöyle bir göz gezdirince, birkaç gün önce çevirip yolladığı şiirin hâlâ yayımlanmamış olduğunu gördü. Oysa ki, kendisi ile aynı zamanlarda gazeteye yazı göndermeye başlayan Ahmed Rasim adlı gencin kim bilir kaçınıcı çevirisinin yayımlandığını görebiliyordu. Canı sıkılmıştı.

Belli ki Ahmed Mithad, bu Ahmed Rasim denilen şahsa fazlası ile iltimas geçiyordu. Bir hafta daha beklemeye karar verdi. Osmanlı'da Theo'nun çevirilerini yayımlamayı isteyecek gazete mi yoktu?

Kış gününün akşamı çabuk oldu. Theo gün batar batmaz sektirmeden Madam Eftelya'nın evine gitti. Evin bahçesine çıkan tünelin sonunda gayri ihtiyarı durarak Madam'ın bahçesini gözetledi. Tobias denilen mendebur etrafta görünmüyordu. Bahçeye giren birini görebileceği en iyi noktanın evin çatısı olduğuna karar kıldı. Çabucak çatıya tırmandı.

Etrafı kolaçan etmeye başladı. Yatsı ezanının eli kulağındaydı. Çatıdan Kostantiniyye'yi açık seçik görebiliyordu. Denizde birkaç istimbot ağır ağır ilerliyor, kayıklar limanlara çekiliyordu. Şehrin onca senedir geçirdiği değişimleri, kimleri ağırladığını, başından geçen felaketleri, yağmaları ve isyanları düşündü. Koca imparator Konstantin'in adını verdiği bu aziz şehir, öyle ya da böyle hâlâ ayakta idi. Acaba kendi ruhu ile şehrin ruhu harmanlanmış mıydı? Belki de şehir var oldukça o da var olacaktı?

Yatsı okunduktan bir müddet sonra dul Madam'ın kandili söndü. Theo içinden, iyi geceler, diye geçirdi.

Ay tepeye çıkmış, gece ayazı iyice esmeye başlamıştı. Keşke üzerime paltomu alsaydım diye düşündü. Beş sene önce, bir Fransız hanımın köpeğine diktiği yün paltoyu bu benim işime daha çok yarar, diye düşünerek çalmaktan çekinmemişti.

Sabaha çok kalmamıştı ki Madam'ın evi sanki temellerinden yıkılırcasına sallanmaya başladı. Sarsıntı ile yerinden zıplayıp çatının üstünde dört dönmeye başlayan Theo ilk önce zelzele oluyor sandı. İstemsizce aklına İstanbul'un yaşadığı küçük kıyamet geldi. Bir an, yıkılan evler, çığlıklar ve sokakları yutan deniz, geçen onca seneye rağmen gözünde canlandı.

Sonra ne için orada bulunduğunu hatırlardı. Kendini toparladı. Çatının üstünden görebildiği her yeri kontrol etti. Etrafta evi bal- yoz ya da koçbaşları ile sarsan kimse yoktu. Sarsıntı şiddetlenerek devam ediyordu. Evin çevresini üçüncü defa kontrol ettikten sonra evin içine girmeye karar verdi. Belki de namussuzlar bir şekilde ona fark ettirmeden evin içine sızmış ve planlarını evin içinden yürütüyorlardı.

Yerinden oynamış bir briketin arasından evin içine girdi. Bina hâlâ zangır zangır titriyordu.

Mutfağa girdikten sonra içi dolu bir su damacanasının üzerinden sekti ve yavaşça süzülerek tahtadan, çok eski kiler kapısına kadar geldi. Kilerden içeri baktığında ise hiç beklemediği bir man- zara ile karşılaştı.

Beş karış boylarında ve vücudu kıllarla kaplı bir yaratık ki- llerde önüne ne gelirse yiyordu. Evi temellerinden sarsan sallantı bu yaratığın attığı adımlardan kaynaklanıyordu. Çok uzaktan ba- kılırsa palto giymiş bir çocukla karıştırılabilecek canavarın elleri ve parmakları uzun, bacakları kısa, göbeği ise oldukça tombul- caydı. Gözleri daha çok kedi gözüne benziyordu.

Theo bir süre şaşkınlıktan hareket edemedi. Korku ile karı- şık kilerin kapısından uzaklaştı. Bir an içinden, acaba Madam iyi mi? diye geçirerek Eftelya'nın odasına doğru gidecek oldu ki sar- sıntılar başladığı gibi aniden kesildi. Merakla dönüp de kilere ye- niden baktığında ise o garip ecinni çoktan buhar olmuş, sırta ka- dem basmıştı.

Evden çıkarken Eftelya'nın yatak odasının kapısından baktı. Madam ile Tobyas korku ile birbirlerine sarılmışlar, yorganın altında tir tir titiyorlardı.

Uzaktan sabah ezanının sesi geliyordu.

Theo eve döndüğünde hâlâ tam olarak kendine gelebilmiş değildi. Eli hemen masanın üzerinde duran şaraba gitti. Minik şeye daha dokunmadan durdu. Hayır, daha sert bir şeylere ihtiyacı vardı. Ohannes Otel'nden çaldığı İngiliz kanyağını ufak dolabından çıkardı. Bardağı sonuna kadar doldurdu ve bir dikişte bitirdi. Gelincik olmanın avantajlarından biri de, sarhoş olmadan oldukça fazla miktarda içki içebilmesiydi.

Madam'ın evinde sahih bir vakıa olduğu bir hakikatti.

Theo yaşlı kadının evini elinden almak isteyen insanlar senaryosunu çoktan çöpe atmıştı. Bunca yıl boyunca ifritler, karabasanlar, Yahudi golemleri, İskoç cinleri ve Bulgar vampirleri gibi farklı canavar ve ifrit çeşitleri görmüştü; lâkin birkaç saat kadar önce gördüğü yaratık bunlardan hiçbiri değildi. Acaba Kostantiyye'ye gelen yeni bir kavimle mi şehrine hicret etmişti? İspanyol Yahudilerinin hicretinden sonra sahibinin sözünden çıkmış bir Yahudi goleminin işlediği cinayetleri hatırladı. Balat tarafında sahibinin sözünden her nasılsa çıkabilmiş olan bu golem, yeniçeri yiğitler kendisini Haliç'in dibindeki bir çukura atana kadar nice civanı kırmıştı.

Yaratığın ne olduğunu bulmanın tek bir yolu vardı. Kefalidis'in kitabına başvuracaktı.

Yerasimos Kefalidis, İsa Peygamber'in ölümünden 900 yıl kadar sonra Konstantinopolis'te yaşamış bir âlimdi. Canavarlar, Lanetler ve Musallatlar ile Mücadele Üzerine adlı kitabı kilise tarafından günahkâr bulunduğu için yasaklanmış, kendisi Rodos'a sürgüne gönderilmiş ve orada büyük sıkıntılar içinde ölmüştü. Ancak kilise yasakladığı her önemli kitaba yaptığı gibi eserin kalan

son yazmasını yok etmemiş, aksine en nadide kitapların olduğu özel kilise kütüphanesinde bir başvuru kaynağı olarak özenle saklamıştı. Eser, Theo'nun Bizans sarayında bir insan olarak çalıştığı yıllarda dahi hâlâ unutulmamıştı.

Fakat zamana ne dayanır ki?

Geçen asırlar ve İstanbul'un fethi, kitabı kilisenin kayıt defterlerinden tamamen silmişti. Fetihten uzun yıllar sonra defterler yeniden düzenlenirken şans eseri eski bir sandığın içinde bulunan bu ilmi kitap, kayıtlara antik bir öykü kitabı olarak geçmişti. Kefalidis'in kitabı, eski ve önemli görünen bir elyazması olduğu için Fener'deki kütüphanede özenle saklanıyordu. Theo kendine bir kadeh daha kanyak koydu, çabucak o kadehi de bitirdi ve Fener'e doğru yol aldı.

1600 yılından beri Ortodoks Kilisesi'nin merkezi olan bu binaya sayısız defalar gidip gelmiş, kütüphanesinden yararlanmış, yemeğini yemiş, birkaç gece şeytana uyarak patriğin meşhur tahtına oturarak düşüncelere dalmış ve hatta bir gece, şeytanın da dürtmesi ile olacak, bu düşüncelerinin ardından tahtta uyuyakalmıştı.

Sadece kendisinin bildiği küçük boşluklardan geçerek kütüphaneye vardı. Kitap, değerli elyazmalarının olduğu bölümde kilitli olmayan cam bir dolabın içinde yatay halde duruyordu. Dolabı açana kadar her zamanki gibi akla karayı seçti. Bunca senelik antrenmandan sonra bile kapı ve dolap gibi ağır şeyleri açıp kapamakta zorlanıyordu.

Ağır dolap kapağını güçlükle de olsa açtıktan sonra kitabın sayfalarını çevirdi. Oldukça kalın bu kitabın son bölümü 'ender yaratıklar' üzerineydi ve her yaratığın anlatıldığı sayfaya bir de resmi çizilmişti. Theo sayfaları teker teker incelemeye başladı.

Ateşruhu, başsız türkopol, eşik cini, karakancaloz... İşte bu! diye heyecanla içinden geçirdi. Karakancaloz başlıklı sayfada çizilen

canavar, Madam Eftelya'nın evinde gördüğü yaratığın ta kendisiydi. Okumaya başladı.

“Karakancaloz, Karadeniz kıyılarında bulunan bir çeşit deniz ifritidir. Rum milletinin canavarıdır. Çok ender de olsa bazı geceler denizden çıkarak evlere musallat olur. Musallat olduğu evin en küçük erkek çocuğunu tek başına yakalarsa acımaz, bir lokmada yutar. Eğer ki evde erkek çocuk yok ise, bu necis yaratık girdiği evde ne var ne yoksa yer bitirir ve o eve kıtlık girer. Yemeğini yiyen karakancaloz oyalanmaz, mutlaka ki sabah olmadan Karadeniz'e döner.

Karakancaloz Karadeniz'den başka denizde de yaşamaz. Rivayet odur ki, bu bednamlar aslında denizin kurban aldığı gemilerin ruhlarıdır.”

Theo, karakancaloz adlı yaratıkları görmemiş olsa da pek tabii ki duymuştu. Lâkin Madam'ın evinde gördüğü canavarın bir karakancaloz olabileceğini aklına bile getirmemişti. Pontus halkının canavarı olan karakancalozların daha önceden Kostantiniyye'de görüldüğü vakıa değildi. Kitabın da dediği gibi Karadeniz olmadan bu yaratıklar varlıklarını sürdüremezlerdi.

Madam'ın Karadeniz'de kaybettiği kocasının bununla bir alâkası olabilir miydi? Belki de gördüğü, Madam Eftelya'nın denizde boğulan kocasıydı. Ama Karadeniz'de boğulan kocanın karakancalozunun burada ne işi vardı?

Bir yerlerde kaçırdığı bir şey vardı ama ne?

Beyninin durduğunu hissetti. Yine de sıfır noktasında sayılmam, diye geçirdi içinden. Öncelikle, yaratığın ne menem bir şey olduğunu artık biliyordu. Bir Canavar Avı'nda iz sürerken karşıdakinin ne olduğunu bilmek ilk ve en önemli adımdı.

Çözmesi gereken bir sonraki mesele ise daha çetrefilliydi. Pontus dağlarında yemek için erkek çocuk araması gereken karakancalozun, şu anda Kostantiniyye'de Madam Eftelya'nın kilerini neden talan ettiğini bulmak zorundaydı.

Theo, istese de istemese de, karakancalozun eve nasıl musallat olduğunu anlamak için Madam'ın evine bir daha gidecekti. Tehlikeli olduğunu bildiği şeylerin üzerine gitmek işinin bir gereği idi. Onca yıllık tecrübesi, canavarlar ile yüz yüze gelirken hâlâ derin bir ürperti duymasını engellemiyordu. Bir de Tobyas vardı tabii. Her ne kadar aptal da olsa, mel'un kedi Theo'ya öyle bir sapkınlıkla saldırıyordu ki, Theo bir an korkusunun gerçek sebebinin karakancaloz mu yoksa Tobyas mı olduğundan emin olmadı.

Şeytan azapta gerek, diye geçirdi içinden. Kiliseye vardığı yoldan gerisin geriye çıktı ve Madam'ın evine doğru yollandı.

Aslında evde ne bulmayı beklediğini kendi de bilmiyordu. Bulundukları memleketin yerlisi olmayan canavarlar uzun süre varlıklarını sürdüremezlerdi. Ancak, ölmeden önce iyice zıvanadan çıkabilirler ve önlerine gelen herkese zarar verebilirlerdi. Bu durum mevzubahis karakancalozu oldukça tehlikeli kılıyordu.

Madam'ın evine ulaştığında vakit sabaha yakındı. Bu sefer çatıda beklemek yerine hemen içeri girmeye karar verdi. Üst katta aralık bırakılmış bir pencereden kafasını uzatıp içeriyi süzdü. Her şeyin sülman olduğunu gördükten sonra odaya girdi. Bir an önce kilere varmak ve etrafı iyice araştırmak istiyordu. Tam aşağı kata inmişti ki artık iyice tanıdık gelen ve evi temellerinden sarsan o titreşimleri hissetti. Karakancaloz nerede saklanıyorsa yine oradan çıkmış, zift karası ayakları ile attığı adımlarıyla Madam'ın evini zangır zangır titretmeye başlamıştı. Hızlıca mutfak tarafına seğirtti. Kalp atışları bir gelincik için bile oldukça hızlanmıştı. Kuyruğu istemsizce titriyordu.

Mutfağa girer girmez kapının arkasına saklandı ve kiler tarafına doğru baktı. Karakancalozun, Tobyas'ı kilerin köşesine bir fare gibi sıkıştırdığını gördü. Açgözlü kedi belli ki bir şeyler çalmak için kilere dadanmaya kalkmış ancak kör talihi sağ olsun, karakancaloz tam da o zamanda zuhur ederek kendisine suçüstü yapmıştı.

İyice köşeye sıkışan kedi kulaklarını tamamen geriye yatırmış, uzun kollarını nerede ise yerlerde sürükleyerek üzerine doğru gelen heyulaya vargücüyle tıslıyor ve bir yaprak gibi titriyordu.

“Ne demişler; dinsizin hakkında imansız gelir,” diye düşündü Theo. “Bence bu canavar rezil kediye bir lokmada yutar da kemiklerini sıyrıp atar bile.” Bunları düşünürken, korkudan gözleri artık yaşarmış olan kedi ile göz göze geldi. O ceberut Tobyas, sanki bir kedi yavrusuna dönüşmüş de ağlayan gözler ile kendisini yemeye gelen canavardan kurtarması için Theo’dan yardım dileniyordu.

Gelincik bıkkınlık kokan derin bir nefes aldı.

“Allah kahretsin!” diye söylendi, “İyice yufka yürekli oldum ben.”

Etrafını tarayarak karakancalozun artık iyiden iyiye yaklaştığı kediye nasıl kurtarabileceğini düşünmeye başladı. Canavarın üzerine atlasa? Yok, yakalarsa bir lokmada yutuverirdi Theo’yu. Bu tip canavarların görünüşüne aldanmamak lazımdı. Kırlangıç gibi çevik olabilirlerdi. Necis yaratıkların zehirli oldukları da görülmemiş değildi. Bu gelincik vücuduna zehirli bir tırnak çizdiği yeterdi. Bacağını ısırsa belki de dikkatini dağıtırdı? Bu da akıl kabili değildi. Adımı ile koskoca evi sallayan canavar maazallah kendisini bir anda pestile çevirirdi.

Zaman daralıyordu ve Theo’nun aklına bir şey gelmiyordu.

“Eh Tobyas,” diye düşündü. “Buraya kadarmış demek ki, hayvanlar cehenneminde görüşürüz.” Kedinin başına gelecekleri görmemek için kafasını mutfak tarafına çevirdi. Kafasını çevirir çevirmez de o zamana kadar gözünden kaçan cehennemden kaçış biletlelerini gördü.

Daha önce defaatle üzerine basıp zıpladığı mutfaktaki damacananın üzerine bir kâğıt iliştilmişti. Kâğıtta Rumca, “Bulgar Reis’in katili lanet Karadeniz’in suyudur” yazmaktaydı.

Görünen o ki, Madam Eftelya çok eski bir geleneğe uyarak kocasının mezarından bir parça toprak almak istemişti. Eh, Karadeniz’de

boğulan Dimitri Reis'in toprağı da elbette Karadeniz'in suyu olacaktı. Pontus toprakları dışında yaşamayan karakancalozun Madam Eftelya'nın evine bu damacana ile geldiğı belliydi.

Gelgelelim, karakancalozun eve nasıl geldiğini çözmüş olması önündeki ivedi meseleyi halletmesine yardımcı olmuyordu. Önce damacanayı gözüne kestirdi. Ardından da mutfağın taşlı toprak zeminine baktı. Aklına bir fikir gelmişti.

Gelincik koşarak kendisini damacana ile duvar arasındaki dar aralığa attı ve bacaklarını duvara dayayıp tüm gücü ile damacanayı yere devirmek için itmeye başladı.

En son ne zaman böyle bir duruma düşmüştü? Çocukluğunu hatırladı. Hayır, gelincik olan değil, insan olan çocukluğunu.

Bir gün kardeşi ile yaramazlık yaptıkları kayıkhanede, koca bir kayık ters dönüp de tepesine kapaklanınca, Theo kayık ile yer arasında kalan ufak boşlukta hapsolmüştü. Çocuk Theo panikle kayığı üzerinden itip atmaya çalışmış ancak bunda başarılı olmamıştı. Kardeşinin yardımı olmasa o koca kayığın altından hiçbir zaman çıkamayacağını düşünmüştü hep.

Damacanayı itti. Bir daha itti. Koca damacana yerinden kımıldamıyordu. Bacaklarım oldum olası güçsüzdür zaten, diye düşünerek kendine kızdı. Gözünün ucuyla kilerdeki durumu kontrol etti. Karakancaloz Tobyas'ın yanına varmıştı artık.

Theo cam damacanaya bir daha, bir daha, bir daha yüklendi. Koca damacana minik gelinciğın tüm gayretlerine rağmen yine yerinden kımıldamadı. Harcadığı gayretten dolayı gözleri karar-maya, başı dönmeye başlamıştı. "Kardeşim Leo, neredesin?" diye ağladı, "Sizleri çok özledim".

Karakancaloz, yere eğilip uzun ve kıllı parmaklarını Tobyas'a doğru uzattı. Theo avazı çıktığı kadar bağıırıp damacanaya bütün gücü ile yüklendi. Tüm kasları yırtılırcasına acıyordu. Sol arka ayağında bir şeylerin attığını hissetti. Karadeniz'in suyunu tutan koca şişe hareketlenir gibi oldu.

Canavar, Tobyas'ı ensesinden yakaladı ve ağzına doğru götürmeye başladı. Kedi tüm gücü ile bağılıyor, tıslıyor, hırlıyor, tırmalıyor ve ısıırıyordu ancak karakancaloz sanki bunların hiçbirini duymuyor ve hissetmiyor gibiydi.

Ara vermeden itmeye devam ettiği damacana nihayetinde Theo'nun altından kayıverdi. Asırlar gibi gelen sürenin ardından büyük bir gürültü ile yere düştü ve taşlarla döşenmiş toprak zeminin üstünde tuzla buz oldu. Etrafa sıçrayan suların bir kısmı Theo'yu ıslatsa da büyük bir kısmı elinde Tobyas'ı tutan karakancalozun ayaklarını yıkayarak, taşların arasından kuru toprağın derinliklerine inmeye başladı.

Karakancaloz duraksadı. Toprağın büyük bir iştahla içtiği sulara anlam veremeyerek baktı. Ardından sanki pirenlenmiş gibi vücudunu kaşımaya başladı. Gelinciğe cehennemin en dibinden gelen bir bakış attı. Bu bakışta nefret, çığlık, çaresizlik ve intikam vardı.

Dökülen sular toprak tarafından emilmeye başladığında canavarın ağzından hafif bir çığlık yükseldi. Renksiz bir dumana dönüşür gibi şeffaflaştı ve ardından çöl kumuna dökülen bir bardak suyuşçasına toprağa karışıp gözden kayboldu. Artık yerin dibinden gelen tiz çığlığı bir süre sonra iyice boğuklaşarak duyulmaz hâle geldi. Karakancalozun toprağa karışırken elinde tuttuğu Tobyas, dört ayağı üzerine düşmeyi korkudan deneyememişti bile. Kıllı ve uzun parmaklardan kurtulan kedi ıslak zemine şap diye kış üstü oturdu.

Theo ve Tobyas bir süre sıırıslıklam halde birbirlerine baktılar.

Karakancalozdan kurtulan Madam Eftelya, Theo'nun ücretini hem fazlasıyla hem de en iyi Macar sucuğu ile ödedi. Öyle ki, tüm sucuğu evine taşıyabilmek için Theo on sefer yapmak zorunda kaldı.

Sucuğun bir kısmını Tobyas ile paylaşmasaydı bu, on beş sefere kadar da çıkabilirdi.

Tuttuğunuz altın olsun - 20. yüzyıl

Sizlerden bunca yıldır gördüğüm teveccüh ve saygı beni hem sevindirir hem de gururlandırır. Sağ olunuz, var olunuz. Beni her türlü önemli işinize dâhil ettiniz. Eşiniz ile kurduğunuz ortaklığı benimle tescillemeniz, yıllarınızın emeğini benimle değiştirmeniz ya da bana sahip olmak için gözünüzü kırpmadan bir cana kıyabilmeniz... Vallahi utançla karışık olsa da övünmemek elde değil!

Ya benden bir türlü ayrı kalmaya dayanamayıp da, beni en savunmasız yerlerinize, boyunlarınıza asıp da salına salına dolaşmanıza ne demeli? Büyük lütuf!

Eh, takdir edersiniz ki, ben de sizin gösterdiğiniz bütün bu sevgi karşısında oldukça yumuşak huylu davranıyorum. İstedığınız her şeyle, hemen de kolayca giriveriyorum. Beni darp etmenize, çekiçle incitmenize, tel gibi çekip uzatmanıza ya da yaprak gibi yaymanıza şu ana değin hiç laf ettim mi? Bütün bunlara isteyecek ve bilerek katlanıyorum. Zira biliyorum ki, sizlerin en son isteyeceği şey bana zarar vermektir. Beni kaybettiğinde aklını oynatacak kadar çok seven insanlar biliyorum. Farkındayım ki, bütün gayretiniz beni daha güzel, daha alımlı ve zarif yapmak içindir.

Efendim, bendeniz milâttan 4000 yıl kadar önce doğmuşum. Bilenler ya Balkanlar ya da Ortadoğu diyorlar, ben de onların

yalancısıyım. Kişi kendi doğum tarihini hatırlamaz ki, söyleyenlere inanır elbet! Çocukluğum iyi geçmiş. Ben doğar doğmaz koruyanım ve kollayanım çok olmuş. Eh, hani göze de güzel gelen pırıl pırıl bir çocukmuşum, doğruya doğru. Bunun da beni sevmelerinde payı çoktur.

Çocukluk zamanımdan ilk hatırladığım Mısırlılardır. Elleri dert görmesin, benimle ilk oynayanlar onlardır. Mısırlılardan önceki barbarların hakkını yiyorsun diyeceksiniz. Tamam, onlar da benimle ellerinden geldiğince oynadılar ama tüm sırlarımı vermedim onlara. Tamamen fethedemediler beni. Ancak ellerini değdirdikleri hemen her şeyi bir sanat eseri hâline getiren kadim Mısırlılar hâlimden tam olarak anladılar. Mezarlarına girerken yüzlerini benim arkama sakladılar. Benim iyileştirici gücüme inandılar.

Ortadoğu'da bazen maske olup firavun, bazen de buzağı olup tanrı göründüm.

Romalılar ve Hintliler ile münasebetim ise kardeşten ileridir. Hiç çekinmeden kendimi onlara gösterdim. Onlar da beni hayatlarının merkezine koydular.

Öte tarafta, sonradan Amerika diye adlandıracağınız topraklarda beni sadece yüzü suyum hürmetine seven insanlar vardı. Lâkin ne demişler, sevilen kıskanılırmış. Beni daha çok sevenler, ta dünyanın öbür ucundan kalkarak bu Amerika nam olacak yere geldiler ve olan biten yanlışlığı epey ikna edici bir çaba ile düzelttiler.

Ama size henüz beni en çok kullandıkları yerlerden, ibadethanelerden bahsetmedim. “Komşunu kendin gibi sev”, “Ancak tüm servetinden vazgeçenler ümmetim olabilir” ya da “Malının bir kısmını her yıl dağıt” diyen peygamberlerin cemaatleri, sağ olsunlar ibadethanelerinin kapılarını bana sonuna kadar açtılar. Öyle ki, bazen kendimi tanrılarımıymış gibi hissettiğimi söylemeliyim.

Hayatım hep de el bebek gül bebek geçmedi canım. Kızdığım ve aşağılandığım da oldu. Tıpkı şimdiki gibi. Etine buduna

bakmayan bir gelincik, hiçbir çaba sarf etmeden bana sahip oldu ya! Oysa ki eski sahibim, Patrona Halil adlı hergelenin çıkardığı fitne sırasında beni saklamak için ne çok uğraşmıştı. Beni bahçesine gömdükten sonra, ayaklanma sırasında evi yanıp kendisi de mevta olunca uzunca bir süre unutulup gittim.

Ben gizli bir hazine idim, bulunmak istedim.

Ancak onca yıl bekledikten sonra eline düştüğüme bak! Bu gelincik bana ne şekil verebilir, ne gururla boynunun etrafına asabilir ne de benim parıltımdan zevk alabilir.

Sorarım size, bu adalet midir? Bu nobran gelinciğin elinden çok çekeceğim var...

“Altın gibi parlıyor,” diye içinden geçirdi Theo. “Altın olduğundan olmasın?” diye karşılık verdi içinden bir yerlerden gelen ukala bir ses. O sabah uyandığında canı şiddetle marul çekmiş ve evinden hemen çıkarak İstanbul’un en iyi marulunun yetiştiği Macit Efendi’nin bahçesine yollanmıştı. Evin kedisi Tekir öldüğünden beridir bahçe sebilden farksızdı. Marullar, domatesler, biberler, havuçlar, hıyarlar ve ebegümeçleri Halil İbrahim Sofrası gibi kendilerini uzanıp alacak iştahlı ve ağzının tadını bilen yeni sahiplerini bekliyorlardı. Macit Efendi hâli vakti yerinde eski bir memurdu. Aileden de zengin olan bu adam, geçim sıkıntısı lafını sadece sokakta başkaları konuşurken duyan tabakadandı. Bu sebeple Theo, yaptığı ufak hırsızlıkların bahçenin sahibine bir zarar vermediğini biliyordu. Zarar verse de pek umurunda olmazdı ya. Adamın nemrutluğu dillere destandı. Bahçesine topları kaçan çocukları yakaladı mı döver, komşuları ile kavga eder, hatta çatısına konup da öten kargalara silah atardı. Efendinin cukkası öyle sağlamdı ki, Theo’nun kulak misafiri olduğu bir dedikoduya göre kendisine ta Alamanyalardan yeni çıkan atsız arabalardan birini

sipariş etmiş ve oyuncağını bekleyen bir çocuk gibi arabanın teslimatını beklemekteydi.

İşte tam da o sabah bu Macit Efendi'nin bahçesinden bir miktar marul almak üzere, İstanbul'un altını sanki sarhoş bir örümçeğin ördüğü bir ağ gibi saran ve belki de peri padişahı kadar eski tünellere girdi. Önceki gece yağın şiddetli yağmur bazı kısımlarda göçmelere sebebiyet vermiş olsa da ulaşımını engelleyecek bir durum mevcut değildi. Çamura bata çıka tünelleri hızlıca geçti. Tam eski bir dehlizden Macit Efendi'nin bahçesine çıkacakken yağın yağmurda kayan toprağa yarı yarıya gömülmüş bir hâlde parlayan bir şey gördü. Eğilip baktı, irice bir altın paraydı. Elleriyle parayı topraktan kurtardı, evirip çevirmeye başladı.

Bir insanın avcunun yarısını rahatlıkla kaplayabilecek bu altın parayı dikkatlice inceledi. Darphane işi değildi, üzerindeki şekillerin bir ustanın elinden çıktığı belliydi. Bir yüzünde buzağı resmi varken, diğer yüzünde ise secdeye kapanmış biri resmedilmişti. Uzun zamandır toprak altında kalmasına rağmen sadece altın paralarda olan o iç gıcıklayıcı parlaklığı bakiydi. Belli ki yaptıran meraklısına bir servete mal olmuş özel yapım bir paraydı. Parayı biraz daha evirip çeviren Theo, o zamana kadar Macit Efendi'nin bahçesinden çaldığı marulları düşündü. Paraya bir daha baktı. Yemek çalmak tamamdı. Theo özellikle Macit nemrudundan çaldığı yemeklerin daha bir lezzetli olduğunu düşünüyordu. Ama para çalmak?

“Zaten bahçesinin tam altında buldum, hem bu zamana kadar aldığım marullara saysın deyyus,” diyerek parayı kaptı ve usulca Macit Efendi'nin evin kapısının altından atarak marullara dadanmaya gitti.

Güne her sabah Alamanya'dan gelecek olan otomobilin hayâli ile başlayan Macit Efendi kapısının altından atılmış ve hâlâ üzerinde

çamur parçaları olan altın parayı görünce haliyle şaşırmadan edemedi. Konağa son bir haftadır misafir gelmemiştir. Bu parayı ziyaretçilerinden biri düşürmüş olsaydı, geçen bir hafta içinde mutlaka ki fark ederdi. Her sabah uğrayan üstü başı yırtık sütçünün böyle bir parayı düşürdüğüne ihtimâl dahi vermiyordu zaten. Evin içine doğru bir bakış attı ve Allah'ın bir lütfu olarak gördüğü parayı besmele çekerek cebine koydu.

Karısı ile yaşayan Macit Efendi'nin, Allah bağışlasın, bir oğlu bir de kızı vardı. Hekim olan aslan parçası oğlu, şarkta hizmet ettiğinden neredeyse bir yıldır baba ocağına uğramamıştı. Kızı ise pısrık damadı ile içgüveysi olarak üç sene kadar önce yanlarına yerleşmişti. Hâlâ kendisine bir torun verememiş damadını Macit Efendi pek sevmezdi.

Macit Efendi, baba işi memuriyetten emekli olduktan sonra kendisini bahçeye vermiş ve memuriyetten kalma bir ciddiyetle bahçesini oldukça münbit bir vaha hâline getirmişti. Arada sırada bahçesine dadanan arsız hayvanat da olmasa keyfine diyecek yoktu.

Oldum olası lokomotiflere, saatlere ve diğer mekanik eşyalara meraklı bu emekli memur, Divanyolu'nda kendi kendine giden atsız arabayı gördüğünden beri otomobil sahibi olmadan rahat uyku uyuyamayacağını biliyordu. Hemen tanıdıkları araya soktu ve bir Alaman okulunda hendese okutan muallim Gödel ile tanıştırdı. Herr Gödel'in kardeşi otomobillerin üretildiği fabrikanın müdürü ile askerlik arkadaşıydı. Nakliyat fiyatında da anlaşıldıktan sonra küçük bir servet ödediği otomobilini büyük bir hevesle beklemeye başlamıştı.

İşte bu Macit Efendi, az önce bulduğu ve hemen cebine attığı altın parayı kimseye göstermeden hafif adımlarla merdivenlerden çıktı ve yatak odasına girdi. Etrafı dinledi. Karısı, kızıyla çamaşırhanede çamaşır yıkıyordu. Hayırsız damadı ise Macit Efendi sayesinde bulduğu kalemdeki işindeydi. Yatağın köşesine oturdu ve parayı cebinden çıkardı.

O ne de güzel bir parılıydı! Pencereden sızan sabah güneşinin ışınları sanki elinde tuttuğu paradan yansıyarak kalbini ısıtıyordu. Altın parçasını öpüp kokladı. Lavanta mı kokuyordu? En sevdiği kokuydu! “Allah’ım sana şükürler olsun!” diye dua etti ve parayı tekrar cebine koydu.

Macit Efendi o gece cebindeki parayı sımsıkı tutarak mutlulukla uyudu.

Önceleri her şey normal sayılırdı, değişim yavaş yavaş geldi. Bu sebeple ev ahalisi Macit Efendi’deki değişikliğin hemen farkına varmadı. Emekli olduktan sonra, yaşlı adamın huyu az buçuk değişmişti. Pek de göze bakmayan bazı ufak gariplikleri Macit Efendi’nin emekli olduktan sonra sıkılmasına ve kendine meşgale bulma çabasına veriyorlardı.

Babaları, kaleme giden damadına her sabah altının son fiyatını sormaya başlayınca da buna bir anlam yüklemediler. Ailece edilen sabah kahvaltıları ve yenilen akşam yemeklerinde, Macit Efendi’nin bir elini devamlı cebinde tuttuğunu gördüklerindeyse bunu romatizmaya bağlayıp sağlığından endişe ettiler. Babaları bir elinde kahve, diğer eli cebinde olduğu hâlde mutlulukla pencereden dışarı dalıp giderken içlerine biraz su serpildi. Ancak bir pazartesi sabahı, merdivenlerden inerken cebinden düşürdüğü paranın peşinden, “Altınım!” diye kendini paldır küldür atınca durumun pek de normal olmadığına kanaat getirdiler.

Alnını yarmak uğruna yakaladığı altınına şefkatle bakan yaşlı adama yaklaştılar. Macit Efendi karısını, kızını ve damadını temkinle süzdü. Aralarındaki mesafeyi koruyarak, “Altın,” dedi gülümseyen bir yüzle. “Kapıda buldum, ne güzel değil mi?” Elindeki altını uzatacak gibi oldu ama bir anda vazgeçti ve koşa koşa yatak odasına çıktı.

Bu vakadan sonra durum daha da garipleşti. Macit Efendi, nereden geldiğini kimsenin bilmediği altın parasını elinde tutarak bahçede turlamaya ve kendi kendine konuşmaya başlamıştı.

Konuşurken parmaklarında evirip çevirdiği altın paraya bakıyor, bazen sanki parayı dinliyormuş gibi kulak kesiliyor, bir süre sonra da kâh kızıyor kâh gülüyordu. Parasına yakından bakmak isteyen damadının kafasında bir testi kırdığından beridir de kimse bu yaşlı emekliye karışmaya cesaret edemiyordu. Bardağı taşıran damla bir akşam vakti vuku buldu.

Macit Efendi'nin kızı, o gün yine uzun süre yatak odasına kapanıp kimseyi yanında istemeyen babasına yemek götürmek için üst kata çıktı. Kapıdan seslenip babasına yemeğin hazır olduğunu söyleyecek, ardından da siniyi kapının önüne bırakıp diğerleriyle yemek yemek için aşağıya inecekti. Yatak odasına vardığında kapının rüzgârdan açılmış olduğunu gördü. Odadan gelen titrek bir alevin ışığı duvara vuruyordu. Telâşla aralıktan kafasını uzatıp içeri baktı.

Macit Efendi, entarisi üzerinde, yere oturmuştu. Önünde yatak odasında kullandığı mangal vardı. Mangalın kenarında bir mum yanıyor ve mumdan çıkan ışık mangalın tam ortasına dikkatle yerleştirilmiş altın paranın parlaklığına cehennemi bir cazibe kazandırıyordu. Macit Efendi'nin kızı babasının dudaklarının kıpırdadığını ve para ile konuştuğunu duydu:

“Seni benden almak istiyorlar. Tabii, ben de biliyorum bunun mümkün olmadığını ama o kadar güzelsin ki, kimseye de güvenemiyorum. Hele o hergele damadım seni elimden kapmak için fırsat kolluyor. Senin kılına dokunanın bacaklarını kırarım ben! Dün senin için dua ettim biliyor musun? Hatta bir ara, Allah affetsin, sana dua ediyormuşum gibi geldi. Eh, cehenneme seninle gideceğimi söyleseler bir an düşünmem!”

Bütün bu küfürleri duyan zavallı kadın oracıkta yığılıp kaldı. Gürültüyü duyanlar bu ses nedir diye telâşla yukarı çıkınca Macit Efendi'yi o garip durumda yakaladılar.

Evin sakinlerini birdenbire karşısında gören Macit Efendi gülümseyerek parasını gösterdi ve “Biz birbirimizi seviyoruz,” dedi.

Kızı ve karısı sessizce ağlıyor, damadı ise ne diyeceğini bilemez bir hâlde sadece önüne bakabiliyordu.

“Parayı sevmekte ne var canım? Para sevmek yasak mıdır? Değil. Hatta sünnettir. Unutmayın ki peygamber efendimiz de tüccardı ve para ile uğraşırdı. Paradan zarar gelmez. Zarar gelecek olan paraya alışmamış insandır. Ben benimkine alıştım çok şükür. Kendisine yol verecek değilim. O da zaten bana alıştı. Bu sizi neden rahatsız ediyor canım?”

Kızı dayanamadı, “Babacığım,” diye girdi lafa, “Hadi altını seviyorsun, elli yaşından sonra böyle bir huyun hâsıl oldu, anladık. Senin için altın seyretmek bir zevk, bunu da anladık. Arada bir konuşmak hoşuna gidiyor, hadi buna da tamam, zira ben de üzerine titrediğim çiçeklerim ile konuşurum zaman zaman. Peki ama Hıristiyanlar gibi mum yakmalar falan. Onlar nedir öyle?”

Macit Efendi, sanki cevabı çok belli bir soru sormuş gibi kızının yüzüne baktı ve “E, para istedi mumları yakmamı kızım?” dedi. Ağlayan kadınların iniltileri bu cevap üstüne daha da derinleşti.

O gece, babaları uyurken aile meclisi toplandı. Durum oldukça vahimdi. Kısa bir istişareden sonra babalarının üzerinde büyü olduğuna karar verdiler. Ancak böyle habisi bir büyüü kim, neden yapardı? Acaba kalemden eski iş arkadaşı Ragıp Efendi’nin parmağı olabilir miydi bunda? Hakkı gördüğü terfisini Macit Efendi’ye vermelerinin üzerinden yirmi yılı aşkın bir süre geçmiş olmasına rağmen bu mesele yüzünden babalarına her zaman kin beslemişti. Belki de ısmarladığı otomobili duyan kıskanç birileri zavallı adamı çekememiş ve üzerine cinleri saldırtmıştı. Pek büyü ve falcılık alâkalı insanlar olmadıklarından, babalarının başına gelen musibet için önce, bu işleri bilen bir tanıdıkları var mı yok mu diye komşularına bir danıştılar. Mütalaanın sonucunda Edirnekapılı çingene bir büyücünün bu tip büyüleri çözmekte tecrübeli olduğunu öğrenip sığırtmaç bir çocukla kendisine haber gönderdiler. Eve gelen çingene kadın daha hiçbir şey yapmadan bir

Macit Efendi'ye, bir de önüne koyduğu paraya baktı ve koşarcasına odayı terk etti. Kapıdan çıkmadan önce de sadece, "Haham çağırın! Büyüyü bozsa bozsa o bozar!" diye bağırdı. Müslüman mahallesinde yaşayan Macit Efendi'nin evinin sakinlerinin haliyle haham ahbabları yoktu. Allah'tan, damadın kalemden ahbabı Hari-ciyeci Mişon'un vasıtasıyla rica minnet büyü bozmayı kabul eden bir haham bulabildiler.

Türkçe bilmeyen haham ile tercümanı bir perşembe günü eve geldiler. Haham Efendi, kendisine ikram edilen kahveyi kibarca reddetti ve tercümanına bir şeyler söyledi. Tercüman aileye dönüp, "Haham Efendi daha fazla vakit kaybetmeyelim, mağdur kişi nerede ise bir an önce getirin de, derdine derman olup zulümden kurtaralım diyor," diye tercüme etti. Hep beraber üst kata çıktılar. Macit Efendi'nin kaldığı odaya girmeden önce haham herkesi bir el işareti ile durdurdu. Tercümanı aracılığıyla, odaya kendisinden başka kimsenin girmemesi gerektiğini söyledi. Yanında getirdiği ufak bir kutuyu başına asıp ayakkabı bağı gibi deri bir şeridi du-alarla koluna sardı. Ardından yine dualar eşliğinde şalını başına geçirip odaya daldı. Hâlâ yanmayan mangalın önünde oturarak al-tın parayla konuşan Macit Efendi, odaya dalan hahama boş göz-lerle baktı. Din adamı yaşlı adama doğru yaklaştı. Dua sesi daha da yükseldi. Bunu duyan Macit Efendi biraz şaşkınlıkla geri çe-kildi. Bu fırsattan yararlanan Haham Efendi ettiği duaları bozma-dan ileri atılarak mangalın ortasında ay gibi parlayan parayı ka-pıverdi ve eline alıp incelemeye başladı. Tam paranın üzerindeki buzağı resmini gördüğünde "Adonay!" diye bağırarak parayı fır-latıp attı ve palas pandıras odadan dışarı çıktı. Oldukça korkmuş ahali ve nefes nefese kalmış Haham Efendi aşağı kata indiler.

"O para," dedi Haham Efendi tercümanı aracılığıyla, "vak-tinde bizim günahkâr atalarımızın kendi elleriyle yapıp da, hâşâ, tanrı diye taptıkları altın buzağının bir parçasından kesilmiş. Bu öyle bir paradır ki, kendisine sahip olanın gönül gözü kapanır ve

artık o paradan başkasını yâr edinmez. Babanızın durumu maalesef ümitsizdir. Kendi mezhebinizce bir manastıra mı, çilehaneye mi yoksa tımarhaneye mi kaparsınız artık onu ben bilemem. Düzelmesini beklemeyin. Şeytanın bizzat tükürüğü ile mesh ettiği bu paradan bir an önce kurtulun. Lâkin o parayı eline alarak kendini cehennem ateşi ile sınayacak Davud Peygamber misali yiğit biri var mıdır, onu bilmiyorum!”

Theo, “Allah Kahretsin! Allah kahretsin!” diye içinden geçirerek gelişigüzel büyümüş çalılarının içine son sürat daldı. Ardından koşturan üç azman kedi de duraksamadan çalılara girdi. Az ileride yüz yıllık eski bir kuyu vardı, ona yetişebilirse kurtulabilirdi. Gelincik, kedilerin kendini öldüremeyeceğini ancak kemiklerini kırarak acılar içinde bırakabileceğini biliyordu. Beş yüz yıl kadar önce başına gelen bir lanet ya da kendisine bahşedilen bir lütuf ile ölümsüz bir gelincik hâline dönüşen Theo, kendisiyle barışık yaşamayı çoktan öğrenmişti. Uzun zaman nefret ettiği kuyruğunu bile artık çok seviyordu.

O kuyruktu ki, kendisine yine doğaüstü sayılabilecek bir çeviklik kazandırmış ve kuyunun içine zamanında girerek kedilerden sıyrılmasını sağlamıştı. Kedi çetesi bir anda kaybolan gelinciği bir süre kuyunun etrafında aradı. Aralarından en iri olanı öbürkölere, ‘Hadi gidelim!’ der gibi işaret ettiğinde ise Theo çoktan kuru kuyunun dibindeki bir delikten evine doğru yola koyulmuştu.

Bu tip kovalamacalar son zamanlarda daha da çoğalmıştı. Bunu İstanbul’da köpeklerin sayısının azalması ile çoğalan kedi nüfusuna verdi. Evine vardığında kendine bir parça sucuk kopardı. Şarap kadehini alarak gazetesini yere yaydı ve okumaya başladı. İlk iki sayfanın havadisleri daha çok dedikodudan ibaretti. Gazetenin üçüncü sayfasına geldiğinde ise gördüğü ilâna çok şaşırdı:

“Pek Muhterem Theo Beyefendinin dikkatine,

Madam Eftelya'nın derdine derman bulan Theo Beyefendi'ye duyurudur. Kendisinin methini duyduğumuzdan, müşkül durumu-muzda bize yardım etmesini istirham ederiz. Zat-ı âlinizin şartları bize uygundur. Lütfen uygun zamanda kapımızı çalınız.

Not: Taklitçiler zabıtaya verilecektir.

Silifkeli Macit Efendi'nin damadı ve kızı.

Eminsinan Tekkesi'nin alt sokağındaki Mavili Konak.”

Theo'nun şaşkınlığı ilânda adının geçmesinden ileri gelmi-yordu. Daha önceden de adına ilânlar verildiği, hatta tellâl çıkı-rıldığı olmuştı. Şaşkınlığının sebebi, Macit Efendi gibi nemrut-tan hallice bir adamın kendisine ihtiyaç duyuracak seviyede bir derdinin olmasıydı. “Benim bildiğim en nemrut canavar bile Ma-cit Efendi'ye dadanmak ne kelime, yanından geçmez. Zira Macit Efendi'nin kendisine dadanmasından korkar!” diye içinden geçirdi.

Yine de huysuz yaşlı adamın gelinini ve güngörmüş dama-dını severdi Theo. Düğün takılarının üçte birini Kimsesizler Yur-du'na bağışlayan bu hayırsever çift, belli ki babalarının mustarip olduğu bu durumdan oldukça rahatsızdılar. Theo, bu kadirşinas ve şefkatli çiftin hatırına Macit Efendi'ye yardım etmeye karar verdi.

Güzelce kaleme aldığı mektubunda hizmeti karşılığı bir okka reçel istediğini yazan gelincik, mektubunu yetiştirmek için hızlıca evinden çıktı ve en az İstanbul kadar eski tünellere daldı. Öküz-baş denilen efsanevi yaratığın da bir aralar dolaştığı bu tünelleri çeviklikle kat ederek Macit Efendi'nin evine vardı. Amacı, mek-tubu kapının altından iteleyerek bir an önce ortadan toz olmaı. Kapıya yaklaştığında keskin gelincik kulakları üst kattan gelen ve ağlama ile karışık olan şu sözleri duydu:

“Ah! Beni senden başka kim anlar, kim içimden geçenleri bi-lir kıymetlim! Ruhuma yansıyan, güneş ışığından da sıcak o pı-rıltını başka kim görebilir? Kimseler de görmesin zaten! Bun-dan sonra senden başka yâr istemem bu dünyada, Kâbe'm sensin. Bak, servet harcadığım ve onca zamandır beklediğim otomobil ta

Alamanyalardan geldi de üç gündür yüzüne baktım mı? Öyle bahçede yatıyor. Senden başkasını gözüm görmüyor ki? Seninle geçen her bir saniye nimettir benim için!”

Sesin sahibini tanıyan gelincik merakını yenemedi ve evin dış cephesini kaplayan sarmaşıkların da yardımı ile ikinci kata tırmanıp Macit Efendi’nin kiminle konuştuğunu görmek için açık olan pencereye yaklaştı. Macit Efendi iki mum yakmış olduğu hâlde aynanın önünde, elinde tuttuğu parlak bir nesne ile konuşuyordu. Theo biraz dikkatlice bakınca bunun bir süre önce bulduğu ve haklıdır diye yaşlı adama bıraktığı para olduğunu fark etti.

“Bu Konstantinopolis’te lanetsiz bir hazine yok mudur!” diye içinden geçirdi. Onca yıllık hayatında, lanetli olmayan ve sahiplerini bir derde gark etmeyen hazine görmemişti.

Yaşlı adamın belli ki aklî melâikeleri pek yerinde değildi. Lanetli hazinelerin en sinsi tarafları, yeni sahiplerini yavaş yavaş yoldan çıkarmalarıydı. Bu aheste değişim sebebiyle kurbanın yakınları lanetten şüphelenmeden zenginliğin o kişiyi değiştirdiğini düşünmeye başladı.

Aralık olan pencereden ustalıkla içeriye süzüldü. Perdeye tutunarak yere indi ve lanetlenmiş yaşlı adamın boş bir ânını kollamaya başladı. Çok beklemesine gerek kalmadı. Macit Efendi tam gözlerini kapatmış, altın paraya, “Altın param, nısf-ı cihan!” diye tapıyordu ki, Theo çevik bir hareketle parayı Macit Efendi’nin elinden kaptı.

Altının elinden kapılmasıyla hemen gözlerini açan Macit Efendi çocuksu bir şaşalama ile gelinciğe baktı. Theo’nun ağzındaki parayı görünce birden gözleri çakmak çakmak oldu ve gelinciğin üzerine, “Hırsız!” diye bağırarak atıldı. Açık pencereye ulaşmak için perdeye tırmanan Theo yolu yarılamıştı. Yaşlı bir adamdan beklenmeyecek bir çeviklikle pencerenin kenarına ulaşan Macit Efendi perdeye asıldı, lâkin geç kalmıştı. Gelincik çoktan pencerenin pervazına varmıştı. Macit Efendi, “Deyyus-u Ekber!” diye çığlık attı ve odasının kapısını vurarak hızla dışarı çıktı.

Evin duvarını kaplamış sarmaşığa tutunarak aşağı inen Theo, temkini elden bırakmamasına rağmen tehlikenin geçtiğine emindi. Yaşlı adamın kendisine yetişmesi, hele ki evin ikinci katından koşarak onu yakalaması imkânsızdı. Yavaş olmasa da acele etmeden, ağzında tuttuğu parayı ne yapacağını düşünerek yakındaki bir dehlize doğru yürümeye başladı. Paranın kimsenin eline geçmesini istemiyordu, orası kesindi. Gelincik olmasına karşın paranın lanetinin kendini etkileyip etkilemeyeceğinden de emin değildi ancak bunu deneyerek tecrübe etmek gibi bir niyeti yoktu. “En iyisi,” diye düşündü, “ben bunu Haliç’in en derin çukuruna atayım.”

Bütün bunları düşünürken arkasından bir homurtu gelmeye ve bastığı yer zangır zangır yer titremeye başladı. Ne olduğunu anlamak için döndüğünde, Macit Efendi’nin bahçesinde duran otomobilini son sürat üzerine sürdüğünü gördü. Üzerine hızla gelen otomobilden kaçacak zamanı yoktu. Hayatta kalabilmek için korkusuna hâkim olması gerektiğini biliyordu. “At arabasının atsız olanı işte,” diye düşünerek tekerleklerin nereden geçeceğini hesaplamaya çalıştı. Otomobille arasında beş metre kaldığında kendisini yere atıp dümdüz uzandı. Yüzlerce kiloluk makine, siyah dumanlar çıkarak Theo’ya dokunmadan üzerinden rüzgâr gibi geçti. Gelincik hemen toparlandı ve yakınındaki dehlize doğru hızla koşmaya başladı. Üzerinden geçen otomobil büyük bir hızla bahçenin duvarına çarpıp durdu. Theo dehlize girerken, kazadan sağ kurtulan Macit Efendi’nin arkasından, “Haydut! Harami!” diye bağırıldığını duydu.

Tünele giren Theo bir süre dinlenerek kendine gelmeye çalıştı. Minik gelincik kalbi küt küt atıyordu. Özellikle son yüz yılda insanların icat ettikleri makineler arasında açık ara en sevmediği makinenin otomobil olduğuna kanaat getirdi. Nefeslendikten sonra Haliç’e doğru giden tünellerden birine girdi.

“Beni atma!”

Theo durdu ve sesin nereden geldiğini anlamaya çalıştı.

“Atma beni, ne kadar parlağım bak!”

Elindeki altına baktı. Duyduğu gerçek anlamda bir ses değildi belki ama kafasının içinde yankılanan kelimeler oldukça netti.

“Binlerce yıldır varım ben. Seni ben anlarım, yârenlik ederim sana.”

Lanetin kendi üzerinde de çalışmaya başladığını gören Theo adımlarını iyice hızlandırdı. Aslında bu durum garip bir biçimde biraz da hoşuna gitmişti. Altının sadece insanlar üzerinde çalışan laneti kendi üzerinde de çalışmaya başladığına göre, insanlığını tamamen yitirmediğini düşündü.

“İnsanlığından şüphem yok benim. Ben insanın hâlinden anlarım. Beni atma.”

Theo, “Çık kafamdan!” diye kızgınca içinden geçirdi.

“Neden çıkayım? İlginç bir kafan var. Neler görmüş neler geçirmişsin. Yalnızlıktan da çok sıkılmışsın. Birileriyle yoldaş olmayalı kaç sene oldu?”

“Beş yüz yıl,” diye düşündü Theo.

“Beş yüz yılda taş dayanamaz, çatlar. Bırak senin yoldaşın olayım.”

Durumun iyice ciddileştiğini anlayan Theo altın paradan gelen sesi dinlememeye çalıştı. Ama paranın az da olsa hakkı yok muydu? Tam beş yüz yıl boyunca kimseyle yâren olamamak? Neden böyle bir işkenceyi çekmesi gerekiyordu ki? Gönderilen ve alınan mektuplar bir yere kadardı, muhabbetin yerini tutmazdı.

“Bak işte, ne kadar özlemişsin birine yakın olmayı. Ne kadar da üzgünsün. Al beni götür evine, sen şarabını iç ve içinde ne varsa bana anlat. Çok iyi bir dinleyiciyimdir ben, binlerce yıldır ne dertleri dinledim bir bilsen?”

Theo kafasını hızlıca iki yana sallayarak düşüncelerini toplamaya çalıştı. Başı dönmeye başlamıştı. İçinde durmak ve evine gitmek için onulmaz bir istek vardı. Adımlarının yavaşladığını fark etti. Derin derin nefes aldı ve dikkatini toplayarak yine adımlarını hızlandırdı.

“Zavallı! Neden kaçıyorsun? İnsanlığını mı hatırlatıyorum sana yoksa? İnsan olmadığını düşündükçe canın mı acıyor? Acıyorum sana. Ne idüğü belirsiz bir hilkat garibesisin!”

Altın para ya da paranın içinde ne varsa, belli ki Theo’nun dik-
katini dağıtmaya ve onu sinirlendirmeye çalışıyordu. Paranın söy-
lediği sanki önemsiz bir şeymiş gibi davranmaya çalışarak, “İnsa-
nım ben,” diye geçirdi içinden.

“Ha ha! İnsan mı? Hangi insanın bir böceğe karşı iştahı kaba-
rabilir? Ya da çiğ bir kurbağaya? İnsan olduğuna kendini inandır-
mak için insan yemekleri yiyip şarap içiyorsun ama doğaya ne ka-
dar karşı gelebilirsin? En son ne zaman bir genç kızın elini tuttun?”

Theo, Haliç’in en derin yeri olarak bildiği çukurun hemen ya-
kınındaki bir tünelden dışarı çıktı. İlerlemekte zorlanıyordu. Bo-
ğazında koca bir yumru vardı ve ayakları titriyordu.

Haliç’in kıyısına geldiğinde birden ağzındaki para büyümeye
başladı. Çok geçmeden ağızda tutulamayacak büyüklüğe ulaşan
para yere düştü. Yere düşen paranın gittikçe daha da kocamanlaş-
tığını gören Theo korkuyla geriye çekildi. Önce küçük bir fare bü-
yüklüğüne gelen altın, kendi kendine uzamaya, bir tarafından kuy-
ruk çıkarken dört ayak üzerinde durmaya başladı. Artık Theo’nun
karşısında altın bir gelincik duruyordu.

“Neden şaşırdın gelincik? Karşında insan mı görmeyi bekliyor-
dun? Ben senim işte! Senin en dipteki hırsların, arzuların ve ben-
cilliğinim. Beni denize atarak kurtulabileceğini mi sanıyordun?”

Bunu söyler söylemez üzerine atıldı ve dişlerini Theo’nun om-
zuna geçirdi. Üzerine binen som altından kütlenin altında ezilen
Theo acıyla inledi.

“Kafanı koparıp da içinde ne var bakayım mı? Gelincik oldu-
ğuna inanır mısın o zaman?”

Üzerindeki ağırlığı zor da olsa ayaklarıyla iterek köşeye atabi-
len Theo, altın gelinciğe toparlanma fırsatı vermeden üzerine çul-
landı ve gelinciği ısırmasıyla ağzında bir acı hissetti. Dişleri altın

gelinciğe geçmiyordu. Bu durumu fırsat bilen altın gelincik hemen kıvrılarak Theo'nun sol arka bacaklarından birini yakaladı.

“Sadece zavallı bir gelincik olduğunu kabul edersen, seni affederim nereden geldiği belli olmayan yaratık. Yoksa kafanı şuracıkta koparırım adi gelincik!”

Sol arka bacağında duyduğu acıyla çığlık atan Theo, boğuşmaları sırasında Haliç'in kıyısına çok yakınlaşmış olduklarını gördü. Başı iyice dönüyor, bacağından sızan kan bembeyaz tüylerini iyice kırmızıya boyuyordu. Sol arka bacağına hırsla kemirmeye devam eden altın gelinciğin kafasını iki eliyle güçbelâ kavradı ve sağ arka bacağına düşmanının kafasına dayayarak tüm gücüyle itti.

Lanetli altın gelinciğin dişleri Theo'nun bacağına etlerini lime lime ederek kurtuldu. Dengesini kaybeden altın gelincik, yüzünde bir dehşet ifadesi ile Haliç'in karanlık sularına gömüldü.

Kan revan içinde kalan Theo, düşen gelinciğin ardından bir süre baktı. Ardından zorlukla doğruldu ve “Adım adi gelincik değil. Adım Theophanes Aganostes ve İstanbulluyum,” dedikten sonra binbir türlü acıyla evine dönmek üzere yola koyuldu.

Haliç'in derinliklerindeki bir çukurda yarıya kadar kum ve çakılla kaplanmış olan bir golem yıllardır sabırla bekliyordu. Golem-ler düşünemezdi ama düşünebilseydi büyük ihtimalle manzarasının sıkıcılığından şikâyet ederdi.

Birden kafasına sert bir şeyin düştüğünü fark etti.

Eğilip çukura düşen nesneyi aldığı anda ise bunun altın bir para olduğunu gördü.

BİN YILLIK HEMŞEHİRİ

—Halil Babilli—

*"İlk elli yıl kiliseye, sonraki elli yıl sinagoga,
ondan sonraki elli yıl da camiye gitti.
Bir ara Konstantinopolis'e gelen Luther'in papazlarını da dinledi.
Sonunda o gün nerede yemek dağıtılıyorsa
oraya gitmeye karar verdi.*

*Büyük depremler, veba salgınları ve büyük yangınlar gördü.
Bunların çoğundan ustalıklı sıyrılmayı bildi.
Yakalandıklarının ise Theo'ya bir zararı dokunmadı.
Büyük Kostantiniyye yangınlarının birinde, sucuk çalmak amacıyla
girdiği ev alevlerin içinde kalınca kaçamadı, o da yandı.
Ertesi gün hiçbir şey olmamış gibi küllerin arasında uyandı."*

**Hazırlanın, ölümsüz Theo'nun rehberliğinde
zamanda yolculuğa çıkıyoruz.**

Theo, henüz delikanlıyken ölümsüz bir gelincik bedenine
hapsedilmiş bir Bizanslı. Çelebi, görmüş geçirmiş, nüktedan,
kitap kurdu bir dedektif.

Şehir Konstantinopolis iken doğdu, yüzlerce yıllık başkentin binlerce
halini yaşadı. Koca kentin her noktasını avcunun içi gibi biliyor ve
doğüstü vakaları kendine özel yöntemlerle ustalıklı çözüyor.

İstanbul'un gizemlerinin hepsine vâkıf Theo'nun ölümsüzlüğünün
sırrı belki de hemşehrilerine asırlar boyunca yardım etmesi...

İşte burada yazılanlar, İstanbul'da yüzyıllar boyunca hayatta kalmış
bu fevkâlade gelinciğin başından geçen
olağanüstü olayların hikâyesidir.

İstanbul'un dehlizlerinde saklı nice sır aydınlanmayı bekliyor.

20₺

